

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स

ज्ञानमाला तज्ञन GYANAMALA BHAJAN

BUDDHIST DEVOTIONAL SONG BOOK

ज्ञानमाला भजन खलः स्वयम्भू

ये, नेपाः

बु. स. २४८१ - २५४८

स्वयम्भू महाचैत्य

Dhamma.Digital

लुम्बिनि

ज्ञानमाला

GYANAMALA

सम्पादकपिं 24

भिक्षु धम्मालोक महास्थविर
भिक्षु अमृतानन्द

Dhamma.Digital

प्रकाशक

ज्ञानमाला भजन खलः, स्वयम्भू

स्था. [ने. सं. १०५७
वि. सं. १९९४

यें, नेपाल ।

प्रकाशक

ज्ञानमाला भजन खलः येँ स्वयम्भू

Publisher :

Gyanamala Bhajan Khala

Gyanamala Himns

बुद्धसंवत् २५४८

Buddha Era 2548

नेपालसंवत् १९२४ गुंलागा

Nepal Era 1124 GUNLAGA

विक्रमसंवत् २०६१ भाद्र

Bikram Era 2061 Bhadra

इस्वीसंवत् २००४ सेप्टेम्बर

धर्मगवाहालि दां २०/- नीतका जक

Subsidised Rate Rs. 20/- only

भिंच्याकगु संस्करण

18th Edition

५००० न्याद्वःजक

5000 Copies.

थाकू :- सेवा प्रिन्टिङ प्रेस, टेकु

निवेदन

सकल भाजु भयजुपिनिगु अग्रस ध्व प्रार्थना यानाच्चवना की भी नेपाल (नेमपाल) देशवासीपिन्त पुण्य कर्म सञ्चित यायेया नितिं अतिकनं उत्तम जुया च्वंगु “स्वयम्भू चैत्यराज” सकसिया न्हयोने उपस्थित जुयाच्वंगु दु । स्वयम्भू “धैगु धात्थेहे ज्ञानं खंका: विचार तयास्वत धा:सा पूर्ण ज्ञानाङ्ग हे ख: । तर, थौं सम्यकविचार मदुया निम्तिं “स्वयम्भू” धैगु शुद्ध उच्चारण समेत “स्यंगु द्यो” धका: विश्वास याना: अशुद्ध उच्चारण यानाच्चन । हानं सकल प्रकार यागु पूजा भक्ति नं पिने हे जक लाका: स्वयम्भू ज्ञानयात लोमंका: ज्ञान चक्षुस मोहरूपी सुपाचं तोप्वीकाच्च्वन ।

अपाय्धंगु पवित्रगु चैत्य स्थानय् बुद्धशास्त्रय् मदुगु हिंसादि मद्यपानद्वारा अपवित्रगु पूजा भक्ति याना: स्वयम्भू ज्ञानयात मखंका च्वनेगु जा ध्व भीगु अमूल्य जन्मयात गालय् क्वफायेगु समान हे ख: । पूजा भक्ति धैगु शुद्धगु रूपं यायेमा: अशुद्धगु रूपं पूजा भावना याना: कदाचित् भीत शुद्धगु सुख-शान्ति फल लाइमखु । थुकी विचारवान्पिं छिक्पिं हे ख: ।

न्हापां चित्त शुद्ध याना: शील पालन या:सा तिनि स्वयम्भू पूजा ज्वीगु सिवाय विना पञ्चशीलादिं धर्मया मार्ग प्रतिष्ठा हे ज्वी फै मखु । तस्मात् सकल भाजु मयजुपिके पुनर्वार नं प्रार्थना याना: ननानं हे बुद्ध भगवान्‌या प्रथमोपदेश जुयाच्वंगु पञ्चशील अष्टशील धारण याना: थ:थ:गु कर्मगति भिंका: स्वयम्भू पूजा ज्वीका: अन्तस शान्तिगु निर्वाणपद लाये फुपिं ज्वीमाल ।

भजन यायेत योग्य जुयाच्वंगु, ध्व ज्ञानमाला सफू बारंबार प्रकाश जुयाच्वंगु व न्हिथं ज्ञानमाला भजन खल:तय:सँ स्वयम्भू स्थान्य भजन याना ध्व सफू प्रचार या:गुयात सहस्र धन्यवाद मब्युसे च्वने हे फुगु मखु । उकिस् ध्व ज्ञानमाला सफू न्हापा स्वया भन् अपो म्ये बांबांला:गु तया: प्रकाश

याःगुयात ज्ञानमाला भजन खलःपित मेगु छुं याये मफुसां ध्व केवल श्रद्धायागु पुरस्कार छगू मात्र न्हयोने तयागु जुल । सकल सत्वपिं सुखी जुयेमा ।

भिक्षु धम्मालोक महास्थविर

निगू शब्द

भजन् याइपिं भाजु मयजुपिसं मुख्य स्मृति तयेमाःगु ध्व कि पद्ययात तयाः ताल तयाः राग कया भजन यावेलय् अवश्यमेव ज्ञानं युक्त राग कया ज्वीक याये फयेके माः । यदि अर्थ मध्वीकुसे केवल राग लययागु जक धारय् ब्वांवन धाःसा भजनद्वारा पुण्य सञ्चित याये धातले अःखतं मोहित जुयाः अकुशल चित्त जूवनेफु । उकिया नितिं भाजु मयजुपिसं ध्व निम्न गुण धारण यानाः भजन याये योग्य । यथा लययात सीकाः समयात होश तयाः मधुरगु ध्वनी यानाः प्रत्येक छन्दयागु अर्थय् ध्यान तयाः बुद्धधर्मयागु प्रति श्रद्धा-प्रेम, हानं भजन याये सिधयेका प्रत्येक सुभाषित पदयागु अनुस्मरण याना, तदनुरूप आचारण नं याना हये फत धासा भक्ति तथा ज्ञान माःग्य वनिपिं सर्वसाधारण जनपिन्त अवश्यमेव छगू अद्भुतगु प्रीति सुख अनुभव जुइ । यदि थुकथं मजुल धाःसा लाभ स्वयांनं हानि अपो ज्वी फु ।

ध्व ज्ञानमाला सफू ज्ञानमाला भजन खलः स्वयम्भू पाखें प्रकाशन यागुलिं, खलःयात व अन्तय न्हून्हुगु मे बियाः ग्वहालि यानादीपिं सकल उपकारकपिन्त धन्यवाद बिया ।

भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर

भिक्ष्यागु संस्करण पिकाकपाखें

न्हियान्हिथं लोकंहवाना वयाच्चंगु ज्ञानमाला भजन सफुया भिक्ष्याक्वःगु संस्करण पिकायदुगु ज्ञानमाला भजनखलः परिवारया लागि लसताया खं खः । ने.सं. १०५७ वि.सं. १९९४ सालय् भजनमाला या नामं भिक्षुं प्रजाभिवंश धैगु गुप्तनामं भिक्षु धम्मालोक पाखें सम्पादन जुयाः दिपंगत भिक्षु अमृतानन्द पाखें भारतं न्हापालाक प्रकाशित जूगु भजन सफूतिइ भिक्ष्यापु जक म्ये दुगु खः । थौं ६७ दं तकया ई दुने थुकी यक्व ह्युपांः वय धुंकल । आःवया थ्व ज्ञानमाला भजन खलः स्वयम्भू महाचैत्य न्ह्योने फल्वाय जक न्हिथं हालेगु याना वया च्वंगु थुगु भजन विस्तार जुजुं आः नेपाः अधिराज्यया दुने व पिने कालिपोड्य नापं याना ७२ ग् ज्ञानमाला भजन खलः दय धुंकल । भजन हालिपिं व न्यनीपिं न आपालं दयावय धुंकल । थौतक नेपालय् प्रकाशित सफूत मध्य दकले अप्ठ प्रकाशित जूगु व विक्री जूगु सफू ज्ञानमाला भजन सफूहे जुइ धुंकुगु दु । अम्भनं थुकियागु माग न्हिथं वृद्धि जुजुं वनाच्चंगु दु । थुकथं अप्ठया वंगु मागयात पूरायाय् कथं थुगु भिक्ष्याक्वःगु संस्करण पिकया च्वनागु खः ।

नेपालय भाषिक व बौद्धजागरण हुयेत ज्ञानमाला भजनं यक्व तिवः वियावया च्वंगु खं सकशिनं स्युगु हे जुल । थुगु क्रमयात लिपालिपानं निरन्तरता विया वनेगु हे जुइ । न्हुन्हुगु भजन म्येत नं साहित्यकार पिनि पाखें रचना जुयाःवया च्वंगु दु । अथेसां थुगु संस्करयाय् मुक्क पुलांगु सफूतिइ दुगु भजन म्येयात थाय विया छुंछुं लोकं ह्वाःगु न्हुन्हुगु भजन म्ये यातनं थाय वियागु जुल । थुगु ज्ञानमाला सफूतिइ दुथ्याःगु संपूर्ण म्येया च्वमिपिं व लय चिनेगु ज्याय आपालं ग्वाहालि याना दीपिन्त थुगु सुभाय व कृतज्ञता जापन यानाच्चना ।

अथेहे विशेसयानाः थुगु भिक्ष्याक्वःगु संस्करण पिथनेत संपूर्ण आर्थिक ग्वाहालि याना दिइगुलिं वयकः साहु द्वव्यमान सिंह तुलाधर (भाइराजा) व वयकया जहान वसुन्धरा तुलाधर नापं सकल छेजः पिन्त यक्को यक्को सुभाय देछानागु जुल । थ्व सफू पिथनेत वयकःया अबुजु रत्नमान सिंह तुलाधर (चिकाजीसाहु) व माता मोतिलानी तुलाधरया लुमन्ति व निर्वाण कामना यानाङ्गिगु जुल ।

थ्व सफूतिइ दुने बौद्ध चारधामया किपा उपलब्ध याना बिज्यागुलि वस्पोल भन्ते सुमेध यात नं यक्को यक्को साधुवाद बियाच्चना ।

थुगु ज्ञानमाला भजन सफू बुद्ध धर्मया ज्ञानया भ्रोत खः । आःया इलय थौया हत्या हिंसा व अशान्तिग्रस्त जुयाच्चंगु विश्मय मानसिक शान्ति आनन्द, मैत्री व सद्भाव थवंथनय दयका यंकेत ज्ञानमाला भजन छगु सशक्त माध्यम जुवनेफु । भीसं ज्ञानमाला भजन हालार्थे प्रत्येक खं ग्वःयागु भाव थुइका वहेकथं भ्नीगु आचरणनं भिका वनेमाःगु दु ।

बंगु २०५९ साल चैत्र १ गते ज्ञानमाला भजन खलः स्वयम्भूया ग्वसालय् ज्ञानमाला भजन बुद्धपूजा व धर्मदेशना न्ह्याकेगु ज्याइवल्य श्रीघः विहार शान्तिघत चैत्यनिसें स्वयम्भू महाचैत्य तक छस्वाः जुइक बुद्धपूजा न्ह्याकूगु ऐतिहासिक ज्याइवल्य अपार श्रद्धालुजन पिसं व्वति कयाः ज्ञानमालाप्रति प्वंकूगु श्रद्धयात थन हाकनं छकः लुमके बहजु । युक्तथंहे ज्ञानमालाप्रति श्रद्धा तथा व्यवहारिक जीवनय् नं छ्यालावनेगु ज्याय् भीं सकल भजनं ह्यःमिपिं ताः लाना वने फयमा धैगु कामना यायगुहे थौं थुगु फिच्याक्वःगु संस्करण पिकायगु इवल्य पायछि जुइगु तायका थवया न्हापागु संस्करणय् आखःग्वः त्वफिनाच्चंगु व खँग्वः स्यनाच्चंगुयात थुगु संस्करण फयांफछि भिकागुदु । द्वं विद्वंदःसा धर्मपासापिन्सं क्यनाः ग्वाहालि याना बिज्याइ दिई धइगु नं मनतुना च्वना सकसिया भिं जुइमाः ।

ज्ञानमाला भजन खलः
स्वयम्भू यँ ।

दाताया थःगु नुगः स्वः

ज्ञानमाला भजन खलः स्वयम्भू पाखें ६६ दँ न्ह्यव निसें अटूट रुपं न्ह्याना च्वंगु ज्ञानमाला भजनया पुण्य कार्य थुक्तथं हे परन्तु तक न्ह्याना च्वने फयमा धयागु मनं तुना । ज्ञानमाला भजन खलः स्वयम्भूया ५००० न्याद्वः गु सफू पिथनेत आर्थिक ग्वाहालि यानागु थुगु पुण्य जिमि दिवंगत पिता रत्न मान सिंह तुलाधर (चिकाजी साहु) व दिवंगत माता मोती लानी तुलाधर यात निर्वाण पद लायेत हेतु जुइमा धयागु आशिका याना लिसें ज्ञानमाला भजन खलः स्वयम्भूयात पुण्य कार्य न्ह्याकेत भलसा जुइ धयागु आशा याना ।

असं दगुबहा

द्रव्यमान सिंह तुलाधर
(भाइ राजा साहु)
वसुन्धरा तुलाधर
राजु तुलाधर, राजन तुलाधर
व सकल छे जःपिं

ज्ञानमाला भजन सफू आःतक पिदंगु धलः

(ज्ञानमाला सफूया क्रमिक विकासया कवयूया धलःसं मचानिगु मडुनिगुयात न्हापा न्हापाया मुलांगु संस्करण सुइकें दिनसा छको कयनाः ग्वाहालि यानादिल धाःसा लिपायागु संस्करण पुवके के ।)

संस्करण	प्रति	ने.सं.	साल	वि.सं.	सम्पादक	प्रकाशक	पृष्ठ	म्ये	मूल्य	प्रेस
1	-	1049	2452	1994	-	मिषु प्रशान्तक कुलिनार	13	15	-	दो आना इ.ओ.सि. बनारस
2	५००	-	2454	1995	-	-	20	15	-	-
3	-	-	-	-	मिषु धम्मालोक	-	82	84	-	-
4	-	-	-	-	मिषु अमुगानन्द (1)	-	100	98	-	-
5	दिलियवृत्ति	2000	2457	2000	मिषु अमुगानन्द	मिषु महानाम	96	95	3500	इ.ओ.सि. बनारस ज्ञान्य
6	भाग 1-2	2000	2460	2002	-	सत्ताय बनारस	50	95	1111	इ.ओ.सि. बनारस ज्ञान्य
7	नेपालवृ	1000	2462	2003	-	धर्मोदय सभा, सत्ताय	93	114	140	पापवली प्रेस भीरहित नेपाल
8	प्रश्नावृत्ति	3000	2463	2003	-	मिषु महानाम, सत्ताय	100	131	1111	जन्तल प्रिटींग वर्कर्स कतकथा
9	चतुर्थावृत्ति	1000	2464	2003	-	द्वारिकादाल श्रेष्ठ, भीरहित	105	94	11-	हिमालय प्रेस, नेपाल
10	न्यापागु	1000	2465	2002	-	मिषु अमुगानन्द, श्री	106	133	11-	-
11	भाग-3	2000	2466	2002	-	धर्मोदय सभा, काठमाडौं	106	133	11-	-
12	पंचम सं.	4000	2467	2005	-	धर्मोदय सभा, काठमाडौं	106	133	11-	-
13	शिक्षिण सं.	4000	2468	2005	-	नेपाल	106	133	11-	-
14	शिक्षिण सं.	4000	2469	2005	-	ज्ञानमाला मजद सलः	106	133	11-	-
15	शिक्षिण सं.	4000	2470	2005	-	ज्ञानमाला मजद सलः	106	133	11-	-
16	शिक्षिण सं.	4000	2471	2005	-	स्वयम्भू	106	133	11-	-
17	शिक्षिण सं.	4000	2472	2005	-	मिषु धम्मालोक	106	133	11-	-
18	शिक्षिण सं.	4000	2473	2005	-	मिषु अमुगानन्द	106	133	11-	-
19	शिक्षिण सं.	4000	2474	2005	-	-	106	133	11-	-
20	शिक्षिण सं.	4000	2475	2005	-	-	106	133	11-	-
21	शिक्षिण सं.	4000	2476	2005	-	-	106	133	11-	-
22	शिक्षिण सं.	4000	2477	2005	-	-	106	133	11-	-
23	शिक्षिण सं.	4000	2478	2005	-	-	106	133	11-	-
24	शिक्षिण सं.	4000	2479	2005	-	-	106	133	11-	-
25	शिक्षिण सं.	4000	2480	2005	-	-	106	133	11-	-
26	शिक्षिण सं.	4000	2481	2005	-	-	106	133	11-	-
27	शिक्षिण सं.	4000	2482	2005	-	-	106	133	11-	-
28	शिक्षिण सं.	4000	2483	2005	-	-	106	133	11-	-
29	शिक्षिण सं.	4000	2484	2005	-	-	106	133	11-	-
30	शिक्षिण सं.	4000	2485	2005	-	-	106	133	11-	-
31	शिक्षिण सं.	4000	2486	2005	-	-	106	133	11-	-
32	शिक्षिण सं.	4000	2487	2005	-	-	106	133	11-	-
33	शिक्षिण सं.	4000	2488	2005	-	-	106	133	11-	-
34	शिक्षिण सं.	4000	2489	2005	-	-	106	133	11-	-
35	शिक्षिण सं.	4000	2490	2005	-	-	106	133	11-	-
36	शिक्षिण सं.	4000	2491	2005	-	-	106	133	11-	-
37	शिक्षिण सं.	4000	2492	2005	-	-	106	133	11-	-
38	शिक्षिण सं.	4000	2493	2005	-	-	106	133	11-	-
39	शिक्षिण सं.	4000	2494	2005	-	-	106	133	11-	-
40	शिक्षिण सं.	4000	2495	2005	-	-	106	133	11-	-
41	शिक्षिण सं.	4000	2496	2005	-	-	106	133	11-	-
42	शिक्षिण सं.	4000	2497	2005	-	-	106	133	11-	-
43	शिक्षिण सं.	4000	2498	2005	-	-	106	133	11-	-
44	शिक्षिण सं.	4000	2499	2005	-	-	106	133	11-	-
45	शिक्षिण सं.	4000	2500	2005	-	-	106	133	11-	-
46	शिक्षिण सं.	4000	2501	2005	-	-	106	133	11-	-
47	शिक्षिण सं.	4000	2502	2005	-	-	106	133	11-	-
48	शिक्षिण सं.	4000	2503	2005	-	-	106	133	11-	-
49	शिक्षिण सं.	4000	2504	2005	-	-	106	133	11-	-
50	शिक्षिण सं.	4000	2505	2005	-	-	106	133	11-	-
51	शिक्षिण सं.	4000	2506	2005	-	-	106	133	11-	-
52	शिक्षिण सं.	4000	2507	2005	-	-	106	133	11-	-
53	शिक्षिण सं.	4000	2508	2005	-	-	106	133	11-	-
54	शिक्षिण सं.	4000	2509	2005	-	-	106	133	11-	-
55	शिक्षिण सं.	4000	2510	2005	-	-	106	133	11-	-
56	शिक्षिण सं.	4000	2511	2005	-	-	106	133	11-	-
57	शिक्षिण सं.	4000	2512	2005	-	-	106	133	11-	-
58	शिक्षिण सं.	4000	2513	2005	-	-	106	133	11-	-
59	शिक्षिण सं.	4000	2514	2005	-	-	106	133	11-	-
60	शिक्षिण सं.	4000	2515	2005	-	-	106	133	11-	-
61	शिक्षिण सं.	4000	2516	2005	-	-	106	133	11-	-
62	शिक्षिण सं.	4000	2517	2005	-	-	106	133	11-	-
63	शिक्षिण सं.	4000	2518	2005	-	-	106	133	11-	-
64	शिक्षिण सं.	4000	2519	2005	-	-	106	133	11-	-
65	शिक्षिण सं.	4000	2520	2005	-	-	106	133	11-	-
66	शिक्षिण सं.	4000	2521	2005	-	-	106	133	11-	-
67	शिक्षिण सं.	4000	2522	2005	-	-	106	133	11-	-
68	शिक्षिण सं.	4000	2523	2005	-	-	106	133	11-	-
69	शिक्षिण सं.	4000	2524	2005	-	-	106	133	11-	-
70	शिक्षिण सं.	4000	2525	2005	-	-	106	133	11-	-
71	शिक्षिण सं.	4000	2526	2005	-	-	106	133	11-	-
72	शिक्षिण सं.	4000	2527	2005	-	-	106	133	11-	-
73	शिक्षिण सं.	4000	2528	2005	-	-	106	133	11-	-
74	शिक्षिण सं.	4000	2529	2005	-	-	106	133	11-	-
75	शिक्षिण सं.	4000	2530	2005	-	-	106	133	11-	-
76	शिक्षिण सं.	4000	2531	2005	-	-	106	133	11-	-
77	शिक्षिण सं.	4000	2532	2005	-	-	106	133	11-	-
78	शिक्षिण सं.	4000	2533	2005	-	-	106	133	11-	-
79	शिक्षिण सं.	4000	2534	2005	-	-	106	133	11-	-
80	शिक्षिण सं.	4000	2535	2005	-	-	106	133	11-	-
81	शिक्षिण सं.	4000	2536	2005	-	-	106	133	11-	-
82	शिक्षिण सं.	4000	2537	2005	-	-	106	133	11-	-
83	शिक्षिण सं.	4000	2538	2005	-	-	106	133	11-	-
84	शिक्षिण सं.	4000	2539	2005	-	-	106	133	11-	-
85	शिक्षिण सं.	4000	2540	2005	-	-	106	133	11-	-
86	शिक्षिण सं.	4000	2541	2005	-	-	106	133	11-	-
87	शिक्षिण सं.	4000	2542	2005	-	-	106	133	11-	-
88	शिक्षिण सं.	4000	2543	2005	-	-	106	133	11-	-
89	शिक्षिण सं.	4000	2544	2005	-	-	106	133	11-	-
90	शिक्षिण सं.	4000	2545	2005	-	-	106	133	11-	-
91	शिक्षिण सं.	4000	2546	2005	-	-	106	133	11-	-
92	शिक्षिण सं.	4000	2547	2005	-	-	106	133	11-	-
93	शिक्षिण सं.	4000	2548	2005	-	-	106	133	11-	-
94	शिक्षिण सं.	4000	2549	2005	-	-	106	133	11-	-
95	शिक्षिण सं.	4000	2550	2005	-	-	106	133	11-	-
96	शिक्षिण सं.	4000	2551	2005	-	-	106	133	11-	-
97	शिक्षिण सं.	4000	2552	2005	-	-	106	133	11-	-
98	शिक्षिण सं.	4000	2553	2005	-	-	106	133	11-	-
99	शिक्षिण सं.	4000	2554	2005	-	-	106	133	11-	-
100	शिक्षिण सं.	4000	2555	2005	-	-	106	133	11-	-
101	शिक्षिण सं.	4000	2556	2005	-	-	106	133	11-	-
102	शिक्षिण सं.	4000	2557	2005	-	-	106	133	11-	-
103	शिक्षिण सं.	4000	2558	2005	-	-	106	133	11-	-
104	शिक्षिण सं.	4000	2559	2005	-	-	106	133	11-	-
105	शिक्षिण सं.	4000	2560	2005	-	-	106	133	11-	-
106	शिक्षिण सं.	4000	2561	2005	-	-	106	133	11-	-
107	शिक्षिण सं.	4000	2562	2005	-	-	106	133	11-	-
108	शिक्षिण सं.	4000	2563	2005	-	-	106	133	11-	-
109	शिक्षिण सं.	4000	2564	2005	-	-	106	133	11-	-
110	शिक्षिण सं.	4000	2565	2005	-	-	106	133	11-	-
111	शिक्षिण सं.	4000	2566	2005	-	-	106	133	11-	-
112	शिक्षिण सं.	4000	2567	2005	-	-	106	133	11-	-
113	शिक्षिण सं.	4000	2568	2005	-	-	106	133	11-	-
114	शिक्षिण सं.	4000	2569	2005	-	-	106	133	11-	-
115	शिक्षिण सं.	4000	2570	2005	-	-	106	133	11-	-
116	शिक्षिण सं.	4000	2571	2005	-	-	106	133	11-	-
117	शिक्षिण सं.	4000	2572	2005	-	-	106	133	11-	-
118	शिक्षिण सं.	4000	2573	2005	-	-	106	133	11-	-
119										

(क)

धलःपौ

<u>म्ये आखः झोः</u>	<u>म्येया छर्छो</u>	<u>चवमि</u>	<u>पौल्याः</u>
अतुल्य छं धन	(अतुल्योपदेश)	भिक्षु कर्मशील	६४
अतुप्त लाकय्	(लुमदं आशा)	भिक्षु सुबोधानन्द	१२७
अधीर ध्व शरीर	महासत्वया परोपकार	— — — —	९१
अनित्य ध्व संसार	अनित्य संसार	— — — —	११४
अति दुर्लभ	भीगु लँपु	लाभरत्न तुलाधर	१६९
अय् लँय् जूपिं	बोधिवृक्षं	चित्तधर हृदय	१७०
अनुत्तर बोधि	ज्ञानी पासापिं	कान्छा गुरुजु	५२
अम्मलय् आशा	आसिका	— — — —	१७
आदि बुद्ध नाम	अमलया दोष	भिक्षु महाप्रज्ञा	१६५
आयु फुनावन	तृष्णा	कवि सिद्धि चरण श्रेष्ठ	१३४
आरती याये प्रभु	आरती	— — — —	१६४
आरती			१८७
एक चित्त मजुल	पुकार	महारत्न उपासक	१०१
अय् ज्ञानी पासापिं	ऐ ज्ञानी पासापिं	कान्छा बुद्ध बज्जाचार्य	३७
करुणाया ज्ञान	करुणा दयेकि	— — — —	२०
काःकाः व या या	कयाहुँ	गोविन्दहरि नेकू	१०३
कामप्रभो	भिक्षा	चक्रमान शाक्य	९६
कीर्तिया लागी	विश्वन्तरया सान्त्वना	— — — —	७४
क्रोध धयागु	क्रोध व मैत्री	हर्षरत्न शाक्य	३९
क्रोधं धाः थें	क्रोध	भिक्षु विवेकानन्द	१२२
खुलु खुलुमिं मन	नुःगःमिच्छं	श्रामणेर सुदर्शन	१५७
गबलें जुइमखु	मह्योगु मन-द	भूपालसिंह प्रधान	१३७
गरज गुमान	छाय् अभिमान	— — — —	७७
गुबलय् जक ध्व	हाकु-नुगः	भिक्षु सुबोधानन्द	७८
गुरु माला जुया	गुरु सेवा	भिक्षु महाप्रज्ञा	१४

(ख)

<u>स्ये आखः झोः</u>	<u>स्येया छर्घो</u>	<u>च्चमि</u>	<u>पौल्याः</u>
गुरु बुद्ध भगवान्	पारमिताया भाव	- - - -	१२१
गुलि जक बांला :	स्वःतिपाय्	धर्मरत्न शाक्य	१२५
गुलित वांला :	पञ्चशील	- - - -	१९
गुंया च्वंस भगवान्	गुंया च्वंस	- - - -	६६
गौतमया मन	लसो वनेगु-९	भूपालसिंह प्रधान	१३८
ग्याना वइ जब	अंगुलीमाल	भाय् ह्युम्ह धर्मरत्न	१०९
ग्रह शान्ति	ग्रह शान्त	भिक्षु अमृतानन्द	६२
जगतय् किरती	कीर्तिया लँ	योगवीरसिं	१२
जंगतय् जन्मया	परोपकार	कान्छा बुद्ध	९०
जगतया नाथ	अष्टाङ्ग उपोसथ शील	भिक्षु महाप्रज्ञा	१७९
जगतय् धैतःगु	त्रिरत्न शरणय्	धर्मरत्न शाक्य	१६६
जगतय् ज्ञां	बुद्धया भण्डा	पागल बाबा	१६७
जगतस स्वार्थया	स्वारथया व्यवहार	- - - -	८८
जत्तं राग फुके	अज्ञान खकि	- - - -	४७
जन्म काःगु सीवं	लुम्बिनी घोपिं-३	भूपालसिंह प्रधान	१३५
जन्म जुयां:	हानं लायकुली-१७	भूपालसिंह प्रधान	१४३
जय जय गुरु	श्रीगुरु स्तोत्र	भिक्षु महाप्रज्ञा	४०
जय जय हितकारि	बुद्धयात प्रशंसा	- - - -	५२
जय नमः श्री	जय नम श्री	- - - -	६८
जल वृष्टि	पुकार	राग मल्लार	१४९
जिगु जिगु धकाः	थःगु छुं मदु	भीमबहादुर	१६०
जितः दाः वल	जितः दा वल	भिक्षु अमृतानन्द	७२
जिमि योम्ह	सुन्दरीया प्रेम	धर्मरत्न "यमि"	९७
जिं जक यानां	जिं जक यानां ज्युःसा	माधवलाल कर्माचार्य	१२४
जीवन प्रदीप	जीवनया सुऔसर	भिक्षु सुबोधानन्द	११७
जीवन बितय् ज्वीन	बितय् जूगु	महारत्न उपासक	१५२
जीवनयात भिंक	जीवन छयले सयेकि	भिक्षु विवेकानन्द	९५
जुयेमते स्वार्थी	अनित्य लुमंके	कान्छा बुद्ध	८२

(ग)

<u>म्ये आखः झोः</u>	<u>म्येया छंघों</u>	<u>च्चमि</u>	<u>पौल्याः</u>
जुल निर्वाण	निर्वाण-१८	भूपालसिंह प्रधान	१४३
जञ्जाल त्वःताः	छें पिने-१३	भूपालसिंह प्रधान	१४०
भी आर्यपिस	बोर्तिसत्त्व आदर्श	भिक्षु सुबोधानन्द	८५
भी भी सकले	शान्ति दयेके नु	- - - - -	१०१
भीपिं सकलें	बुद्ध दरसन	भाइ मान	१४६
भ्यालनं फय्	ज्ञानमत सित	भिक्षु महाप्रज्ञा	६६
भी नेपाल मांया	जीवनी	धर्मरत्न उपासक	८८
भी बने वा	बुद्ध दर्शन याये वा	भिक्षु सुबोधानन्द	७८
भी सकसितं मङ्गल	मङ्गल	महारत्न उपासक	१०७
भी जन्म जुया दे	नेपाल	भुवनलाल प्रधान	७०
तथागत छलपोलया	प्रमाण	श्रामणेर सुदर्शन	१०२
तथागत शरणया	पञ्चशील	भिक्षु विवेकानन्द	१५८
तारागणया	यशोधराया मलय्	चित्तधर हृदय	१७१
तृष्णाया महिमा	तृष्णा	बौद्ध ऋषि महाप्रज्ञा	१६८
थनवा छु छंन	मारं धाइगु	महाप्रज्ञा	१३२
थःगु प्रतिज्ञा	ए ख्वबिलु मानव	अरुण	१२३
थःत थम्हें म्हसीके	शरण वया	आशाराम शाक्य	१०८
थास थास वना	भार मदयेका जुये वा	- - - - -	१६२
थ्व नुगः यचुका	न्यागू शील	लाभरत्न तुलाधर	१७४
थ्व मन गुबलें	भीगु जीवन	- - - - -	१४७
थ्व संसारे	भगवान् भजन-या	आनन्द शाक्य	१७७
दनादिसैं ततापिं	सूचना	प्रेमलक्ष्मी	२२
दनादिसैं पासापिं	न्हलयं चायेकि	माधवी	११५
दया धर्म या	विचार	- - - - -	१४९
दानया धर्म	सुप्रभात	रत्न	६०
दंदं पासापिं	प्रातः स्मरणीय	भिक्षु सुबोधानन्द	८४
दैं दैं पासापिं	नसंचा	सुवर्ण शाक्य	९३
दुःख कष्ट आपाः	मालाजूगु छु ?	भूपालमानसिंह प्रधान	१४१

(घ)

<u>म्ये आखः झोः</u>	<u>म्येया छुचो</u>	<u>च्चमि</u>	<u>पौन्याः</u>
घने गुलि युवकपिं	सूप्रभात	रत्न	६०
धरती मां या	सम्यक् मार्ग	लाभरत्न तुलाधर	१७४
धूप दीप च्याना	स्तुति	- - - -	१६३
धिक्कार लोकय्	सर्वार्थ सिद्धं प्यंगू	भिक्षु महाप्रज्ञा	३४
धिक्कार संसार	छु सुख !	मोहनमान	१६
नरजन्म चोला	नरजन्म चोला	- - - - -	४३
नित्य याव	आरति	- - - - -	१६५
निपा तुति	थाहाँ वने माल	- - - - -	४४
नुनु भीपिं	शरण वनेत	अनागारिका माधवी	१२०
नुनु पासा	नुनु पासापिं	कवि सिद्धिचरण	१२०
नुयो रानी	दानवीर विश्वन्तर	- - - - -	१४८
नु रे वनेनु	बुद्धया शरण-१९	भूपालसिंह प्रधान	१४३
नेपाल मांया	सम आदर्श	भिक्षु सुबोधानन्द	८४
न्यव हे राजा	बिंबसार उपदेश	- - - -	४८
न्हापां बुद्ध व	बुद्धवन्दना	भिक्षु महाप्रज्ञां	७
परबतं क्वब्वा	उत्तमगु चीर	महाप्रज्ञा	१०२
परवस्तु प्रेम	(ख) अदत्तादानया	भिक्षु सुबोधानन्द	१८१
परस्त्री गमन	(ग) व्यभिचार	भिक्षु सुबोधानन्द	१८२
पार गथे ज्वी	मां लुमंकाः	- - - -	७६
पासापिं स्वागत	बहाःबही पूजा	महारत्न उपासक	११३
पीर दुख अति	भी रोगी तिनि	लाभरत्न तुलाधर	१७३
प्रकट जुल	भगवान् बुद्धया प्रति	आशाराम शाक्य	९९
प्रभात जुल	बुद्ध लुमंकाः	श्रमणेर सुदर्शन	८१
प्रभु गौतम	पूर्व लक्षण-६	भूपालसिंह प्रधान	१३६
प्राचीन चाल	प्राचीन अल्सी	योगबीरसिं	४०
प्राणी जुक्व	कर्मफल सीकि	भिक्षु महाप्रज्ञा	१८
प्राणीत स्यानाः	प्राणी हिंसाया कर्म	भिक्षु महाप्रज्ञा	३५
प्रातय दनाः	बौद्ध शिशु प्रतिपत्ति	- - - - -	५०
प्रिय बन्धु	बितय् जूगू यौवन	भिक्षु अमृतानन्द	२०

(ड)

<u>म्ये आखः झोः</u>	<u>म्येया छ्यो</u>	<u>च्चमि</u>	<u>पौल्याः</u>
प्रेम त्वःताः	नेपालभाषा	स्व. योगवीरसिं	९६
प्यखें त्वपुल	करुण कहानी	आशाराम शाक्य	१५३
पञ्चशील धर्म	शीलधर्म	महारत्न उपासक	१६९
वज्र वया जिगु	सर्वार्थ सिद्धया प्रतीजा	महाप्रजा	१३३
बरु ज्यू	सत्सङ्गत	भिक्षु मेघङ्कर	१२८
बाल मूर्ख जन	स्वीच्यागू मङ्गल	भीमराज शाक्य	१४४
बिचाः यानास्वया	आवश्यक विचार	भिक्षु अमृतानन्द	१२
विरहन ख्वया	त्याग	भिक्षु अमृतानन्द	३१
विश्वया शान्ति	बुद्ध-स्मारक	भिक्षु सुबोधानन्द	८
बुद्ध धर्म संघयागु	बुद्ध धर्म संघ स्मरण	— — — —	७५
बुद्ध व धर्म	उद्योग	भिक्षु अमृतानन्द	२७
बुद्ध धर्म संघया सेवा	जीवन भिंके	भिक्षु प्रजारश्मि	९२
बुद्ध धर्म संघ	आरति	— — — —	१६४
बुद्ध धर्म संघया	जन्मसार	भिक्षु सुबोधानन्द	१५४
बुद्ध धर्म संघ विना	प्रार्थना	भिक्षु प्रज्ञानन्द	१५८
बुद्ध धर्मय् च्वना	पञ्चशील धर्म	भिक्षु सुबोधानन्द	१०५
बुद्ध मूर्ति	मूर्ति दर्शन	महाप्रजा बौद्ध ऋषि	११२
बुद्धया शरण वने	शील समाधि प्रज्ञा	महारत्न उपासक	१०४
बुद्धया शरण वने	त्रि शरण	महारत्न उपासक	१०८
बुद्धया शरण वया	शरण	भिक्षु महाप्रजा	१७७
बुद्धया महिमा	स्वांया पुन्हिया नसंचा	श्रामणेर सुदर्शन	११७
बुद्धयागु शरण	बुद्धयाके प्रार्थना	भिक्षु सुबोधानन्द	८०
बुबाजु विश्वन्तर			१६२
बुद्धशासनस	वनेनु	धर्मरत्न उपासक	८७
बुद्ध शरणं	अम्बपालिया प्रार्थना	आशाराम शाक्य	८१
बुद्ध शरणं गच्छामि	त्रिरत्न लुंमकि	भीमबहादुर	१५०
बुद्धया अंश	शील संग्रह	— — — —	१७
बुद्ध भगवान्	दरसन	— — — —	१५१
बुद्ध लुमना वै गुबलय्		दुर्गालाल श्रेष्ठ	१८८

(च)

<u>स्ये आखः झोः</u>	<u>स्येया छर्घो</u>	<u>ख्वमि</u>	<u>पील्याः</u>
भक्तवत्सल	गुरुप्रार्थना	भिक्षु अमृतानन्द	५४
भगवान् छिगु	जिगु वन्दना	भिक्षु अमृतानन्द	७१
भगवान् भजन	भजनया	भिक्षु अमृतानन्द	३८
भगवान् छर्पि	दुखःप्यख्ये	आशाराम शाक्य	१८८
भगवान् भजन या हे	भजन	-----	१४७
भजन या सकस्यां	शरणागत जु	-----	१६१
भगवान् स्वयम्भू	पुत्रशिक्षा	सिद्धिरत्न	१०
भजलपि श्री	बोधिसत्वया जन्म	भिक्षु महाप्रज्ञा	५४
भय भैरव	मनया बहिलिइ	धर्मरत्न "यमि"	८३
भव जञ्जालय्	त्वमंकेमते	-----	१५६
भाःपा पुन्हिया	भगीगु ज्या-१	भूपालसिंह प्रधान	१३४
भूलय् जुये गात	भूलय् जुये गात	भिक्षु सुबोधानन्द	१८
भो गुरु	गुरुयाके पापदेशना	भिक्षु महाप्रज्ञा	९
भो भगवान्	पूजा भक्ति	बुद्ध-धर्म	८
भो शाक्यसिंह	प्रार्थना	वर्णवज्र वज्राचार्य	१००
भो प्रभु भगवान्	प्रार्थना	भिक्षु अमृतानन्द	७
भोग भगवान्	शान्ति धाम	तुलसीकृत	६३
मजू सन्तोष थः	इना जूगु-१६	भूपालसिंह प्रधान	१४२
मद्यपान महा	सुरापानया कर्म	भिक्षु सुबोधानन्द	१८४
मनया चञ्चल	मनयात म्हसीकि	भिक्षु महाप्रज्ञा	४९
मयेल गुलि छने	मिखा कना स्व	भिक्षु कर्मशील	४६
मयेल प्रियजन	अय्लाःध्वे	भिक्षु शाक्यानन्द	४५
मयेल मयेल गुलि	लक्षण	भिक्षु अमृतानन्द	३०
मयेल मयेल मयेल	अनित्य	बौद्ध ऋषि महाप्रज्ञा	१५९
महाराज त्रिभुवन	श्रद्धाञ्जली	महारत्न उपासक	७३
माहा भिनिष्क		पुण्य रत्न शाक्य	१८९
माता स्वदेश	शान्ति याव	भिक्षु अमृतानन्द	४१
मिथ्यावादीम्ह	(घ) मिथ्यावादीया	भिक्षु सुबोधानन्द	१८३
मित्र हे पासापिं	ब्रम्ह ज्ञान	भिक्षु अमृतानन्द	२८
मेपिन्त स्यानाः	(क) प्राणी हिंसाया	भिक्षु सुबोधानन्द	१८०
यायेनु भक्ति सदां	भक्ति	भीमबहादुर	१६०

(छ)

<u>म्ये आखः झोः</u>	<u>म्येया छयो</u>	<u>च्चमि</u>	<u>पौल्याः</u>
याहुने लोकजन	त्रिरत्न सेवा	(नमोवागीश्वराय)	७९
युग युग तक	नेपाःमि दै	स्वयम्भूलाल श्रेष्ठ	११९
योग्यगु सफुलिं	सफू	-----	२२
यो मां छिथे जाःम्ह	यो मां	भिक्षु महाप्रज्ञा	३२
रक्षा याये माल	बौद्ध तीर्थ	सिद्धिरत्न	४४
राग मि नुगलय्	नुगःया मि	दुर्गालाल श्रेष्ठ	१७२
लानाव बिज्यात	भगवान्	-----	१०७
लुम्बिनी लूगु	लुम्बिनी	-----	१६१
ल्वीका काल	लूगु-१५	भूपालसिंह प्रधान	१४२
वनिगु न्यना	बौया जाः-७	भूपालसिंह प्रधान	१३७
वने धका पिःहाँ	प्रपञ्चमार	महाप्रज्ञा	९५
वया संदा जि	बुद्धप्रार्थना	भिक्षु सुबोधानन्द	१२१
वल वल धन	अनित्य लुमकिं	-----	६५
वसपोल गौतमया	निमित्त खना-१२	भूपालसिंह प्रधान	१३९
वा वा सकलें	आक्कान	धर्मरत्न शाक्य	११०
सत् धर्म धैगु	सत् धर्म	तिस्वीन्द्रिय	१२५
सत्गुरु लोकनाथ	रक्षा यायेमाल	लक्ष्मीनानी	६१
सत्य धर्मय्	सत्य धर्म	-----	७५
सत्यया शरणय्	बुद्धया शरणय्	मुरारिकृष्ण शर्मा	२६
सद्भावना	शान्तिया स्वागत	सिद्धिरत्न	७७
संसारवासी	भुलय्जुयाच्चपिं	-----	५१
सः स्वीक हालां	ज्ञानमाला	-----	१३१
सरस्वती यात मां	सरस्वती	-----	५३
सीकि धन नर	सदा कल्याण	-----	६९
सुन्दर मूर्ति	वैशाख पूर्णि	भिक्षु सुबोधानन्द	६८
सुन्दर राजकुमार	कविर राजकुमार	-----	१५२
सुनानं मस्यु	मधूगु ग्वसाः-५	भूपालसिंह प्रधान	१३६
सुर्तिया अम्मल	सुर्तिया अम्मल	महाप्रज्ञा	१३३
सुं मदु मेपिं	शरणागत जु	-----	१६१

(ज)

स्ये आखः झोः	स्येया छर्घो	च्चमि	पीत्याः
सो तःम्हसिगु	गोपाया काय्-११	भूपालसिंह प्रधान	१३९
स्निग्ध नील मृदु	नरसिंह गाथा	-----	४२
स्वतासा जगत्तय्	जीवन घाःसीकि	महाप्रज्ञा	९४
स्वदेशवासी	विद्या ब्वना दी माल	लक्ष्मीनानी	३०
स्वव लोक	मोक्ष लायेगु स्वव	पुरुषरत्न	६०
स्यंकाः सदां	मनकामना	भिक्षु अमृतानन्द	१७७
स्वागतम्	स्वागतम्	भिक्षु सुबोधानन्द	१०४
स्वांयापुन्हिया	प्रकट-२	भूपालसिंह प्रधान	१३५
शरण क्या	तथागत छलपोल	आनन्द शाक्य	१८६
शान्ति-गान		आनन्द शाक्य	१८५
शाक्यकुल मणिया	आरति	भूपालसिंह प्रधान	१६३
शाक्यमुनिया	सार वचन	-----	१५
शान्ति ! शान्ति	घाय् सः याये मसः	भिक्षु संवर	१२६
शोक यायेमते	शोक छाय् यायेगु	भिक्षु सुबोधानन्द	७०
शुद्धोदनं काय्	लायकुलिइ -४	भूपालसिंह प्रधान	१३५
श्री करुणामयया	विचार देयेकि	सिद्धिरत्न	४६
श्री बुद्ध जुय			१८५
श्री बुद्ध भगवान्	गुण ज्ञान भजन	धर्म चूडामणि	११२
श्री बुद्ध भगवान्या	आलवक राक्षस दमन	धर्म चूडामणि	१२८
श्री भगवान्या	धर्मोदय यात	श्री भगवतीप्रसाद	९८
श्री महामञ्जु देव	वसन्त		१८८
श्री महामञ्जुश्री	वसन्त	-----	१५७
श्री स्वयम्भू धर्म	स्वयम्भू धर्मधातु	-----	६७
श्री शाक्यसिंह	धर्म सुघार याव	योगवीरसिं	५६
श्री युवराजया	विवाह-१०		१३८
हतपत वया प्राण	मंदिरा रानीया विलाप	-----	७४
हाय ! हाय ! मणि	मणिचूडा बोधिसत्व	-----	९१
हाय ! हाय ! हाय !	छाय् अभिमान	भिक्षु महाप्रज्ञा	३६
हिंसा याये मखु	पञ्चशील पालन यायेगु	-----	६
हे आर्यवीर	जगत हित	भिक्षु अमृतानन्द	११
हे ज्ञानी बन्धु	धम्मपद	धर्मरत्न यमि	११८
हे नर वनेगु स्व	नरजन्म दुर्लभ	पुरुषरत्न	१०
हे नर बिचाःयाव	हे नर बिचाःयाव	कान्छा गुरुजु	३८

(भ्र)

<u>म्ये आखः मो</u>	<u>म्येया छुघों</u>	<u>च्चमि</u>	<u>पौल्याः</u>
हे प्रिय मित्र	-----	-----	११६
हे भगवान्	ज्ञान इना कायेनु	महारत्न उपासक	६३
हे मन मूर्ख	मन मूर्ख	भिक्षु सबोधानन्द	१४
हे मन राजा	मनय् जुजु	-----	८६
हे मन सुमरण	सुमरण या	-----	१५६
हे मार छ थन	मारयात लिसः	महाप्रज्ञा	१३२
हे सुन्दर सुलक्षण	-----	कविर राजकुमार	१५२
त्रिरत्न नाम	त्रिरत्न स्मरण	-----	७५
त्रिरत्नयाके	बुद्ध-धर्म-प्रार्थना	धर्मरत्न उपासक	८२
त्रिरत्नयाके शरण	त्रिरत्न शरण	भिक्षु महाप्रज्ञा	२३
त्रिरत्नया नाम का	त्रिरत्नया नाम	-----	९३
त्रिलोक नाथ		दि. संघमहानायक प्रज्ञानन्द	१८७
ध्व विश्वय्	भीगी देय्	धर्म रत्न शाक्य	१५५
जि मेम्ह हे	ज्ञान तंगु सागर	भिक्षु महाप्रज्ञा	६३
दँ दँ सकले	दश पारमिता	महाप्रज्ञा	१३०

ज्ञानमाला मलन खलः

कार्यकारिणी समिति २०५९

अध्यक्ष	पन्नाकाजी शाक्य	सदस्य	* पञ्चनारायण महर्जन
उपाध्यक्ष	पुण्य शाक्य	सदस्य	कृष्णमान डंगोल
सचिव	रत्न बहादुर राजकर्णिकार	सदस्य	बेखारत्न सिद्धाकार
कोषाध्यक्ष	गौतमबहादुर राजकर्णिकार		
सह-सचिव	पूर्णकाजी ज्याप्		सल्लाहकार परिषद्
सह-कोषाध्यक्ष	मदन रत्न तुलाधर		व.अ. सर्वज्ञरत्न तुलाधर
सदस्य	रमेश मानन्धर		प्रयागराज सिं सुवाल
सदस्य	दिव्य तारा तुलाधर		तिर्थनारायण मानन्धर
सदस्य	हिराकाजी राजकर्णिकार		डबल काजी तुलाधर
सदस्य	सिद्धिरत्न शाक्य		युरीकाजी कंसाकार

दाताया अबुजु रत्न मान सिंह तुलाधर (चिकाजी साहु)

जन्म : तिथि ने. सं. १००१ थिलागा: ८

दिवंगत : तिथि ने. सं. १०९३ कछलाथ्व १०

दाताया माँ मोतिलानी तुलाधर

जन्म : तिथि ने. सं. १०२६

दिवंगत : तिथि ने. सं. १०६६ पोहेलाश्व १३

(६)

“नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स”

बुद्धवन्दना

भिक्षु महाप्रज्ञा

न्हापां बुद्ध व धर्म संघ शरणाय् वया थनिं भक्तिनं ।
ग्यानाः थौं थन पापयागु भयनं, यानाः नमस्कार जिनं ॥
छल्पोलं करुणा तथा मदिलसा, दुःखी जुयाः थौं थनं ।
व्यर्थय् हे नरजन्म फ्वीन जगतय्, नर्कय् वनी हान नं ॥

पञ्चशील पालन यायेगु

हिंसा याय् मखु प्राणीया गुबलें, ज्या याय् मखु ख्वीगुनं ।
गुबलें हे व्यभिचार याय् मखु प्रभो ! कामैगु इच्छा हानं ॥
ल्हाय्गु याय् मखु जिं असत्य खँ तथा, मद्य सुरा पान नं ।
भो शास्ता ! थुलि जिं अवश्य त्वलता, याय् पालना शील नां।

(७)

त्रिशरण

(भिक्षु अमृतानन्द)

गुम्हस्यां प्रवरगु कन थुगु लोकय,
व हे शाक्यमुनि भगवान् कृतकृत्य
पार जुया वन वीर्य क्यनाव,
व हे सुगतया शरणाय् वन्य जि ॥१॥

राग व तृष्णा शोक मदुगु,
धर्म सुसंस्कृत यइपुस्य च्वंगु
मधुर प्रगुणागु छुटे छुटे जुगु,
श्व हे धर्मया शरणाय् वन्य जि ॥२॥

बीवं गुमित महाफल दैगु,
प्यज्वलं श्व सुचिपिं आर्यपुरुषपिं
च्याम्ह श्व पुद्गल धर्मय् थ्योपिं
श्व हे संघया शरणाय् वन्य जि ॥३॥

Dhamma Digital

प्रार्थना

(भिक्षु अमृतानन्द)

भो प्रभो भगवान् ! दरशन बिव,
अज्ञानी जिमित शरण छिं काव ॥धु॥
बिव वरदान प्रभो ! बोधि ज्ञान जिमित ।
जगतया हित ज्वीगु, ज्ञान बिव जिमित ॥
करुणामय छि नं, दया तिव जिमित ।
ज्ञान-चक्षु बियादिसँ अन्धा जुया च्वंपितं ॥१॥

(८)

बुद्धयागु तेजनं प्राणी सुखी जुयेमा ।

धर्मयागु तेजनं शान्ति-पद लायेमा ॥
संघयागु तेजनं, मैत्री बढे जुयेमा ।

न्हिया न्हिथं त्रिरत्नया, भक्ति याये फयेमा ॥२॥
जुजु झीगु नेपाःवेया, धर्म चित्त जुयेमा ।

प्राणिपिन्त न्हिया न्हिथं सुखी याये फयेमा ॥
शील-धर्म बृद्धि जुयाः, क्लेश झीगु फुयेमा ।

फोना छिके जिनं प्रभो ! अमृत-पद लायेमा ॥३॥

पुजा भक्ति

(बुद्ध-धर्म)

भो भगवान् ! छल्पोलया चरणसं पुजा याये मन जुया ।
अज्ञानी जिपिं सहित रसनं पूजा थनि याः वया ॥१॥
दुःखीया मनसं दुर्थे फुर्थे तयाः श्रद्धा पूजा भाव याना ।
छल्पोलं शुभ लोचनं स्वये माल अपराध क्षमा याना ॥२॥
इच्छा म्येगु मखु मतिइ जिगु थुलि दुःखी दरिद्री गुलि ।
सत्त्वप्राणि कृमि सहित सकलें मोक्ष लायेमा थुलि ॥३॥

बुद्ध-स्मारक

(भिक्षु सुबोधानन्द)

विश्वया शान्ति यायेत ज्ञाःम्ह, श्री बुद्ध भगवान् ।

दर्शन यायेत वया जिपिं, हृदय स्वां ज्वनाः ॥धु॥
लुम्बिनी वनसं जन्म जुल, बुद्ध जुयेत छिहे ।

देवादि मनुष्य प्राणिपिन्त, शान्ति ब्यूझाम्ह छिहे ॥२॥
राज्य सुखया वैभव तोता, ज्ञान माःवंम्ह छिहे ।

दुःखीपिनिगु दुःख फुकेत, बिज्याःम्ह छिहे मुनि ॥३॥

(९)

बुद्ध गयाय् बोधिया सिमाक्वय्, बुद्धत्व लाःगु छिहे ।

वहे ज्ञान विश्वैत बिलछिं, शान्ति सुधाया धाः ॥४॥
शान्ति बियेत क्षान्तिहे च्वनाः, क्रान्ति यावः म्ह छिहे ।

हिंसा असत्य दुराचारया, ध्वंश यात व छिहे ॥५॥
अहिंसा शील व सत्य ज्ञान, समता क्यं वःम्ह छिहे ।

दुःखीपिन्त शान्तिया मार्ग केनाव ब्युम्ह छिहे ॥६॥

गुर्याके पापदेशना

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

भो गुरु छलपोलया शरण ।

दण्डवत् जिनं कोमल चरण ॥१॥

छल्पोल गुरु करुणा तवम्ह ।

ज्ञानरूपी चक्षु कंकाबिज्याम्ह ॥२॥

आदि निसैं जि हित्तु हिला जुया ।

थौं तिनि वया, शरण गुर्या ॥३॥

दको फुक पाप नाश जुयेमा ।

दको क्रोध फुनाः करुणा दयेमा ॥४॥

गुरु द्रोह जुया, अभिमान वोगु ।

संघ द्रोह जुया, पाप बढे जूगु ॥५॥

दको पाप फुनाः शुद्ध चित्त ज्वीमा ।

थुलि जिनं फोने, बोधि ज्ञान लायेमा ॥६॥

प्राणिपिन्त फ्वीमा, दुखया भय ।

इति श्री जगत प्राणिपिनि जय ॥७॥

(१०)

पुत्रशिक्षा

(सिद्धिरत्न)

भगवान् स्वयम्भू ज्योति रूप,
शरण नेपालया धर्म-राज ॥६॥
बालजनया संगत जुइगु,
आवत झीसं तोताछोये माःगु ॥
पण्डितपिनिगु सत्संग यायेगु ,
आवत झीसं थुकियात कायेगु ॥१॥
दुश्मनचित्तं परयात सोइगु,
सोइगुया बदला दुःखफल वैगु ॥
सज्जनपिन्त दुर्जन धैगु
दै मखु लोकय् अप्रिय बन्धु ॥२॥
गृहसिया चित्तय् निर्मल मन्त,
वैगु हे चित्तं दुख बिल वैतः ॥
समाधि शीलंपूर्ण हे ज्वीत
पण्डित संगत पासा माः झीतः ॥३॥
'गृहीविनय' पुस्तक माःगु स्वयेत
गृहस्थी धार्मिकोपासकपिन्त ॥
क्यनादिसँ क्यनादिसँ मचा-खाचापिंत,
मां-अबु जुयाथेँ सुख सियेँ यात ॥४॥

नरजन्म दुर्लभ

(पुरुषरत्न)

हे नर वनेगु सो बुद्धया शरण
धर्मया शरण संघया शरण ॥६॥
भाग्यनं लाःवल दुर्लभ नरजन्म ।

छोये मते व्यर्थनं अमूल्यगु जन्म ॥१॥
 बिचाः यानासोव नर थुगु हे बखत ।
 खनाच्चंगु दक्व बस्तु दै मखु छन्त ॥२॥
 श्री शाक्यमुनियागु असीम कृपानं ।
 थुगु हे जन्मय् लायेगु दु ज्ञान ॥३॥
 आवतलें लाःनि छंगु जीवन दनि ।
 मखुसा लिपतय् पछुतावय् जुइ ॥४॥
 सदानं दैमखु मनुष्यया जन्म ।
 प्रज्ञाज्ञान दैगु भाण्ड थ्व जन्म ॥५॥

जगत् हित

(भिक्षु अमृतानन्द)

हे आर्य वीर ! स्वयम्भू वनेनु,
 जगत् हित झीसं याः वनेनु ! ॥६॥
 न्हापां थ्व ज्ञान मतिइ थनातयेनु,
 उद्योग यानाः ज्ञानमत च्याकेनु ।
 करुणाया ध्वज झीसं सकसितं क्यनेनु,
 चतुर्दिग् भूमण्डलय् चाःउला जुयेनु ॥७॥
 रोगीजुयाच्चंपिन्त वासः झीसं बियेनु, ।
 भुखी जुया च्वंपिन्त नयेगु झीसं बियेनु, ।
 प्यास चायाच्चंपिन्त पान झीसं बियेनु, ।
 दुःखी जुयाच्चंपिन्त सुखी झीसं यायेनु ॥८॥
 अशरण प्राणिपिन्त शरण झीसं कायेनु,
 कुनातःपिं प्राणिपिन्त तोता झीसं छोयेनु ।
 सकल सन्वपिन्त सम खंका जुयेनु,
 थ्वहे महायानय् च्वनाः बुद्ध-पद लायेनु ॥९॥

(१२)

बुद्ध-पद लायेत श्री मृदु जुया च्वनेनु,

प्रहार हे याःवःसानं सहयाना च्वनेनु ।
उपहास यात धाःसा मताःछुनं जुयेनु,

उपवेश बिल धाःसा न्हापालक न्यनेनु ॥४॥
श्री बुद्धवीरया सार धर्म कायेनु,

वहे धर्म दान बियाः प्राणि सुखी यायेनु ।
जिनयागु धर्म श्रीसं फैलय् यमनाजुयेनु ।
अनित्य संसार सीकाः त्यागी जुयाच्वनेनु ॥५॥
संसारया गृह-जाल फेनाः श्रीपिं वनेनु,

बुद्धयागु शरणाय् वनाः अमृत-पद लायेनु ॥६॥

कीर्तिया लँ

(योगवीरसिं)

जगतय् कीरति प्रख्याति यायेसा स्वारथ तोते माल ॥१॥
खःमखु धैगु थुगु खँय् श्रीसं तर्क यानाच्वने माल ।
सत्य साक्षि शाक्यमुनिया जीवन सो अनमोल ॥१॥
प्राणिपिनिगु दुःख फुकेत तोतल राज्य विशाल ।
तोतल प्यारी उत्तम नारी यशोधरा सुकुमारी ॥२॥
प्रेमया मुरति सुन्दर तनया राहुल भद्र कुमार ।
त्याग यानावन रजनीमध्यय् सीयेकाः मोह असार ॥३॥
राजभवनया सुखयात प्यंकाः दुर्वनय् दुने वन ।
ज्ञानमालाः स्वत ध्यान तयाः अन तोताः भय अभिमान ॥४॥

आवश्यक विचार

(भिक्षु अमृतानन्द)

बिचाः यानास्वयाविसँ, खव मखु पासापिं !
ज्ञान खंकाः स्वयाविसँ प्रिय बन्धु भाजुपिं ! ॥१॥

गनं झी वयागु थन ? गन झी वनेगु रे !
 छुछु झीसं यानाच्चवना बिचायाना कावरे ॥
 मनुष्यजन्म थ्व झी, अतिकं उत्तमरे ।
 अय. झीसं भालपाव, काये मफु थनरे ॥१॥

शुद्धभूमि नेपा: देसय् जन्म झीपिं जुलरे
 देश शुद्ध जुव थें झी, मन शुद्ध मजुरे ॥
 बुद्धशास्त्रय् कनातःगु धर्म शुद्ध जुइरे
 मवु झीके शील-धर्म, गनं शुद्ध जुइरे ॥२॥

भवय् जक नयाजुया, धन झीगु फुतरे
 मद्य जक त्वना जुया ज्ञान झीगु फुतरे ॥
 बुद्धमार्गी धया जूथें न्यागू शिक्षा कावरे
 न्यागू शिक्षा मदयेकं जा, गथे बौद्ध जुइरे ? ॥३॥

प्राणिघात यानाज्वीगु झीगु धर्मय् मदुरे
 वथें मद्य तोनाज्वीगु, झीगु कर्म मखुरे ॥
 बुद्धयाके श्रद्धा तिव, दया धर्म कावरे ।
 चैत्ययागु सेवा याव, थ्वहे धर्म स्ववरे ॥४॥

न्यागू शील पालय् याव, मां-बाँ सेवा यावरे ।
 बुद्ध-चैत्य शुद्ध याव, शुद्ध ज्ञान लाइरे ॥
 जिनयागु चैत्यस्थानय्, शुद्ध याये मालरे ।
 अशुद्धयाये मज्यु थन महापाप लाइरे ॥
 थुलि उक्त पुण्य कार्य, स्मृति तया यावरे ।
 बुद्धयाके बिन्ति याना, अमृत-ज्ञान फ्वँवरे ॥५॥

(१४)

मन मूर्ख

(भिक्षु सुबोधानन्द)

हे मन मूर्ख गुलि हिला जुया,
सुखसिये धाधां दुःख छन्त जुल ॥१॥
दयाच्चंक्क विषयय् सुखसिये भाःपा,
जुयाच्चन रागं स्वातुमतु स्वास्वां ।
पुत अन छन्त रागाग्नि तापं,
ख्वया ख्वया जुल छ ज्ञानया अभावं ॥१॥
इच्छा जूगु बस्तु काये धकाः वन,
अन कल छन्त द्वेषया बाणं ।
दुःख जुल हा ! हाः क्लेशया तापं,
अन्धा जुया व मोहया जालं ॥२॥
आःगात भुलय् जुये हे मन मूर्ख,
लाये थाकु छन्त थुजागु श्व जन्म ।
अपार श्व संसार भवरूपी गंगा,
दयाच्चना छन्त नररूपी बोंगा ॥३॥
गुलि जुयाच्चने दुर्बोध जुयाः,
आनन्द काव सुबोध जुयाः ।
वसपोल बुद्धं आज्ञा जूगु फुक्कं,
चर्या यानाव मोक्ष ज्वीगु स्वव ॥४॥

गुरुसेवा

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

गुरु माला जुया शोक यानाः ख्वया ।
वया बुद्ध भाःपा फ्वने जितः कृपा ॥१॥
पापी जुयाच्चना जिपिं दुःखी मुनाः ।
छिगु पालि क्वसं, बास बियादिसं ॥२॥

(१५)

लोभ क्रोध धैगु, मोहचित्तं वैगु

काम माया जाल, थुलि फुके माल ॥३॥
न्याता रंग क्यना, मिखा भुल्य घाना,

च्याता सवाः दयेका म्हुतु भुल्य ज्वीका ॥४॥
थुलि जाल माया, मिखां तोकपुया,

अनेअने जुया, भूल परे जुया ॥५॥
गुलि जन्म जुल हितु हीकातल,

बितय् जुजु वनं, लाये मफु ज्ञान ॥६॥
पापं पूर्ण जुया, च्वना पापि जुया,

धर्म खं मसियाः, थुलि हिला जुया ॥७॥
थुगु पापयात गथे याये शान्त,

प्रभु गुर्यात ज्वजलपा ल्हात ॥८॥
शत्रु मित्र धकाः धाये मखु पक्का,

कृपा तये माल चीके माल जाल ॥९॥
जगत् प्राणि हाय ! माम बबु धाये,

करुणाया मूल, सम खने जुल ॥१०॥
छलपोल गुरु मेम्ह जितः मदु,

कृपातसे स्वव बोधिज्ञान बिब ॥११॥
गनतक प्राणि, बोध याये मानि,

गुर्या चरणय् जुल जि शरणय् ॥१२॥
न्ह्याथाय् जन्म कायेमा, बोधिज्ञान लायेमा,

थुलि दुःखी मनं, फ्वनागु ननानं ॥१३॥

सार वचन

शाक्यमुनिया सात्विक वाक्य बिचार या नर नारी ॥१४॥

कपटभाव हृदयय् मतसे उदार झी जुये माल ।

विश्वनिवासी प्राणि सकलें कुटुम्ब भालपी माल ॥१॥
 जलचरं थलचर कीट पर्तग जीवधारी गुम्ह जुल ।
 तन मन वचनं सकलें झीसं प्रेम यानाःचवने माल ॥२॥
 झेल बखेडा मखुगु यानाः दयेका कपटि जाल ।
 भूमि भवन धन जन रतन काये मते परयागु धाल ॥३॥
 प्राणहे कण्ठय् यदि थ्यन धाःसां ल्हायेमते मिथ्या बोल ।
 निरन्तर सत्यय् अटल जुयेगु जगतय् धर्मया मूल ॥४॥

छु सुख !

(मोहनमान)

धिक्कार ! संसार, छु सुख धैगु

सुख धकाः च्वँच्च, दुःख जक वैगु ॥१॥
 दुःख सीत अःपु, सुख सीत थाकु ॥

सच्चा सुखया लँपु, खंके झीसं मफु ॥२॥
 माला हे स्वःसां, उपाय यानाजूसा ॥

त्रिशरणय् वंसा, सुखी ज्वीगु खःसा ॥३॥
 सच्चा सुख सीसा, निर्वाण पदबी लायेसा ॥

शील समाधि प्रज्ञाय्, नित्य कोशिस याःसा ॥४॥
 अले तिनि झीपिं, निर्वाणय् थ्यनी ॥

निर्वाणय् थ्यनकि, सच्चा सुख खनी ॥५॥
 गनतक मनय् झीगु राग, द्वेष, मोह दनि ॥

अनतक दुःख झीगु, फ्वीहे मखुनि ॥६॥
 उकिया कारणय् राग, द्वेष, मोह फुकि ॥

थुलि फुत धाःसा, सुखी ज्वी पासा ॥७॥
 उकिया निम्तिं, जिं याना बिन्ति ॥

मनुष्यया जन्म, फुकेमते सितिं ॥८॥

(१७)

शीलसंग्रह

बुद्धया अंश फुकाहल वंश,

हिंसावि कर्म जुयावल ध्वंश ॥१॥

बुद्धया धर्मय् निश्चय जूसा,

शुद्धगु मार्गय् गनातःगु हिंसा ॥२॥

अवत्तादानं परयात दुःख

दुःख व्यूहयात गथे जुइ सुख ॥३॥

व्यभिचार याःम्ह, अबिचारी जूम्ह,

'जिंका' धकाः धाःम्ह परदारसेवी ॥४॥

मूठवावी जुयाः खँ ल्हाइगु खुयाः,

हित्तुमत्तु हीकाः, परयात छुयाः ॥५॥

त्वने यात निश्शा, अंश काइ हिस्सा,

व्यर्थ आयु फुकेत, कना ज्वीगु किस्सा ॥६॥

वया चित्त हिल, पालय् मयाः शील,

वान यायेगु इच्छा, मजू समतिल ॥७॥

शील' नाम हीन जुइ दुःखी दीन,

लिपातस नरकय् मन जुइ खिन्न ॥८॥

अम्मलया दोष

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

अम्मलय् आशा बढय् जुल, चैतन्य चोला दुबय् जुल ।

अज्ञानं छथी दुबय् जुल, अम्मलं निथी दुबय् जुल ॥१॥

अम्मलय् मन भुलय् जुल, धन इज्जत गुमय् जुल ।

मन शरीर खराब जुल, क्रोधलय् दुबय् जुल ॥२॥

मनय् बिचार याये माल खःला मखुला ? स्वये माल ।

सिंतिं जुनि मफुके माल, थमं बिचार याये माल ॥३॥

(१८)

कर्मफल सीकि

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

प्राणि जुको दुःख, बोधि-ज्ञान सुख ।

बोधि-ज्ञान धाःसा, सकसियां आशा ॥१॥
आशाजक दुगु, मूलगु मस्युगु ।

गुरुया शरण, ज्वनेगु चरण ॥२॥
याये माःगु मूल, स्वता धर्म जुल ।

छु छु धकाः धाःसा, धर्मयागु मूल ॥३॥
श्री बुद्धया आज्ञा, दयेके माल प्रज्ञा ।

धर्मयागु मूल, करुणा हे जुल ॥४॥
पाव मूल कोध, मनं याव बोध ।

त्यागीयागु मूल, तृष्णा क्षय जुल ॥५॥
दुःख सिये मोकि, कर्म-फल सीकि ।

सकसिनं धाल, कर्मय् च्वयाहल ॥६॥
कर्मदोष मखु थमं दयेका वोगु ।

थुलि ज्ञान सीकि, बोधिज्ञान दयेकि ॥७॥
नरयागु जन्म अमूल्यगु कर्म ।

महाप्रज्ञा बिनित्ति, बुद्धयागु ज्योति ॥८॥

भुलय् जुये गात

(भिक्षु सुबोधानन्द)

भुलय् जुये गात, हे प्रिय ! पासा ।

योयेमाः झीसंनं, बुद्ध-धर्म सेवा ॥९॥
अज्ञानी जुया, बालख बखतय् ।

भुलय् जुया झीपिं, म्हिताजक च्वना ॥१०॥

प्रेमया पिरति, जुभनया बखतय् ।

रुप अभिमानं, मोहय् भुलय् जुया ॥२॥
सनाजुया यःयःथे पाप लाइगु मसियाः ।

आः मयेल पासा, बिषयया आशा ॥३॥
न्हिया न्हिथं झीगु नरोत्तम समय ।

भवमार जुइत, पुण्य यायेगु समय ॥४॥
छन्हु त्वःते मानि, श्व जिन्दगानी ।

गुलि भुलय् जुये, त्वःता थके मानी ॥५॥
वनेगु झीपिं, त्रिरत्नया शरणाय् ।

माया मोह त्वःलता शील-धर्मय् च्वने ॥६॥
न्हयाक्व दुःख जूसां त्वःते मखु शील ।

संसारय् तःधंगु शुद्ध शील धर्म ॥७॥
धर्म बिना जगतय्, मदु सुयां भरोसा ।

सुख शान्ति बीगु, सीकि प्रिय पासा ॥८॥
याये फयेमा सदानं, त्रिरत्नया सेवा ।

थुलि जिगु प्रार्थना, सदा पूर्ण ज्वीमा ॥९॥

पञ्चशील

गुलित बांलाः शीलया शब्द, न्यनेगु झीसं योग्यरे ॥१॥
न्यनेगु मात्रं शीलया शब्द, मनुष्यपिन्त शीतलरे ।

सीके माःगु मनुष्यपिसं, बुद्धनं लागु व ज्ञानरे ॥२॥
प्रथम न्हापां शीलया शब्द, दयेकाबिज्याम्ह बुद्धरे ।

कनाबिज्याःगु श्व शील बुद्धं, पालन यायेगु योग्यरे ॥३॥
सीके माल शीलया अर्थ, मनुष्यपिसं मुख्यरे ।

मसीक च्वने जिहे मजिल याकनं हे मन सीकिरे ॥३॥

शीलया अर्थ सीके निम्ति, शरण संघया कावरे ।
 शीलया अर्थ पालन यायेगु, बुद्धया आज्ञा श्वहे जुलरे ॥४॥
 शीलया अर्थ बुद्धया आज्ञा-यायेमते हिंसा शस्त्रनरं ।
 कायेमते खुया करपिनि द्रव्य, नर जुयाः ब्यभिचार यायेमतेरे ॥५॥
 असत्य ल्हायेमते शीलकयाव, मादक, अय्लाः श्वे, त्वने मतेरे ।
 बुद्धनं कंगु अर्थ श्व शीलया, श्वहे न्याता मुख्यगु सीकिरे ॥६॥

करुणा दयेकि

करुणाया ज्ञान मदयेक ज्ञीत सत्गति लाई मखु ॥७॥
 हे प्रिय पासा करुणाया आशा ज्ञीसनं याःवने नु ।
 पर उपकार शुभ-धर्म जोना ज्ञीपिनं हाःवने नु ॥९॥
 ज्ञीपिं हाःगु सकसिनं न्यनाः करपिसं श्वीकाकाई ।
 पर उपकार शुभ-धर्म धैगु संसारय् ब्यापक जुइ ॥२॥
 स्वारथ त्वःताः परोपकारय् च्वनीम्ह ज्ञानी जुइ ।
 स्वारथ ज्वनाः धर्म धाइम्ह तच्चोम्ह मूर्ख जुइ ॥३॥
 सत्-गति लाकेगु इच्छा वुसा स्वारथ त्वःते माल ।
 गुम्हसिया चित्तय् स्वारथ मन्त ज्ञानी वैतहे धाल ॥४॥
 सीसां म्वाःसां पर उपकारय् च्वनिम्ह ध्यानि धाये ।

भगवान् मेगु जिं फ्वने मयेल परोपकारी जि जुये ॥५॥

बितय् जूगु यौवन

(भिक्षु अमृतानन्द)

प्रिय बन्धु पासापिं श्व ज्ञीगु जनम ।

ब्यरथनं फुके मते, अमूल्यगु सीकिरे ॥७॥

अथाह श्व सागर, थाःगाः दुगु मुखुरे ।

चाः चाः जक हिलाजुया, क्वचायेके मफुनिरें ॥
बल्ल बल्ल डोङ्गा श्व झी, नरजन्म बतरे ।

होश तयाच्चवने माल, दुबय् जुयाः फ्वीनरे ॥१॥
मचायागु बखतय्, म्हिताच्चवने धुनरे ।

आः झीपिं ल्याय्म्ह जुयाः, बैस जायावलरे ॥
बैसयागु बखतय्, पुरुषार्थ यावरे ।

लिपा सुख ज्वीगु ज्या, आवंनिसें यावरे ॥२॥
ल्याय्म्हयागु बखतय्, उद्योग मयातरे ।

बुद्धयागु बखतय्, महा दुःख सिइरे ॥
तस्मात् झी सकलें, शरण हे वनेरे ।

वहे छम्ह बुद्धयागु कोमलगु चरणय् ॥३॥
जगतया हितकर, वहे छम्ह बुद्ध रे ।

धर्म व संघया नं, शरण झी वनेरे ॥
माम-बबु सेवा याव, न्यागू शिक्षा कावरे ।

जगतसं श्वहे धर्म, उत्तमगु खवरे ॥४॥
छसिनिसें बैस झीगु, वितय् जुयावनरे ।

बिचाः यानास्वया जिनं, अति दुःख जुलरे ॥
बाःवंगु लख हानं, ल्याहां वइ मखुरे ।

बैसन बितय् जग्गु, हानं वइ मखुरे ॥५॥
उक्त थुलि सिकाकाव, बोधिज्ञान फ्वँवरे ।

उद्योग नं यानाजुव, पूर्वगाभि जुवरे ॥
अमृत भिक्षुनं, न्यव साधु धालरे ।

लोमंका छोये मते, स्मृति थुकि तिवरे ॥६॥

(२२)

सूचना

(प्रेमलक्ष्मी)

बनाविसँ ततापिं ! झी बने माल ।

अन्धबिश्वास फुकं, त्वःते झीसँ माल ॥५॥
थः थः ल्वाये गात मिलय् जुये माल ।

कलह झीगु गृहया चफुये माल ॥१॥
झीगु नेपाःभूमि अपवित्र जुल ।

शुद्ध यायेत झीपिं शीघ्र बने माल ॥२॥
स्वचित्त धैगु सीके भीसँ माल ।

गुलिजक च्वनाच्वने कुचित्त ताल ॥३॥
च्वने भी म्हाःल संसारया जाल ।

स्वये भी म्हाःल दुःखयागु हाल ॥४॥
मोह व माया दया अपो वल ।

अधिकनं पाप जाया थन वल ॥५॥
बनाविसँ तता केहँ ! भी बने माल ।

मन तयाः भीसं विद्या ब्वने माल ॥६॥
महिला "प्रेमनं" हथाय् चाचां धाल ।

समरण भीसँ तय थन माल ॥७॥

सफू

योग्यगु सफलिं बीगु भीत अतिं ॥

बुद्धियागु नं, बढय्याइ शक्ति ॥१॥
ब्वनायन धाःसा न्हिंछगु पंक्ति ॥

लुयावइ भीत सुखी ज्वीगु युक्ति ॥२॥
यायेमाः भीसं, त्रिरत्नया भक्ति ॥

अलेबइ भीत, धार्थेगु मुक्ति ॥३॥

(२३)

करुणा मतिइ ति, कुसङ्गत तोति ॥

सकल सत्त्वपिं, खनेमाल उत्ति ॥४॥
गनतक भीपिं, जुयाच्च्वनि भ्रान्ति ॥

अनतक भीत, वैमखु शान्ति ॥५॥
उकिया निम्ति, विज्ञपिन्त मान्ति ॥

शुद्धगु धर्मय् तये फयेकि स्मृति ॥६॥
स्वारथ मदयेकि बुष्कृति त्वःति ॥

दुःखया सृष्टि, तृष्णा धकाः सीकि ॥७॥
तृष्णा क्षययानाः, बुद्ध ज्वीगु मन्ति ॥

बोध जुल धाःसा, वै स्व सुशान्ति ॥८॥

त्रिरत्नशरण

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

त्रिरत्नयाके शरण वने नु ।

बुद्धया स्तोत्र भीसंनं ब्वने नु ॥९॥
अनित्य मोहसं छु सुख यायेगु ?

नरदेह चोला व्यर्थनं फुडगु ॥१॥
सुखया ल्यु ल्यु दुःख नं वडगु ।

सवानं उथ्यं सुयातं मज्जीगु ॥२॥
थौ कन्हय् प्राणी दुःख सुख जूगु ।

न्हापायागु जन्मय् थमं पिनावगु ॥३॥
न्हापायागु पापं थौ थुलि जुल ।

पापया मूल लोभहे जुल ॥४॥
करुणा तलसा लोभ मयाः सा ।

मूलगु धर्म थ्वहे जुल खासा ॥५॥

षड्गति योनि गुलि वु प्राणी

प्राणिपिंगु वुःख सीकीम्ह ज्ञानी ॥७॥
हिंसा व क्रोध लोभ मवुम्ह

धर्मया मर्म प्रकाश याःम्ह ॥८॥
गुम्हसिया चित्त निर्मल शुद्ध ।

थुजोम्ह ज्वीगु निर्वाण बुद्ध ॥९॥
थः नये थः त्वने थ्व ज्ञान तोति ।

बोधिज्ञान वतसा वइ सो ज्योति ॥१०॥
बुद्धया अंश फुका हल वंश ।

हिंसाबि कर्म याना हल ध्वंश ॥११॥
सन्तान सरिका प्राणि जा लही ।

व प्राणियात याना हइ द्रोही ॥१२॥
जलदान बियाः संकल्प याइ ।

पशुंन सियेकाः छ्वाः स्वयाः छ्वइ ॥१३॥
“मां बौ” थं च्वनाः ल्यू ल्यू जि जुया ।

थौं जितः स्याइन हर्ष व जुयाः ॥१४॥
धिक्कार ! स्वः स्वः नरयागु जुनि ।

करुणा मतसे स्वयाच्चंगु बानि ॥१५॥
छ्वाः सोयाः च्वनी छ्ववि सो सो वयेकाः ।

थुवाःनं धाइ लिबात धकाः ॥१६॥
छ्वयानं छुयाये च्चुपि ज्वनाः किल ।

“द्यः खुसि” धकाः थः खुसि जुल ॥१७॥
गथे प्राणिपिन्त करुणा मन्त ।

पलेसा काइ गथे थःमं यात ॥१८॥

(२५)

श्व पलेसानं फुक दुःख सिल ।

हिंसाया पापं मनयात हिल ॥१९॥
पापया दोष फुकेगु स्वव ।

गुरुयाके वनाः विरहनं ख्वव ॥२०॥
पाप व क्रोध लोभ अज्ञानी ।

हिंसाया पापं षड्गति योनि ॥२१॥
न्हापाला भीसं थुलि ज्वी मखना ।

आःतिनि भीसं पाप खनाः ग्याना ॥२२॥
सकल प्राणि पशु पक्षि कीत ।

जुये मालेवं गथे जुइ भीत ॥२३॥
प्राणिया दुःख लुमनावयेव ।

श्व जिगु चित्त मूर्छा जुइव ॥२४॥
संसारबासी फुक प्राणिपिंके ।

जन्म जुयागु गथे यानाः सायेके ॥२५॥
श्व मां अबुपिं फुक प्राणिपिन्त ।

दुःख बियागु गथे याये शान्त ॥२६॥
श्व फुक पाप नाश मज्जीकं ।

निर्वाण वनी मखु पापी ज्वीकं ॥२७॥
त्रिरत्नयाके शरण वनेनु ।

दक्ख प्राणिपिन्त उद्धार यायेनु ॥२८॥
अन्धा जुयाः भी भमरिस लाना : ।

मायाया जालय् मिहताव च्वना ॥२९॥
श्व मिहताबेल गथे जक जुल ।

धर्म जा मदु पापजक जुल ॥३० ॥

(२६)

थुगु पापयात खनाः व ग्यात ।

चञ्चल मन गथे ज्वने वैत ॥३१॥
धर्म औतार सिद्ध बुद्ध गुरु ।

ज्ञान खं बीम्ह मेम्ह जितः मवु ॥३२॥
न्हापायागु पाप फुकाबिल ताप ।

म्ह छखे लाःसां मन जुल नाप ॥३३॥
गुर्या सु-रुप शिरस बिज्यात ।

कुतुंवनि भयनं ग्यानाजुया ज्वीत ॥३४॥
श्री गुरु ज्ञानि करुणाया खानि ।

प्राणिपिन्त दया तयाज्वीगु बानि ॥३५॥
जिथिंजाम्ह पापी ज्ञानी जुया धाःपिं ।

क्षमाया वृष्टिं स्वयाबिज्याये माःपिं ॥३६॥
छल्पोलयागु स्तुति ब्वनागु ।

निश्चय जूसा निर्वाण ज्वीगु ॥३७॥
बिनति यानाः महाप्रज्ञा भिक्षुं ।

धर्म कर्म जिनं यायेमफु छुं छुं ॥३८॥
गुरु छम्ह जक खनाच्चन जिनं ।

मेगु छुंनं मखं गुर्यागु ज्ञानं ॥३९॥
अज्ञानि जूसां बुद्धयागु आशा ।

गुर्या कृपा दत धाःसा खासा ॥४०॥

बुद्धया शरणाय्

(मुरारिकृष्ण शर्मा)

सत्यया शरणाय् भी वने वा, बुद्धया शरणाय् भी वने वा ॥
बृढ प्रणयागु तुतां चुयाः थौं, जीवनयात्राय् प्याहाँ वने वा ॥

(२७)

क्षणभंगुर श्व जीवन भीगु
पलेस्वां हःया लःया फुति थें
थौं हे मवैला कन्हय् मवैला
गमलाया स्वां ध्वगिना वंथे

धर्म हे छगू दु मुनिया द्वार, वैगु हे शरणय् थौं वनेवा ।

धर्म धयागु परोपकार खः
न्याय वयागु छँ हे सवां खः
संघया नायक बुद्धया वाक्य
न्यनातयागु लोमन ला ?

शून्य न्यायया मोचन यायेत, खड्ग अहिंसा कावने वा ।

स्वां थें कोमल च्वापु थें शीतल
परबत थें वृढ थीर जुया : ।
अत्याचारी मारपिनिगु
स्वार्थभावना भिंकः वने वा ।

निन्हुयागु श्व जीवनयागु यायेमाःगु ज्या याःवने वा ।

उद्योग

(भिक्षु अमृतानन्द)

बुद्ध व धर्म संघया शरणय् शरण सकलें भी वनेनु ॥१॥
वसपोल बुद्धं उद्योग, गुण यागु खँ भीसंनं सीके माल ।
वहे उद्योगं वसपोल बुद्धं, अनन्त प्राणिपिं यात उद्धार ॥१॥
प्रत्येक जन्मय् उद्योग यानाः, दानया पारमि पूर्णयात ।
शील, नैष्कर्म्य, प्रज्ञा व वीर्य, क्षान्ति व सत्य पूर्णयात ॥२॥
बाकिगु अधिष्ठान व मैत्री, उपेक्षा आदि नं पूर्णयात ।
धाःगु हे “समतिस” धर्म, श्वहे सम्पूर्ण पूर्णयात ॥३॥

तस्मात् भीसं उद्योगयात् त्वःताच्चनेगु ज्युगु मखु ।
 बिना उद्योगं छुनं श्व लोकयुसफलज्वीगु खडुगु मखु ॥४॥
 उद्योगजक धयाव जूसां, प्रज्ञा बिनां छुं सिद्ध मजू ।
 प्रज्ञा व वीर्य समता यायेगु, श्वहे उपाय सफल ज्वीगु ॥५॥
 भो प्रिय मित्र दाजु किजापिं, उद्यागे भीसंनं यायेनु ।
 मयेल गुलि अलसि जुयेगु, ज्वी माल याकनं जाग्रत भी ॥६॥
 सकल जगत् जाग्रत जुल, थः थःगु मार्ग मालास्वत ।
 आःतक भीसं लिफः मस्वसे, थः थःगु मार्ग त्वःताछ्वत ॥७॥
 शुद्धगु बुद्धयागु श्व धर्मयु, हिंसादि कर्म ज्वीहे मखु ।
 हिंसा कर्म याडुगु जूसा, बुद्धया धर्म खडु हे मखु ॥८॥
 ध्यानया वृष्टि स्वये माल धात्थे नं भुलय् ज्वी मजिल ।
 पिटक स्वंगु स्वये माल, शुद्धगु कर्म खंके माल ॥९॥
 प्रणिधि भीसं योये माल, वीर्य न्ह्योःने तये माल ।
 स्मृति ज्ञान स्वये माल, अमृत ज्ञान त्वने माल ॥१०॥

ब्रम्हज्ञान

(भिक्षु अमृतानन्द)

मित्र हे पासापिं ! छाय् ख्वयाच्चवना ?

निरबुद्धि जुयाः छु स्वयाच्चवना ? ॥धु॥
 शास्त्र विद्या थुगु लोकयु, उत्तमगु नेत्ररे ।

शिल्प विद्या थुगु लोकयु , अतिकं सुमित्ररे ॥
 धर्मकार्य सकभनं, अतिकं हितरे ।

थुलि सीकाः ज्ञानि जूसा जन्म भी सफलरे ॥१॥
 विद्या भीसं ब्वने माल, धर्म श्वीके मालरे ।

धर्म विना मद् भीगु, जन्मया सफलरे ॥

(२९)

गात ! गात ! पासापिं देँ ! घना गुलि च्वनेरे ।

भट्ट दनास्वव थन, बुद्ध -रश्मिं खलरे ॥२॥

ल्याय्म्ह धकाःजुये मते, मत्ताम्ह थें किसिरे ।

नित्य बरु सेवा याव, माम-बबुपिनिरे ॥
ल्हाहा तुति बल्लातले, भुलय् जुया च्वनरे ।

बुढा ज्वीकाः याये धाःसा, फैमखु छुं यायेरे ॥३॥

लित काये मफु जिनं, जन्म बितय् जूगुरे ।

आवंनिसें होश, भीसं, तयाच्चवने मालरे ॥
थुलि सीकाः स्मृति तिव, मद्यपान त्वःतिरे ।

मोकं मोकं मद्य त्वनाः , बुद्धि स्यंके मतेरे ॥४॥

थुलि जिनं बिनित्ति याना, बिचाः याना कावरे ।

मद्य त्वनाः सज्जन भी, सत्यनं ज्वी मखुरे ॥
न्हयप्पु वया क्षीण जुइ, स्मृति वया हीनरे ।

अनसंतुं मृत्यु तुल्य जुयाच्चवने मालिरे ॥५॥

बानि थःगु शुद्ध यानाः, ब्रम्हचारी जुवरे ।

ब्रम्हचर्य स्यंके मते, शुद्धवृत्ति यावरे ॥
ब्रम्हचर्यव्रत याःसा, ब्रम्हज्ञान लाइरे ।

प्रज्ञा बृद्धि जुया वया, बोधि-ज्ञान लाइरे ॥६॥

विद्यायागु मरम नं, सिइके भीसं मालरे ।

धर्मयागु चरण नं याये भीसं मालरे ॥
ब्रम्हचर्ययागु थन, तेज फैलय् यावरे ।

अमृत भिक्षुनं थथे निवेदन यातरे ॥७॥

विद्या ब्वना दी माल

(लक्ष्मीनानी)

स्वदेशबासी तता केहें मय्जु ! विद्या ब्वना दिये माल ॥१॥
 शिक्षित धर्म तनावंगु भीगु छिकपिसं सीके माल ।
 आखल ब्वनामदीगुलिं, धर्म मसियावन ॥१॥
 नये त्वने तीगु हृदय मतसें, आखल सेनाहये माल ।
 आखल सःसा सियावै धर्म, जगतय् जनमया सार ॥२॥
 बाल अबस्थाय् पयन्ह द्वियेगु, मांपिनि तःधंगु भूल ।
 मचाखाचां सीगु दुःख स्वयेगु, जगतय् पापया मूल ॥३॥
 बिचार यानाः स्वया दी माल खः, मखु थुगु खँया ज्ञान ।
 ज्युगु मज्युगु च्वः म्हस्या दोगु, शोधन याना दी माल ॥४॥

लक्षण

(भिक्षु अमृतानन्द)

मयेल मयेल गुलि भीपिं विस्मृति जुयेगु ,
 थ्व बुद्ध-शासनय् स्मृति तयास्वयेनु ॥१॥
 जुल न्हापा बृद्धि भीगु आः जुल हानि रे,
 छु हेतु खः ? थुकियागु बिचार याव रे ।
 पूर्वज प्राणिपिके त्याग-धर्म दुगु रे,
 आः मवु “त्याग” भीके गनं बृद्धि जुइ रे ॥१॥
 बुद्धया मूल धर्म “त्याग” हे खव रे ,
 त्यागं हे तृष्णायागु क्षय जुइ सीकि रे ।
 लोभ व दोष मद मोह मान,
 नाशयानाः थुकियात ज्ञानिजन जुइ रे ॥२॥

(३१)

धर्मया लक्षण धारण हे खः,
शीलया लक्षण शीतल हे खः ।
ध्यानया लक्षण निश्चय हे खः,
प्रज्ञाया लक्षण छुट्य् यायेगु खः ॥३॥
गुरुया लक्षण गुणधर हे खः,
शिष्यया लक्षण शिक्षित हे खः ।
मित्रया लक्षण कारण हे खः ,
करुणाया लक्षण कोमल हे खः ॥४॥
लक्षण थुलि भीसं धारण यावरे,
सुख जुइ निखेसनं, ताप जुइ मखुरे ।
श्वहे धर्म मदुगुलिं भीपिं दुःखी जुलरे ,
अमृतानन्दनं बिनति यातरे ॥५॥

त्याग

(भिक्षु अमृतानन्द)

बिरहनं ख्वयाच्चवना हे भगवान् !

दया ति जिमित थन हे भगवान् ॥६॥

बालविवाह जितः यानाबिल,

बिद्या विहिन जितः याना बिल ।

शुद्धि जिगु फुक्कं थन हीन जुल,

ब्रम्हचर्य जिगु थन क्षीण जुल ॥७॥

गथे यानाः वये जिपिं शरण छिगु ?

उपाय जिमित थन खंका बिब ।

मायाजालं क्यंकाच्चवना हे भगवान् !

फवने जिं मफुत प्रभु श्व गृहजाल ॥८॥

(३२)

त्यागया उपाय छिगु ल्वीके धुन,
फ्यने धुन बन्धन जाल फुकं ।
अहो! सुख थनि जितः हे सखेपिं !
वहे पथ छिकिपिसं ज्वना विसा न्हां ॥३॥
युवकपिं ! थुगु खयाँ चेतन ति,
भुलय् जुयाच्चवने मते जालय् आपाः ।
जिन-धर्म बृद्धि भीसं याःवने नु !
बुद्धयागु दायाद काः वने नु ! ॥४॥
छन्हु सिये मानि धकाः स्मृति तिबन्हां,
गृहजाल खंका कयाः भालपिव न्हां ।
बुद्धयागु त्याग-धर्म ज्वने भीसं नु ,
निरमल ज्ञान भीसं माला कायेनु ॥५॥
शाक्यपुत्र जुये यःसा त्याग यायेनु !
मयासें मगाःगु भीसं थ्वहे धर्म न्हां ।
विनति अमृतया युवकपिं ! थन,
बोधि-ज्ञान लायेत भी त्यागी जुयेनु ! ॥६॥

यः मां

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

यः मां ! छिथे जाःम्ह मदु उपकारी,
मदु थ्व लोकय् छि समान भारी ।
तयाः जितः छिं स्वगर्भ मध्यय् ,
बिबगु छिं जन्म थ्वीकेगु मर्मय् ॥१॥
दुःख भोग यात जिगु थ्व निम्तिं,
मेपिं सुयाकें दयेथाकु शक्ति ।

हाय ! दुःख मामं सियाः जन्मव्युगु ,
 छातिया दुग्धं प्रतिपाल याःगु ॥२॥
 प्रतिपाल यायेत गुलि दुःख स्युगु,
 मस्यु थ्व चित्तं गुलि मूर्ख जुगु ।
 प्रत्येक जन्मय् दुगु माम बौपिं ,
 संसार बासी फुक प्राणि धाःपिं ॥३॥
 प्रत्येक मातां थ्व पुत्रपिन्त,
 यानातइ प्रेम अहो ! अनन्त ।
 चा-न्हि मधासे गुलिखे बिचार ,
 सुकूमर बेलय् याःगु उद्धार ॥४॥
 मलमूत्र आदि सुचुकाव बीत,
 घृणा धकाः नं मदु मामयात ।
 व्हीकाः सीकाः नित्य तयातइगु ,
 त्वंकाः नकाः न पुनकाव तैगु ॥५॥
 आः नं लुमंनि मांयागु प्रेम ,
 आनन्द बीगु गुलि भिंगु नेम ।
 लोकय् मदु न्हां गुरु मां समान,
 बिद्वानं धाःगु पुत्रैगु धाम ॥६॥
 छिं स्युक्व दुःख जिमिगु थ्व निम्तिं,
 बैला पलेसा पुलेगु व शक्ति ।
 तथापि फको रति मात्र जूसां,
 सेवा जिनं याये सर्वस्व फूसां ॥७॥
 स्याःसां व खोसां लुफिं जक हाःसां ,
 “यःमां !” धकाः धायेगु “थारान्हवीक” ग्याःसां

(३४)

हाय ! मां ! छिगु नाम अति प्रेम बाणी,
आनन्ददायी गुणयागु खानि ॥८॥
पूजा सुयोग्य गुण सार माम,
ख्वया च्वनेवं हतासं नं भाःम्ह ।
उजाम्ह मां थौं बृद्ध यागु बैसय् ,
च्वने मखंगु सुखयागु ऐसय् ॥९॥
हाय ! मां ! छिं दुग्ध त्वनकाव भाल,
स्व-मामयागुख्वबि धार हाल ।
जिथें जाम्ह पापी मद्दु मेव लोकय्,
मां बृद्ध बैसय् तयातःगु शोकय् ॥१०॥
स्व-मामया स्नेह सुपूर्ण प्रीति ,
लोमंम्ह ज्वीगु नर पद्बि च्युति ।
तस्मात् यः मां ! थुगु श्लोक छगू ,
दयेकाः जिनं थौं थुगु पद्य न्हूगु ॥११॥
अत्यन्त श्रद्धामय भक्ति स्वाना ;,
थुलि मामयागु शुभ भक्ति यानाः, ।
लोकय् श्व मांयागु गुण फुक्क ल्वीकाः ,
यायेगु सो ! भक्ति धर्म सीकाः ॥१२॥

सर्वार्थसिद्धं प्यंगू निमित्त खंगु

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

धिक्कार लोकय् नरयागु कर्म ,
बृद्धा जुयाव वनीगु श्व जन्म ।
त्वःतै मखु निश्चय ज्वीगु जीर्ण,
यायेगु छु यत्न थनयागु तर्ण ॥१॥

(३५)

अहो ! भयं श्व सत्त्व प्राणी,
रोगं सदा ग्रस्त मस्य अज्ञानी ।
काये श्व रोगं भय व्याप्त ज्वीगु,
द्वैगु छु यत्न गुगु दुःख फ्वीगु ॥२॥
बृद्धं युवायात लिनाव च्वंगु,
रोगं निरोगीत पियाव च्वंगु ।
कालं हा ! प्राणीत नयाव संगु,
द्वैगु छु लोकय् उपकार भिंगु ॥३॥
धन्य श्व हे ज्ञान उपाय धैगु,
भिक्षु जुयाः हे दुःख शान्त ज्वीगु ।
माःगु श्व हेयुक्ति भिक्षुया भेष,
व्याधि, जरा, मृत्यु ज्वीगु विनाश ॥४॥
रोगी व मृत्यु व भिक्षु व बृद्धा,
प्यंगू निमित्तं मन जूगु श्रद्धा ।
लोकय् श्व लोमंगु श्व ज्ञान धैगु,
मोहं व चौरय् मनयात जैगु ॥५॥

प्राणी हिंसाया कर्मविपाक

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

प्राणीत स्यानाः सना जूम्ह ब्यक्ति ।
अवस्यं व मूर्खं यःम भोग याइ ॥१॥
शरीरय् स्वकाय गुलि यःत यःगु ।
अथे हे श्व प्राणि बक्व लोकपिंगु ॥२॥
यःगु व जीबय् पर प्राणिपिंगु ।
हिंसा सुनां याइ उम्हनं अवश्यं ॥३॥
विपाक भोगं जुइ कष्ट यः न ।
नाना प्रकारं जुइ वीन दुःखी ॥४॥

(३६)

गुलि प्रेमभावं तयागु स्वकाय ।

प्राणिया हिंसा जुइ दुःख हा ! हा ! ॥५॥
ज्वीगु स्वकाय बल बीर्य हीन ।

रोगी जुयाव जुइ दुःखी बीन ॥६॥
प्राणीत स्यानाः सना जूगु निम्ति ।

कर्मानुसारं जुइ दैव शक्तिं ॥७॥
गथे व प्राणीत बिल कष्ट जीवय् ।

अथे हे स्वजीवय् जुइ कष्ट पीर ॥८॥
कवापि व चित्तय् सुख शान्ति नास्ति ।

भयं पीर जुयाः नइगु व सास्ति ॥९॥
स्याः वैगु पाः वैगु थ्व फुक्क कर्म ।

त्यासा व प्वीकैगु दैवैगु धर्म ॥१०॥
प्राणीया जीवय् दुःख कष्ट ब्यूगु ।

थःगु जीवनय् जुइ कष्ट धाःगु ॥११॥
जाःपिं व पशु-पंछि फायाव स्याःगु ।

थः नं अवस्यं कर्मानुसारी ॥१२॥
पर प्राण-जीवय् नं ब्यूगु व कष्ट ।

थःगु जीवय् नं ज्वीगु व नष्ट ॥१३॥
तस्मात् भो लोक ! पर प्राणघात ।

थःगु जीवय् थें करुणा ति भ्रात ॥१४॥
दुःखादि कष्टैगु जीवय् थें पीर ज्वीगु ।

बुराचार कार्य सुख शान्ति फ्वीगु ॥१५॥

छाय् अभिमान ?

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

हाय ! हाय ! नरयागु काय ।

निन्हया जिन्दगी, अभिमान छाय् ? ॥१॥

(३७)

जिकाय् जिम्हचाय् धयाच्चनां छुयाये ।

यंकितिनि कालं, कुटिलगु चालं ॥२॥
माम अबु काय्, प्रियबन्धु धाये ।

अन्त समयय् , च्वने मद्दु थः हे ॥३॥
श्व कालयात, गथे यानाः खंके ।

जन्म मरणायात, गथे याना तंके ॥४॥
स्मृति थुकी तयाः ध्यानय् कोशिश यानाः ।

मन सन्तोष या, निर्वाण खनाः ॥५॥
समाधि शीलय् च्वनाः, शुद्धगु धर्म ज्वनाः ।

दुःख फुकेगु स्व न्हां, त्रिशरणय् वनाः ॥६॥
प्रयत्न यानाजूसां, जुयेफु सकतां ।

सिनावने मोकं, सु म्वायेफु सदां ? ॥७॥
राजा रानी, पण्डित ज्ञानी ।

सिनावनी तिनि, विश्वय् गुलि बु प्राणी ॥८॥
बाकि च्वनि हे, मखु सुं प्राणी ।

अन्त समय फुक्कं नष्ट जुयावनी ॥९॥
उकिया निम्तिं, धर्म हे यायेनु ।

धर्मय् च्वनाः भीसं, निर्वाणपद लायेनु ॥१०॥

ए ज्ञानी पासापिं !

(कान्छानुद्ध वज्राचार्य)

ए ज्ञानी पासापिं ! अनित्य श्व जगतय् छाय् अभिमान
जीवन सपना समान त्वःति गरज गुमान ॥१॥
न माता न पिता न भ्राता सुं हे वडमखु अन्तय् भीगु साथय्
जुइ मखु थीर छुंहे कदापि धन जन सुख सम्पति
त्वःता छन्हु वनेमानी ॥१॥

(३८)

भजन याव बखतय् श्री भगवान्या चरणय्
मनया मिखां खंकाः अनित्य संसार लुमंका :
भवजाल चीकाः सुखशान्ति दयेकाः यायेगु जीवन अनमोल
भीगु जीवन रत्नसमान त्वःति गरज गुमान ॥२॥

हे नर बिचाः याव

(कान्छा गुरुज)

हे नर बिचाःयाव थःगु धैगु छु दु रे, थःम्ह धैम्ह सुदुरे ,
ज्ञानं खंका सोवरे, बिचायाना कावरे ॥धु॥
जबतक थःगु शरीरय् दयाच्चनी चेतना
अबलय् तक माम बुबा मचा खाचा फुकंरे ।
जब छन्हु सिनावनी सकसिनं त्वःतीरे थःम्ह धैम्हं सुदु रे० ॥१॥
माया धैगु थ्व जीवनय् निन्हुयागु छाया रे ,
मायां क्यंकाः सुनां जक सुखसियाच्चन रे ,
आशयागु तृष्णाय् लानाः भन् भन् दुःख सिलरे ॥२॥

भजन या !

(भिक्षु अमृतानन्द)

भगवान् भजन या प्राणि,
थन निन्हु जकया जिन्दगानि ॥धु॥
माया मोहया जाल ग्वयातल,
भ्रमण थुकी जुल प्राणि ।
खंकाकाव माया थ्व जगतया,
जालय् च्वने मते प्राणि ।
खनाच्चंगु भीसं स्वप्नसमान,
भुलय् जुये मते थुकी प्राणि ।
मुक्त जुयेत थुगु जंजालं ,
भजन या श्री भगवान्या ॥२॥

(३९)

क्रोध व मैत्री

(हर्षरत्न शाक्य)

क्रोध धयागु नुगल्य् भीगु
ज्ञान मदयेवं भुत्त च्वं वैगु ।

भीगु मनया सुख व शान्ति
फुक हे तंकाहइ वं भ्रान्ति ।

क्रोधं भीगु नेत्र नइगु
नुगल्य् स्यंकेगु शक्ति तइगु ।

परैत पीडा बीके छ्वैगु
दुःख भी ज्वीगु कर्म स्यनीगु ।

मैत्रीभाव मन्य् दत धाःसा
प्राणित सकलें भी ज्वी पासा ।

वनागु थासय् मन ज्वी शान्त
शंका पीडा दैमखु भीत

ज्ञान विवेक व परउपकार
ज्वीक्यगु मैत्री भावना भार ॥

दान व शील समाधि थ्व स्वंगू
मैत्रीभावया रश्मि हे वोंगु ॥

क्रोधं ज्वीकल स्वार्थी भीपिं
परजनपिन्त पीडा बीपिं ॥

मैत्रीभाव थना भी नुगल्य्
परउपकारय् जुयेनु सकलें ॥

प्राचीन अल्सी

(योगवीरसिं)

प्राचीन चाल आःयात मजिल भीसनं धन मुने माल ॥धु॥
 सकसिनं हल नूतन चाल भीजक लिपा च्वने मयेल ।
 नवीन माःल थन ह्याबिल धन भीगु विदेशनं काल ॥१॥
 ज्या याये मोल सुख धकाः धाल कङ्गालनं भीत चिना हल ।
 भयानक भूल खने दयावल आयात होस याये माल ॥२॥
 उन्नतिशील बिदेशया जाल चफुना वांच्छये माल ।
 अलसि चाल निश्चय मजिल ज्यायाना भीसं ह्येमाल ॥३॥
 आःयागु कालं सकसिनं धाल विद्या ब्वनाः सुख सिये माल ।
 ज्ञान-विज्ञान छुं भी मसल सकसिनं हेला यानाहल ॥४॥
 धन्ना जुल मन जिगु छवल धीरज थथे याये माल ।
 अष्टवेद गगन छि साल च्वया जिनं मनयागु हाल ॥५॥

श्री गुरुस्तोत्र

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

जय जय गुरु करुणाधारी, मोक्ष मार्गया ज्ञान बिचारी ।
 अमूल्य रत्न ज्ञान ज्वनाव, जगत्जय कारण देश हिलाव ॥१॥
 श्रीबुद्ध भगवान् धकाःजुल नाम, हिलाबिज्यात अनेक धाम ।
 अनेक ज्ञान ज्वनाबिज्यात, धर्म प्रचार यानाबिज्यात ॥२॥
 दया पुण्य नं युक्त जुयाव, श्रद्धा दुपिन्त ज्ञान कनाव ।
 धन्य श्रीगुरु करुणावान्, जिमित नं दयेमा थुजोगु ज्ञान ॥३॥
 फ्वनेगु आशा बुद्धया आज्ञा, सकसिंत दयेमा ज्ञानया प्रज्ञा ।

(४१)

शान्ति याव !

(भिक्षु अमृतानन्द)

(१)

“माता” स्वदेश जनया थुगु थःगु भाषा ।

चित्तय् सदा सरररं वड्गुव पासा ॥
तस्मात् लोक थन भी प्रियनीय भाषा ।

सेवा थ्वया सकसिनं नित याये खासा ॥

(२)

शास्त्रादि शिल्प मदुसा जुइ गय् सुखी भी ?

द्वयादि मित्र मदुसा प्रतिपाल गय् ज्वी ?
साहित्य भीगु फुक थौं फुतसा गथे ज्वी ?

सेवा, अकिं मजुलसा गति भीगु छु ज्वी ?

(३)

मेमेगु देश छकः हे मस्वेसे च्वनेगु ।

उद्योग जीवन फुकं सितिकं फुकेगु ॥
धार्थे मज्यु थथ्य च्वने पशुया समान ।

साहित्य जीवन हने मनूया समान ॥

(४)

फुफुपिसं, थव मनय् लिकुनाव च्वंगु ।

चैतन्य रत्न मनया उपदेश भिंगु ॥
केना व लोकजनया मुख कान्ति याव !

धर्मगु ज्योति उदय जुल, शान्ति याव !

नरसिंह गाथा

- स्निग्ध नील मृदु कुलिचिंगु केश,
सूर्य समानं निर्मल न्हातिका ।
कोमल युक्त मृदु सुन्दर काय,
रङ्गज्वाला थीम्ह गुम्ह नरसिंह ॥१॥
अञ्जन वर्णगु नील सु-केश ,
सुवर्ण पाता थें विशुद्ध कपाल ।
औषधि पानत शुद्धगु न्हाय्पं ,
वहे खः छंम्ह पिता गुम्ह नरसिंह ॥२॥
छाइसे नाइसे च्वंगु सुन्दर न्हास,
साचाया मिखाथें नीलगु नेत्र ।
इन्द्र धनु सम मिखाफुसि नील ॥ वहे खः ॥३॥
स्निग्धगु गम्भीर मञ्जु सुघोष ,
हिंगुलि वर्णगु ह्याउँसेगु जिह्वा ।
च्वय् न्यीपु, क्वय् न्यीपु श्वेत सु-वन्त ॥ वहे खः ॥४॥
तगि तगि स्वतगिं बानकिगु ग्रीव,
छाति जा सिंह थें कमर व मृगथें ।
पाःकाला तयागु सुवर्ण थें वर्ण ॥ वहे खः ॥५॥
बिज्याइगु आकसय् अतिकं बिचित्र,
तारागण मध्येगत चन्द्रमा समानं
भिक्षुगण मध्येगत गुम्ह श्री मुनीन्द्र ॥ वहे खः ॥६॥
चक अलंकृत ह्याउँसेगु पाद ।
लक्षण मण्डित आयत पाष्णि ।
च्वामोल चक विभूषित पाणि ॥ वहे खः ॥७॥

(४३)

शाक्यकुमार उम्ह वर सु-कुमार ,
लक्षण चित्रनं पूर्ण शरीर ।

लोकहितार्थं गतो नर बीर ॥ वहे खः ॥८॥
अमर नवीवर चन्द्र गजेन्द्र ,
मार त्याके यात भीम सु-बीर
सर्व गुणाकार लोक विशुद्ध ॥
नमस्कार गौतम श्री मुनिपावे ॥९॥

नरजन्म चोलाव्यर्थं फुके मते

नरजन्म चोला व्यर्थं फुके मते ,
थमं फुगु पाप धर्म विचाःयाना कावरे ॥९॥
श्व सनिसारय. सार बस्तु छुं मवु,
थमं याक्व धर्म कर्म उलि जक सार बु ॥
यमयागु भय कयाः धर्म कर्म बिचाःयानाः,
नित्य धर्म यात धाःसा उलि जक सार बु ॥१॥
यौवन दत धकाः जुयमते यःयः थें,
पाशनं चिनातःगु किसियात चिव थें ।
बुढा बुढी जुया वइ धर्म कर्म लुमनी,
लिपतस मन पछुतावय् जुये मालीरे ॥२॥
बैसया बखतय् धर्म कर्म यातसा,
बृद्धयागु बखतय. सुखपद लाइरे ॥
बुद्धया दासनं धाल न्यव साधुपिं,
अन्तस सुगतिसं बास लाइरे ॥३॥

(४४)

थाहाँ वने माल

निपा तुति चूसा धर्म इच्छा बुसा ।
पुण्य पूर्ण जूसा निर्वाण जुइ खासा ॥धु॥
मोह माया बःसा गथ्य जुइ धासा ॥१॥
पाश धैगु मिसा याना ह्यु आशा ॥
निम्ह दया बइ प्यपा तुति बइ ।
प्यपां चुया हइ धर्म तोता हइ ॥
लिपा जुया बइ खुपा तुति बइ ॥२॥
माकःचार्ये जुइ जाल बयेका हइ ॥
हानं लिपा जुइ च्यापा तुति बइ ।
कःलि थें तुं जुइ क्वहाँ वनेगु स्वइ ॥
क्वहाँ वनिगु जुल थाहाँ वने माल ।३॥
मनूयागु मूल ज्ञान गुण जुल ॥
बिचार यानास्वव बिरहनं खवव ।
प्रज्ञा ज्ञानं स्वव चित्त तया न्यँव ॥

बौद्धतीर्थ

(सिद्धिरत्न)

रक्षा याये मा गुरु शाक्यसिंहं थन रे ॥धु॥
मनुष्यजन्मयागु समय सीके भ्नीसं माःगु रे ।
शाक्यमुनिं राज्य याःगु प्यगू पुण्य क्षेत्र रे ॥रक्षा०॥
शाक्यमुनि जन्म जूगु लुम्बिनि उद्यान रे ।
दर्शनीय वनयागु महिमा सीके माल रे ॥रक्षा०॥
भिंंगु बोधिज्ञान लाःगु बुद्धगया स्थान रे ।
सीके माःगु ज्ञान भ्नीसं शाक्यमुनिं लाःगु रे ॥रक्षा०॥

(४५)

सारनाथ धैगु स्थान अद्यापिनं वनि रे ।
धर्मचक्र प्रवर्तन न्हापां यागु स्थान रे ॥रक्षा॥
शाल-बृक्ष दुगु स्थान कुशिनगर धाःगु रे ।
महापरिनिरवाण शाक्यमुनिं लाःगु रे ॥रक्षा॥
श्वहे प्यंगू पुण्य-क्षेत्र महान् पद्वि लाःगु रे ।
जगत्यागु हित ज्वीगु शाक्यमुनिं क्यंगु रे ॥रक्षा॥
प्रशान्तादि महासागर तीर्थ धकाः धाल रे ।
लाइ मखु थुलि पुण्य सीकि नरजन रे ॥रक्षा॥

अय्लाःश्वँ

(भिक्षु शाक्यानन्द)

मयेल प्रियजन अय्लाःश्वँ त्वनेगु कोटि बिनति तोते नु ॥धु॥
अन्न आवि ध्वःमगीकं, अय्लाः श्वँ भीत वैमखु ।
सीक सीकं अन्न स्यंकेगु, कार्य्य भीसं याये मखु ॥१॥
अय्लाः श्वँ त्वनेगु लोभ दतले, ल्वापु गबलें फ्वी मखु ।
ल्वापुयागु बीज दतले मुक्ति गबलें ज्वी मखु ॥२॥
च्या व धौ, दुरु त्वनेगु वसेलि, मद्यपान भिंगु मखु ।
मद्य त्वनेगु आज्ञा ब्यगु, शास्त्र साक्षी छुं मवु ॥३॥
भ्रान्ति थुगु खँय् जूगु दुसा, शुद्ध शास्त्रय् स्वयेगु सो ।
पञ्चशील हे शास्त्रय् दुगु, सत्य साक्षी भीगु सो ॥४॥
शाक्यसिंह बुद्धपिसं मद्य त्वनेत मोगु लिं ।
वयेका ब्यगु पिटक स्वंगु ग्रन्थ साक्षी भीगु सो ॥५॥
दैत्यथे ज्वीगु व नितिं, मजिकातःगु सत्य खः ।
उकिया नितिं ज्ञानीपिसं, मद्ययात तोता वळ ॥६॥

(४६)

विचार दयेकि !

(सिद्धिरत्न)

श्री करुणामयया सत्य बाक्य बिचारया नर-नारी ॥धु॥
जुवनमत्तां याइगु ब्यभिचार तःधंगु पापया मूल ।
झङ्ग-पंक्षि पंजलय् कुनाः हायेकाः थः खुसि जुल ॥
परयात कुनाः थः खुसि ज्वीगु मनुष्य जन्मया भूल ।
कुनेगु चियेगु वायेगु स्यायेगु जगतय् पापया मूल ॥
कुंके चिके सास्ना याके जगतय् सुयाजकं यैगु ? ।
करपिन्त सास्ना यानागु बास्ना लिपा तकं ल्यू ल्यू वैगु ।
पलेसा न्हयागुं बीमाः धकाः सकसिनं स्युगुहे द्यू ॥
करपिन्त थम्हं गथे यानाः थःत नं अथेहे यायू ॥
न्ह्याथेहे साक्क नका हे तःसां बन्धन धैगु दुःख हे खै ।
नये हे मदुसां ती हे मदुसां थः यत्थे ज्वीगु सुख हे खै ॥
भी जुजु चन्द्रशम्शोरयागु अनमुल धर्म सो ।
धन आपालं खर्च यानाव च्यः-भ्वातिं मदयेका बिल ॥
जय जय मानय् यायेनु पासा देश व जुजुया भीसं ।
राजा आदि परजा सकस्यां कल्याण ज्वीगु स्वयेनु ॥
हे प्रिय पासा न्यना दिल धाःसा बिनति जिगु थुलि दु ।
न्हापा भीसं कुनातैपिं पंक्षि आः फुक तोता छोयेनु ॥

मिखा कना सो

(भिक्षु कर्मशील)

मयेल गुलि द्यने स्मृति दयके माल जगत हित ज्वीगु याः वने नु॥धु॥
छल कपट यानाः रक्षा ज्वीगु जूसा चक्रवर्ति राजा जू वनेनु ।
मखंक यानागु पापं जय जूसा बुद्धयात पाशं चिनातयेनु ॥

चय् प्यलाख प्राणि मनुष्य थाकलि चैतन्यमदुम्ह मन् मखु ।
 प्रिय पासा भीसं द्वेषभाव तोता प्राचीन न्हाय्कं क्यं वनेनु ॥ ॥
 धन जन सम्पति इन्द्रजाल पक्का मोहमाया तोता: व्वां वनेनु ।
 चय् प्यबोल समाधि योगय् च्वनास्वयेनु मोक्षयागु मार्ग ल्वीकेनु ।
 धर्म पासा भीसं क्षान्ति कवचं फिना: त्रिविध संग्राम या: वनेनु ।
 शील धनु ज्वना करुणा बाणतया द्वेष व्याघ्रयात कयेके नु ॥
 चैतन्यसिंह जुया: धर्म भेरि पुया: तृष्णा जम्बुक ख्यानाछवयेनु ।
 ध्यान उकी तया: बीर्य कोशिश याना: चतुर्वर्ग फल ला: वनेनु ॥
 प्राणिया न्हय:ने ज्ञान दान बिया: चतुराय्य न्हाय्कं क्यं वनेनु ।
 आशा लज्या माया थुलि फुक्क तोता जन्म मर्न कैदं छुते ज्वीनु ॥
 ज्ञान खँ मस्पूसां सीके धैगु आशा थुलि बोंगु दुसा क्षमा तयेनु ।
 प्रार्थना याना कर्मशील भिक्षुं बुद्धयाके शरण वना च्वनेनु ॥

अज्ञान खंकि !

जत्ननं राग फुके मफुपिं मोहं अन्धा जुयाच्च्वपिं जिपिं ॥धु॥
 अज्ञानि धाये मय:पिं जिपिं ज्ञानं लिफ: स्वयाच्च्वपिं जिपिं ।
 सिमाय् च्वय् च्वना प्व: पालिपिं, मोहं अन्धा जुयाच्च्वपिं जिपिं ॥
 च्वलय् नये आशां धुं खोरये कयनिपिं, लातले भापिं मफुपिं जिपिं ॥
 बिना संकट बोध मज्वीपिं मोहं अन्धा जुयाच्च्वपिं जिपिं ॥
 द्वेषं थ:त हे नाश याइपिं सिंहथे तुंथिइ कुतुं वनिपिं जिपिं ।
 हाय प्रभु ! निर्बुद्धि जिपिं मोहं अन्धा जुयाच्च्वपिं जिपिं ॥
 ज्ञानस्वरूप जुया:बिज्या:म्ह छ:पिं हर्षनं दह छेद याम्ह छ:पिं ।
 स्वयम्भु प्रकाश या:म्ह छ:पिं मोहं अन्धा जुयाच्च्वपिं जिपिं ॥
 ज्ञान श्री मित्र शिष्यादिपिं मञ्जुघोष धारण या:म्ह:छपिं ।
 दु:खी अनाथया नाथ छ:पिं मोहं अन्धा जुयाच्च्वपिं ॥
 ज्ञानांग हे वागीश्वर छ:पिं ज्ञानकाकलं क्यंका कावजिपिं ॥

समस्त वर्णन यायेमफु छःपिनिगु, मोहअन्धा जुयाच्च्वंपिं जिपिं ॥
 आतलय् लाःनि लोक्क्य् च्वपिं इन्द्रिय पूर्ण बनिपिं भीपिं ॥
 सत्य विश्वास मवु लोकपिं, मोहं अन्धा जुयाःच्च्वपिं ।
 भिक्षुया बित्ति दाजु किजा भीपिं घोर दुःख फुके फुपिं भीपिं ॥
 नाहक्य् दुक्खसिया च्वंपिं भीपिं, मोहं अन्धा जुयाच्च्वंपि जिपिं ॥

बिंबिसार उपदेश

न्यव हे राजा, बिंबिसार सर्वज्ञ भगवान्या आज्ञा ।
 अज्ञानि-लोक पछुतावय् ज्वीगु, उपमा जिं छ्णू कने ॥धु॥
 परापूर्व कालय् महारम्य बनय् मत्ताम्ह किसि छम्ह दत्त ।
 अज्ञानि किसिया नसा माःवंबलय्, परबतं कुतुं वनाः सित ॥
 गंगाजिस लास बनेयाना यन, आकाशनं क्वः छम्ह वल ।
 किसि सीम्ह खन हट्टटं न्हिल धन्य जिगु भाग्य धकाः धाल ॥
 किसिया म्हस जुत, स्मृति हीन जुल, तच्च्वकं भुलय्जुयाच्च्वन ।
 इच्छा जूगू नल, सुखधकाः धाल, गंगाजिया लः छकः त्वन ॥
 फुवंक नल प्याखं हुयाः सन, जिसमान म्यव मवु धाल ।
 छन्हू निन्हूतक वहे सवाःथुल स्वर्ग धैगु श्वहे धकाः धाल ॥
 निन्हू स्वन्हूतक मोह जुयाच्च्वन, समुद्रनं बगययानायन ।
 प्यन्हू न्यान्हू दत्त अगम्यस लात, किसि छम्हं ध्वगिनाच्च्वन ॥
 नयेधकाः स्वत नवगु ताल, किमिगिरां सात्तु सालाच्च्वन ।
 पछुतावय् जुल गनवने धाल उख्ये थुख्य स्वयाच्च्वन ॥
 हा हा ! दुक्ख थथ्ये धकाः मसिल, वने थास गनं जितः मन्त ।
 बस्तियागु किर्ण छुंहे जिं मखन प्राणयागु आशा जितः मन्त ॥
 बिलापयात ख्वयाव धाल, दैवनं रक्षा याये माल ।
 उपाय धैगु न्हापांतुं यायगु मलाकाः हालाच्च्वने माल ॥

(४९)

भंवरिस लात गथे याये धाल चेतन याये मफुत ।
सोजं गोंज वल धुतुक्क नल, क्वःनं किसि नं फुत ॥
स्यूपिसं श्वीकि मस्यूपिन्ति न्यंकि, कुमार्ग भ्नीसं त्वःति
करुणा मति ति सम धकां सीकि, अभिमान भ्नीसं त्वःति ॥
काम, क्रोध, लोभ थुलि फुके, माल दान, शील क्षान्ति च्वनेमाल ।
पापया मूल द्वेष हे जुल वीर्य ध्यान प्रज्ञा बयेके माल ॥
थुलि नुगलय् तयेगु मिखा कनाः स्वयेगु वुद्धिमानि वैत धायेगु ।
थुलि भिक्षुया बिन्ति भगवान्या आज्ञा, भक्ति याःसा मुक्ति ज्वीगु॥

मनयात म्हसीकि

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

मनया चञ्चल दुष्कर रक्षा मनया शान्ति दुर्लभ शिक्षा ।
मन स्रोतैत पनेगु वीक्षा, फ्वना प्रभो ! जिं थुगु हे भिक्षा ॥१॥
मनया कारण इन्द्रिय पञ्च, इन्द्रिय त्याःसा मनया सञ्च । धर्मकार्यस
आःमखु हंच, धया धया मन धर्मस वञ्च ॥२॥
इन्द्रिय पञ्च मनैत साल, हता हतासनं मन प्याहाा फ्काल ।
रूपनिमित्तय् मन सुख ताल, सुखया हेतुं दुःख मन चाल ॥३॥
इच्छा दतले मन जुल ब्वां ब्वां, भय मकासे हुल मुल ध्वां ध्वां ।
लाभमज्जतले जुलअन ब्वां ब्वां, ख्वयाःपश्चातय् जुडअन क्वां क्वां ॥४॥
मनया यसा खालु नं चाकु, मयगु जूसा चिनिनं फाकु ।
श्व मन चिये अतिकनं थाकु, स्यूसा मनजा अतिकं हाकु ॥५॥
मन चिये यात प्रणिधि यायेगु, मनया धार सियेकाकायेगु ।
प्रज्ञाज्ञानं मनैत स्यायेगु, मूलगु, धर्म थुकेत धायेगु ॥६॥

बौद्ध शिशु प्रतिपत्ति

प्रातय् दनाः त्रिशरणय्, मन ध्यान याये ।

पञ्चाङ्गशील मननं व कराल याये ॥१॥

माता पिता जनमदापिनिगु व पादय् ।

पञ्चाङ्गपूर्णगु प्रणाम सदैव याये ॥२॥

मानादि आदर तयाजुये जेष्ठपिन्त ।

दैगु प्यता वर महा सुख ज्वीगु भीत ॥३॥

लोकय् सुमित्र समयाये, मन भाव भिंक ।

यायेगु मखु गुबलसं, मन भाव स्यंक ॥४॥

ब्यूगु तःधंगु उपदेश, शिरय् छुना काये ।

चित्तय् तया सुवत भाव, अति प्रेम याये ॥५॥

बया तयाः जुये मनय्, थन दुःखीपिन्त ।

हिंसादि याये मखु छु नं व अनाथपिन्त ॥६॥

डागा व तयेमखु यदि अपराध याःसां ।

ज्वीगु फुकं सुख दुःखादि व कर्महेतुं ॥७॥

भिक्षु श्रमणापिनिगु न्हां सतसंग याये ।

सेवा सुभक्ति गुणया, रस पान याये ॥८॥

बुद्धैगु त्रिपिटक फुकं गुगु मूल धर्म ।

ज्ञानी जुयाः परम ज्ञान प्रचार याये ॥९॥

सन्ध्या जुइ रवि वनि, अन्त याये माःगु ।

मैत्री मनं सुपरि-शुद्धगु भाव याये ॥१०॥

(५१)

माले मखु व पर-बोष, गुण ज्ञान खंके ।

ज्ञानं कदा थव मनय् हित ज्वीगु सीके ॥११॥

खाद्यादि भोजन तथा: भगवानयात ।

पूजा सदा मन बियाः, नित भक्ति याये ॥१२॥

भुलय्जुयाच्चंवि

संसारबासी सकलें मनमोज जूपिं ।

चैतन्य देह बतनं, थव ज्ञान फूपिं ॥

आचार्यपिंगु गुणय्, मनतये मसःपिं ।

मायां चिकाव सततं व मसाःगु नःपिं ॥

द्यंसां मन सुख मदु, दनसां सदा नं ।

चित्तय् मदु सुख रतियागु वाणं ॥

ज्ञानं मस्यु नरजनं, गुलि मूर्ख हानं ।

भाषा व केवल मनय् जिगु धायेगु मान ॥

शान्तं चवने दुगु अहो ! जुल बोधिज्ञान ।

इच्छा छगू जक मनय् तनकेगु ध्यान ॥

सो सो छको मन मनय् थव सुखैगु पान ।

प्रजा सिवाय सुख बीम्ह मदु महान ॥

(५२)

बुद्धयात प्रशंसा

जय जग हितकारी, जगत् हितार्थया चारी ॥६॥
धन-जन थव नारी, त्याग यानाः राज भारी ।

भाल अन भवपारी, विश्वया बंधुकारी ॥७॥
अतिसय तपधारी, शान्ति शास्त्रय् बिचारी ।

कष्टया अनुभव धुंकाः, अमृत वचन मुंकाः ॥८॥
जगतय् बिल प्वंकाः चितय् सुख व्हयेकां ।

करुणायया ध्वंज व्वयेका, चित्तया पुष्य व्हयेका ॥९॥
धर्म-पद बिल दयेका, ससैन्य मार ख्वयेकाः ।

श्रद्धायया थल भीसं ज्वनाः, त्रिरत्नया शरणय् वना ॥१०॥
फ्वनेगु बिनति याना, प्रज्ञायया आश यानाः ।

जुयेनु सदां सकल भीपिं वसपोलया सेवा यानाः ॥११॥

आशिका

अनुत्तर बोधि ज्ञानया पदवी ।

लायेमाल याकनं दयाच्चंको लोकय् ॥

मुनाच्चन दुःख अपालं जगतय् ।

थव दुःख याकनं फ्यने माल सत्य ॥१॥

हे गुरु बुद्ध धर्म व संघ,

गन छःपिंके जि वया शरण !

बोधि हे ज्ञान मलाःतले हानं,

जिं याना दान पुण्यया भाव ॥२॥

(५३)

षड्गति सत्त्व प्राणीपिं धाको,

लाय्मा बुद्ध पदबिया धाम ।

हे गुरु बुद्ध कृपा छःपिके,

फ्वनागु ज्ञान बिब वरदान ॥३॥

महामृत्यु वैगु अवस्थाय् जिमित,

रोग आदि कष्ट छुंहे मज्जीक ।

सुमरण याना दको गुरुपिंगु ।

दको प्राणीयात सुख बिये फैगु ॥४॥

संसारया अविद्या फुकेगु सुविद्या ।

जगत हित ज्वीगु तथागतया चय्या ।

याये फैगु ज्ञान गुरुपिंगु ध्यान ।

बियेमाल जिमित धर्मया मान ॥५॥

सरस्वती

(बुद्ध-धर्म)

सरस्वतीयात मां वरशन याये मां ।

करुणा स्वव मां म्हिताजक जुया मां ॥१॥

थव अबु मदुसा मां-बुबां धाल मां ।

आखः स्यने धाल मां मति जिमि मलो मां ॥२॥

यायेमाल गथे मां न्हिन्हिसिया न्वात मां ।

सियेमन जुल मां थसि धकाः धाल मां ॥३॥

आव गथे याये मां ख्वया ख्वया जुया मां ।

अथ्ये थथे मरु मां नुगः जिके मदु मां ॥४॥

(५४)

यायेमाल गथे मां सयुलाख्येधकाः मां ।
जिपिं जुया थथे मां आव गथे याये मां ॥५॥
स्यना जितः बिब मां ल्हाकम्ह अज्ञानि मां ।
दयातये माल मां छिगु पालि कोसं मां ॥६॥
बिबःजितः बास मां करुणानंस्वव मां ।
मविसे मजिल मां दरशन याये मां ॥७॥

गुरुप्रार्थना

(भिक्षु अमृतानन्द)

भक्त वत्सल हे गुरु ! छि, जिमित विद्या ब्वंकःभाः !
हानं विद्या जुल जिपिं थन, मोह-काननय् बास नं ।
दयालु प्रभु गुरु ! दयाति जिमित, उक्त विद्या फ्वने छिके ॥१॥
ज्ञान-मूर्ति छिगु स्वरुप प्रमु ध्यान-मुद्रा शान्तया ।
नेत्र छिगु थन कोमल मृदुल-चन्द्र-रश्मि स्वयेक भाः, ॥२॥
धुकु छिगु न्हय्गूरन्तयागु तियेमते थन चायेकं भाः ।
स्वीन्हयेगू -अङ्ग ज्याभः छिगु प्रभु, कृपया जिमित बियेत भाः ॥३॥
धर्म-डुङ्गा जिमित बिब प्रभु, छिहे तारक जूव भा ! ॥४॥
भक्ति नित छिगु याये जिमिसं, वार छिगु गुरुया दिने ।
अमृत-ज्ञानया पान, जिमित, कृपया थनि छिसं त्वंकःभा ! ॥५॥

बोधिसत्वया जन्म

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

भजलपि श्री भगवान् हे सजन० ॥६॥
तुषितभुवनय् श्वेतकेतु बोधिसत्व ।

देवगण सकलया आचार्य हे सजन० ॥१॥
देवगणसहित गन्धर्व सकसेन ।

गाथा ब्वसे प्रार्थना यात हे सजन० ॥२॥

(५५)

त्यल प्रभो बोधिसत्व धर्म औतार !

लोकहित कारण बिज्याकि हे सजन० ॥३॥
श्वेतकेतु बोधिसत्त्वं विचार यासे ।

मायादेवीया गर्भय् बिज्यात हे सजन० ॥४॥
वैशाखया महिनास भिला पूर्ण जूगु जुल ।

राजायाके बिनति यात हे सजन० ॥५॥
स्वामी प्रभो महाराज ! इच्छा जिगु जुयावल ।

थव छँस वनेयात बिदा हे सजन० ॥६॥
राजायाके बिदा कया, सखिजन मुनकाव ।

स-सैन्य मायादेवी बिज्यात हे सजन० ॥७॥
मार्गया बिचसं लुम्बिनि बनसं ।

मायादेवीया मनय् रस ताल हे सजन० ॥८॥
स्वसे बनय् मायादेवी थकित जुयावल ।

पिला-सिमाया मूलय् दित हे सजन० ॥९॥
बासे जवल्हातनं सिमाकचा ज्वनादिल ।

सर्वार्थसिद्ध जन्म जुल हे सजन० ॥१०॥
ब्रम्हा इन्द्रनं पाट-वस्त्रय् फयाकाल ।

अमिसनं करपिन्त बिल हे सजन० ॥११॥
नर-राजा पुरुषया ल्हातिनं छुतय् जुयाः ।

अमिसनं जुयाः बनाबिल हे सजन० ॥१२॥
जमिननं पद्म-पुष्प उत्पन्न जुयावल ।

पलेस्वान आसन जुल हे सजन० ॥१३॥

(५६)

दिशा दिशापत्तिं न्हस पलाः छिनाविल ।

प्यंगू दिशा हिलाः वाचा ल्हात हे सजन० ॥१४॥

जिहे लोक्य जेष्ठ जिहे मुनि उत्तम ।

जिसमान मबु थुगु लोक्य हे सजन० ॥१५॥

अनंलि बोधिसत्वसहित मायादेवी ।

बिज्यात राजबरबार हे सजन० ॥१६॥

बोधिसत्व जन्म जुयाः न्हसन्हया दिनसं ।

मायादेवी स्वर्गबास जुल हे सजन० ॥१७॥

सुमरण याव लोक थुगु थुलि भजन ।

महाप्रज्ञा भिक्षुया बिल्लि हे सजन० ॥१८॥

धर्म सुधार याव

(योगवीरसिं)

न्हापां अशान्ति फुक ध्वंश याःम्ह ।

शान्ति सुधाया जल वृष्टि याःम्ह ।

श्री शाक्यसिंह प्रबल प्रतापी,

प्रेम स्थितिया गुरु वैत भाःपि ॥१९॥

लोक्य मबु न्हां थुलि भिंगु धर्म,

क्यनाबिज्यात सम धर्म भ्नीत ॥२०॥

आनन्द आबि प्रिय शिष्य मुंकाः,

न्यंकाबिज्याःगु जिनधर्म भिंकाः ।

पीयूषधारा सम पथ्य शिक्षा,

निर्वाण दैगु अनमोल वीक्षा ॥२१॥

श्व बोधिमारग्य फुक शान्ति शान्ति,

गुबलें मज्जीगु वनिपित्त शान्ति ।

(५७)

समाधि आदि थुकियागु नेम,
तप्यंक छुवैगु अकनिष्ट धाम ॥३॥
उत्कृष्ट विद्या जुल बोधिज्ञान,
विद्वानवर्ग बिल श्वैत मान ।
श्व पन्थगामी नर-नारीपिन्त,
बाधा मदु छुं निर्वाण ज्वीत ॥४॥
आवि प्रभूनं थुगु तत्व ल्वीकाः ,
यानाविज्याःगु भवजाल चीकाः ।
अनेक जन्मय् अति याःगु कष्ट,
पुराण आः नं बनि व दुरुस्त ॥५॥
स्वयं प्रभू नं थुगु कर्म याःगु ,
सम्पूर्ण ज्वीवं भगवान धाःगु ।
भीनं सरासर थुगु धर्म यायेनु,
निर्वाण मार्गय् लिमस्वसें व्वाय्नु ॥६॥
रागदि दश शत्रु परास्त यायगु,
षट् पारमितां पुरणं जुयेगु ।
धारण चतुर्ब्रम्ह विहार यायगु ,
श्व बोधि-ज्ञानया पथ दय्का तःगु ॥७॥
दुःखी सुखी रोगि धनी गरीब,
धर्मी अधर्मी पशु आदि जीव ।
यायगु मनं स्नेह श्व प्राणिपिन्त,
“मैत्री” धकाः धाःगु बुद्धं श्वयात ॥८॥
शास्त्रादि ज्ञानं वचनादि मानं,
धन शरीरं यवि प्राण वानं ।

(५८)

अपि सुखी यायत्त सहाय बीगु,
श्व अर्थ सीकि "करुणा" धयागु ॥९॥
प्राणिपिनिगु सुख शान्ति धाम,
पुण्यादि कर्म शुभ ख्याति नाम ।
जूगु खनेवं मन हर्ष यायगु,
श्व अर्थ सीकि "मुदिता" धयागु ॥१०॥
हिंसादि हिंसक पशयागु धर्म,
नरकय् वनीगु नरयागु कर्मय् ।
स्वैगुं मयायगु रतिमात्र इच्छा,
लोकय् श्व धाःगु जुल न्हां "उपेक्षा" ॥११॥
अन्याय रुप धन भीगु काइ ,
चूपी ज्वना छेदन याय् वइ ।
शुत्र व जूसां मति द्वेष मयायगु,
क्षमा तयुगु जुल "क्षान्ति" धाःगु ॥१२॥
विद्या व धर्मय् परहीत कर्मय् ,
निर्भीक रुप नरयागु जन्मय् ।
यायगु पराकम थन वीर आर्य,
"वीर्य" धयागु थुगु वीर कार्य्य ॥१३॥
राजा प्रजा रक्त फकीर ज्ञानी,
श्व फुककसीतं प्रिय ज्वीगु वाणी ।
ल्हाना सदानं सुखीमात्र यायगु,
कठोर बाणीं दुःखी सं मयायगु ॥१४॥
दुस्खादि शोकय् मुखयागु कान्ति,
मलीन मयायगु रतिमात्र ज्योति ।
सत्यय् व धर्मय् दृढ भक्ति यायगु ,
स्वभाव भिंगु जुल "शील" धाःगु ॥१५॥

(५९)

नःसां व त्वसां गृहकार्य याःसां,
घंसां व वंसां परवेश वंसां ।
मती सदानं प्रभु ध्यान याय्गु ,
त्वःते मज्यु सो थुगु “ध्यान” धाःगु ॥१६॥
रत्नादि आभूषण बस्त्र वःसां,
पुत्रादि पत्नी प्रिय देश जूसां ।
थःके दुगु याचकपिन्त योगु ,
निस्वार्थ भावं फुक दान बीगु ॥१७॥
राजा विश्वन्तर मणिचूडयागु,
सो सो प्रियपिं इतिहास भीगु ।
ब्यूगु दुःखीपिन्त अलभ्य दान,
पुत्रादि पत्नी शिरयागु रत्न ॥१८॥
अनेक भी पूर्वजपिं सुधीर ,
जुया वने धुकल दानवीर ।
व वीरया सन्तति भी जुयानं,
सुबुद्धि भी नल सो अज्ञानं ॥१९॥
थ्व बृद्ध धर्मय् फुक कर्मयोगी,
बाकी वनी केवल अर्थभोगी ।
धिक्कार भीगु नरयागु काय,
छु सार भिंगु वनि हाय ! हाय ! ॥२०॥
हे आर्य ! शान्ति कर बन्धुवत्त,
हे शौर्यशाली गुरु सुर्तवज्ज ।
अज्ञानभूतं बिल जिम्त पीर,
बिज्याहुँ याय्त थन धम थीर ॥२१॥

(६०)

मोक्ष लायेगु स्वव

(पुरुषरत्न)

स्वव लोक बुद्धया नाम काये स्वव ॥६॥
नमस्कार याव लोक श्री जय स्वयम्भू ।
मोह माया तोलताव मोक्ष लाये स्वव ॥७॥
बाँसुरी प्वंगा पुसे गीत वाद्य याव ।
गीतयागु अर्थ सीकाः मोक्ष लाये स्वव ॥८॥
बुद्धयागु नाम काव स्वर्गया ला क्यनि ।
लातले नं भालपिव मलाका व छुयाये ॥९॥
यतले ला च्वने मवु वान पुण्य याव ।
वानयागु पुण्य नं मोक्ष वने स्वव ॥१०॥

सुप्रभात

(रत्न)

द्यने गुली युवकपिं ! जुल सुप्रभात ।
शय्यां बनाः बसन या सुखनीव यात ॥
एवं मयाय् मजिल यायनुव चक्षुभेव ।
कल्याण या रिपु तमाविगु फुक्क छेव ॥१॥
तारा गथे भुवन भाष्करया प्रकाशय् ।
मन्यागु साहस अथे परयागु आशय् ॥
हां स्वार्थिं छ सरल सुन्दर ज्या सनीला ?
आदित्य रश्मि खल उल्लुक नं खनीला ? ॥२॥
बल् बुद्धि अर्थ जुइ नाश कुरीति चालं ।
स्यना वनी जगतया तम जा निभालं ॥
कल्याण नष्ट जुइ लोकस जीवघातं ।
तापादि नाश जुइगु थन सुप्रभातं ॥३॥

(६१)

रक्षा यायेमाल

(लक्ष्मीनानी)

सत्गुरु लोकनाथं कृपा तयादिये माल ।

शास्त्रज्ञानं बुद्धिध्यानं न्हां ॥६॥

शास्त्रज्ञान मबिलसा जन्म सितिं वन गुरु ।

वरदान बिब न्हां ॥१॥

विद्या विना मदु थन जन्म सार जिगु न्हां ।

ब्युव दान विद्या धन न्हां ॥२॥

अलसि मार पापिं यात विद्या हीन गुरु !

फुइन जिगु जन्म सितिं न्हां ॥३॥

गथे याये माल जितः जन्म सार ज्वीगु गुरु !

स्मृति तयाः, रुप जुया क्यने माल न्हां ॥४॥

भाव भक्ति याये मफु थनितक गुरुयागु,

गथे लोमनाच्चवंगु न्हां ॥५॥

विद्या ज्ञान मदुगुलिं पाप न्हिंन्हिं याना :

गथे यानाः पाप फुके न्हां ॥६॥

नरकयागु दुःख गथे सह याये जिनं गुरु !

दुर्गति वनि जुल न्हां ॥७॥

अज्ञानि शिष्ययात रक्षा याये माल गुरु !

शरण छल्पोलयागु न्हां ॥८॥

समर्पण याना जिनं जीवन फुकं जिगु ह

श्री लोकगुरुयात् न्हां ॥९॥

ज्ञान सिद्धि दये माल प्राणि हित ज्वीगु गुरु ।

थुलि छिके फ्वना जुल न्हां ॥१०॥

ग्रहशान्त

ग्रहशान्ति भीसं यायेनु पुण्य धर्म दान ब्रियाः ॥धु॥
 प्रथम बुद्ध द्वितीय धर्म तृतीय संघ तारनी,
 ब्रम्हा विष्णु देवगण्य श्रेष्ठ अति पूजनी,
 पूर्वकालय. चन्द्र सूर्य राहुं ग्रष्ट यातरे,
 शरण इपिं बुद्धयागु चरणकमलय वनरे ॥१॥

कारुणिक लोकनाथं राहुयात धालरे,
 त्वःति राहु वैत छं बुद्धशरण कालरे ।
 त्वःतल राहु बुद्धमन्त्र तोत्र याये मात्रं,
 असुर-इन्द्र वेपचित्तियागु भवनय् ब्वावन ॥२॥

वेपचित्ति असुर जुजुं राहुयाके न्यनरे,
 छाय् छं चन्द्रयात त्वःताछ्वयागु थन ?
 वेपचित्ति देवयात राहुं बिन्ति यातरे,
 बुद्धयागु चरणकमलय शरण इमिसं कालरे ॥३॥

Dhamma.Digital

भक्ति तथाः बुद्धयाके शरणय् वनाच्च्वपिन्ति,
 प्रष्ट जिनं यावसा नं शान्ति जितः दै मखु ।
 न्हसकू दलाः शिर जिगु वनेत नं छुं वेर मदु,
 बुद्धयागु शरण कयाच्च्वपिन्ति जिं ज्वनेमदु ॥४॥

बुद्ध धर्म संघ थुलि शरणमध्यय् उत्तम,
 भीगु ग्रहशान्ति यायेत बुद्ध शरण कायेनु ।
 देव-देव महादेव त्रिलोक शरण कावय्य,
 अमृत-ज्ञान दायक छि शान्तिपद कारक ॥५॥

(६३)

शान्तिधाम

(तुलसीकृत)

भो भगवान् ! प्रभु ! श्वहे वर फवने,

सकल लोकया जय जूगु खने ।

काम, क्रोध, मद, लोभ मदयेमा,

प्रभुया भक्ति नित्य बढ्य जुयावयेमा ।

विद्वान-ज्ञानी जन थन जुयाः,

शुभ-मङ्गल बक्व भक्त मुनावयेमा ॥१॥

स्वैतं स्वैगुं छुं भय मदयेमा,

हिल-मिल्य जुयाः उद्यमी ज्वीमा ।

थःथःगु हे स्व-धरमसं,

सकल रम्य जुयाः सदानं च्वनेमा ॥२॥

भिंम्ह जुजुया सदां भिनेमा,

सकल प्रजाया बुक्ख हर्य ज्वीमा ।

नेपाल बेश स्वर्ग हे जुयाः,

सुख-शाति धाम हे ज्वीमा ॥३॥

ज्ञान तंगु सागर

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

जि म्येम्ह हे मन म्येम्ह-हे श्व ज्ञान तंगु व सागरय् ।

मालाः ल्वीके फयू गुम्हसें ज्वीगु वैत थनं तरय् ॥धु॥

चक्षु रूपादिया योगं वःम्ह सु ? सिल ला थन ?

तःधंगु ध्याननं खंकाः अलग्ग यायेमाः बलं ॥१॥

(६४)

हेतुद्वार उदय जुक्व नाशवान् तत्त्व लोकया ।
अन सीक्यगु ज्ञानया चक्षु छु बाकिदनि सीकि न्हां ॥२॥
महान् प्रज्ञा ज्ञानचक्षु स्वयेगु हेतु श्व लोकया ।
लुइ हेतुज्ञान मनया, जुइ मोक्ष व निश्चय ॥३॥

अतुल्योपदेश

(भिक्षु कर्मशील)

अतुल्य छं थन बुद्धि बयेक न्यनाका ,
निन्दा मयाःम्ह लोक्य् सुं मबुका ॥१॥
रेवत थेरनं नमवाः छं धालका,
खँ अपो धाल छं सारिपुत्रयात का ।
धाल छं आनन्दयात खँ अल्प भिक्षुका,
चित्तया स्वभाव अतुल्य छं सीकाका ॥१॥
लोक्य् श्व प्रकृति आबिनिसँ दुगुका,
लिपा नं दैतिनि लोक्य् श्व अखण्डका ।
का स्व अतुल्य छं थुगु निन्दा याइगुका,
दृष्टान्त लोक्य् दर्पण छं स्वयाका ॥२॥
असत्यवादी दुश्शील पापीका,
प्रशंसा याइस्व वया प्रेम मित्रंका ।
त्यागी व शान्ति परउपकारिका,
वैत नं निन्दा याइ अज्ञानि अभिमानिका ॥३॥
गथे महोत्तम सुवर्णसमान का,
शीलादि प्रज्ञां पूर्ण जुया चर्वम्हका ।
ब्रम्हादि देवं विल वैत मानका,
पूजादि सेवा सदां यानाचवनका ॥४॥

(६५)

ब्यूगु थव मुनिराजं यत्नोपायोपदेशका ,
पञ्चशत उपासक स्रोतापनका ।
बिचार याव ध्यानं अनित्य खनका,
नाम-रूप स्कन्धय् घृणा युक्त जुयेका ॥५॥
सीकि न्हां थव ज्ञान अमूल्य रत्नका,
त्वःति न्हां थवअभिमान दुःखया कारणाका ।
सत्यासत्य प्रत्येक मुक्ति मालाका,
नरोत्तम नयनं बाह्यन्तर खंकाका ॥६॥
गनं थव वःगु ? हानं गनं वनिका ?
हेतु थव स्वभाव तीक्ष्ण ज्ञान थवीकाका ।
बाइस्कोप खेल स्वंगु बिजुलीया ज्योतिका,
प्रज्ञाया ज्योतिं संसार खेल स्वयाका ॥७॥
जन्म जुको मृत्यु मजूपिं थन सुदुका ।
जन्म ज्वीहे मोगु यत्नोपाय ल्वीकाका ।
बुद्धोत्पाद भूति थुगु सुसंयोग का,
दैमखु सो लिपा कोटि तप यासांका ॥८॥

अनित्य लुमंकि

वल वल थन सो सो ! का भँ भँहे सतीना ।
नल नल नल भो भो ! न्हयत्तु न्हयन्हयं घुतीना ॥
हट हट हट न्हीला, च्वंगु सो सो ! गुजापिं ।
हुरु हुरु हुरु खोपिं अन्त कालय् थुजापिं ॥
भति भति भति नापं धर्म चित्तय मवोपिं ।
हितु मतुहिला लोकचक्रय् जुवपिं ॥
छन्हु निन्हु प्यन्हु च्वना प्राण तोता वनीगु ।
धन-जन थन सन्तुं, बास यानाः च्वनीगु ॥

खत खत खत धार्थे नित्य ज्वीहे मखूगु ।
 नर जन थन व्यर्थय् भूल जूया व जूगु ॥
 खन खन खन बल्लं जाल माया थुजागु ।
 नल त्वन सन धाःसां प्वाथ-कोषय मजागु ॥
 हत पत "मत"च्याकाः, स्वेगु प्रजा ज्वनावो ।
 सत जन अन वंगू जाल माया फ्यनावी ॥

ज्ञानमत सित

(भिक्षु महाप्रजा)

झ्यालनं फय वयाः, मतजक सित,
 यो मां झ्याः तीगु गय् ? ॥६॥
 भिंंच्याता लक्षणगु, नर-गुण तनाच्चन ।
 थव गुण मालेधयां, मतजक सित ॥१॥
 अतिकन बानलागु ? ज्ञानरत्न तनाच्चन ।
 माला मालां ल्वीके मफु, मतजक सित ॥२॥
 पञ्च तत्त्वयागु गृह, अतिकनं बानलाःगु ।
 बानलाःसां हिसिमदु, मतजक सित ॥३॥
 झ्यालयत्तय्गु चुक् दुसा झ्याःतिना केने फैगु ।
 ज्ञानरूपी चुक् मदु, मतजक सित ॥४॥
 बुद्धया दासनं, धाल न्यव साधुपिं ।
 इन्द्रिय न्यापाः झ्यालं मन स्यंकाबिल ॥५॥

गुँया च्वसं

गुँयाच्चवसं श्री भगवान् रसनं बिज्याक रे ॥६॥
 प्रथम पृथ्वीसं जलमय जुसे च्वन ॥
 कमलसं ज्योतिरुप दर्शन बिल अन ॥१॥

(६७)

बुद्ध धर्म संघ ज्योति स्वम्हं छम्ह जुसे च्वनरे ॥
विश्वरूप दरशन प्रभुं अन बिलरे ॥२॥
तेंतिसकोटि देवलोक पूजा याःवल अन ॥
ब्रम्हा विष्णु महेश्वर सहितन जुल अन ॥३॥
श्री महामञ्जुश्री चन्द्रहास खङ्गजोसे ॥
लख दको त्वलताव ज्योतिरूप पूजायासे ॥४॥
चन्द्र देवराज वल ज्योतिरूप त्वकपुल ॥
शान्तिकर नाम जुल पञ्चपुरि दयेकल ॥५॥

स्वयम्भू धर्मधातु

श्री स्वयम्भू धर्मधातु वागीश्वरी
बारम्बार नामकाव सार थुलि ॥६॥
शंखवर्ण मुखपूर्ण मध्येदिग स्ववम्ह
बहुरूप गुणवन्त बैलोचन ।
भक्त व दुःखीपिन्त ध्यानं स्ववम्ह
अमरगु बर बीम्ह सिंह वाहन ॥१॥
नभउन वंचुवर्ण अक्षोभ्य धयाम्ह
गजपति किसि बाहन पुर्व स्ववम्ह ।
करुणा वृष्टिनं स्वस्ये भूमि थिवम्ह
पृथ्वी भुवन दको थीर यावम्ह ॥२॥
धुन गुण वर बीम्ह रत्नसंभव धयाम्ह
प्रेमयासे बरं बीम्ह सल वाहन ।
दक्षिन दीग स्वसे बर विवम्ह
ब्रवित कनकर्ये म्हासु वर्णम्ह ॥३॥
मुनिवर अमृताभ पश्चिम दिग स्ववम्ह
मुसुमुसु न्हिला अति बर बीम्ह मयूर वाहन ।

(६८)

मुसुं निहला वर वीम्ह मयूर बाहन
नकतिनि रवि लूथे अरुण ख्वालम्ह
कुलि कुलि अति चिल्लो शिर स्वभाम्ह ॥४॥
अति वर थुगुलोकय् अमोघसिद्धि धयाम्ह
हरित कमल रुप गरुड वाहन ।
करुणा निगल नेत्रं उत्तर स्ववम्ह
फणि मणि नगुत्वःथे नागं कुइकुम्ह ॥५॥

जय नमोः श्री

जय नमोः श्री बुद्ध भगवान् लुम्बिनीवनस बिज्याक ॥६॥
ब्रम्हानं बैपुयेका सरस्वती बसा लायेका ।
अलंकापुरीया जुजु कुबेरनं धनव्रव्य लायेका बिज्याक ॥७॥
वायुवेवं पंखानं गायेका अग्निदेवनं धूप थनका ।
वरुण नाम नागराजानं जलधार हायेका बिज्याक ॥८॥
महादेवं डमरु थायेका नारायणं शंख पुयेका ।
जन्मराजनं वण्ड जौंसे लँसन चियेका बिज्याक ॥९॥
इन्द्रनं छत्रं कुयेका भिक्षुगणं च्चामोलं गायेका ।
आकाशनं स्वांवा गायेकाव आनन्द रसनं बिज्याक ॥१०॥
नैऋत्य ज्ञानकर दक्क जन सहित नं ।
शेषनागया म्हस बिज्यासे पूजा भाव कयाव ॥११॥
वन गज रत्न साल श्री सुरेन्द्र महाराजा ।
ल्हाकम्ह अज्ञानीजन गुर्याके शरण ॥१२॥

वैशाखपूर्णि

(भिष्णु सुबोधानन्द)

सुन्दर मूर्ति श्री प्रभु भगवान्, दर्शन भ्नीसं यावनेनु ।
आनन्द वाता जगत्या शास्ता, पूजा भ्नीसनं यावनेनु ॥१३॥

(६९)

थौयागु दिवस बैशाखपूर्णि बुद्धया उत्सव थ्व जुलसो ।
आनन्द-नाद भक्तजनं यात, बुद्धया नाम स्मरण थौं ॥१॥
देश देशया सज्जनपिसं उत्सव याःगु थ्व दिवसं ।
आनन्द दिन थौं अमूल्य उत्तम, भगवान्यागु जन्मदिनय् ॥२॥
बोधिवृक्षया मूलस च्वना, बुद्धत्व प्राप्तयाःगु दिनय् ।
निर्वाणपदनं थौंहे लाःगु स्वंगू योग उत्तम सो ॥३॥
'भो!सखेपि, छु स्वयाच्च्वना, थौयागु दिनया अवसरसं ।
भ्नीसनं कायेनु अष्ट शीलादि, बुद्धोपासक जूवनेनु ॥४॥

सदा कल्याण

सीकि थन नरजनं बुद्धयागु आज्ञा ।
आदि मध्य अन्त्यसं, कल्याण ज्वीगु सदा ॥धु॥
जुयेमाल शुद्ध न्हापां, च्वने माल शील्य ।
आदि थन, कल्याण ज्वीगु, शीलं धकाः सीके ॥१॥
शील फुक्क शुद्ध ज्वीक, पालन यायेमाः ।
मध्यय् कल्याण ज्वीगु थन, समाधि यायेमाः ॥२॥
समाधिया भाव थ्वीकाः, एकचित्त यायेमाः ।
अन्त्यय् कल्याण ज्वीगु सीकाः, प्रज्ञाभाव यायेमाः ॥३॥
शील समाधि व प्रज्ञा, कमं पूर्ण यायेमाः ।
शुद्ध स्वंगू थ्वहे चर्या, न्हिथं पूर्ण यायेमाः ॥४॥
यायेमाल सदा नित्यं स्मृतिया साधना ।
प्रज्ञाज्ञानं क्लेश फुकाः मुक्त ज्वीगु स्वव न्हां ॥५॥
राग द्वेष मोह माया, फुक त्वःता छ्वयेमाः ।
अविद्याया तृष्णा फुकाः निर्वाणपद लायेमाः ॥६॥
भक्त जनपिसं थुलि, बुद्ध-शिक्षा सीकेमाः ।
श्री बुद्धवीर गुरुं, शान्ति-मार्ग क्यंगु न्हां ॥७॥

(७०)

नेपाल

(भुवनलाल प्रधान)

भी जन्म जुया दे भुवन नेपाल-उपत्य ।
माया मुल थें तुं, भीपिं थन रक्ष्य ॥
थिनाचवन त्वीसे, मुकुट शिरसं ।
सुयां मदु शोभा, भूगोल च्वकास ॥
हयाउँगु व वाउँगु, सो पर्वत भो भो ।
बांलाक्क तिसार्थें, लोयाचवना ज्वः ज्वः ॥
चवना मुल थ्याना, शान्ति दुरु म्हुका ।
मस्तयत् त्वंकूगु, प्रेमं घस पुना ॥
ज्वना व लहिना, चय्न्या लाख मचात ।
न्हिखि सुचुकानं, तद्धिकल यात ॥
लाक्वेंय दुगु भीके, देशैगु मखुला ।
त्राताः व सुदाता, नेपाल मजूला ?
देशैगु मखुगु भीके छु दु धाःसा ॥
तद्धिकल जूसा कर्तव्य छु कासा ॥
केहें व किजापिं माया गुण सीकि ।
सत्कार व सेवा, मायांगु मत्वःति ॥
न्हिन्हंथं दनेवं, भागि छितः यायेमा ।
नेपाल जये मां नेपाल जय मां ॥

शोक छाय् यायेगु

(भिक्षु सुबोधानन्द)

शोक याये मते पासा ! दैगु छुनं मखुरे
माम बुबा धन जन, निन्हुयागु शोभारे ॥धु॥

(७१)

गुलि जन्म भीषिं नं, जुया वये धुनरे
गुलि जन्म काये मानि, धाये फुगु मखुरे ॥१॥
माम बुबा थव थितिं, त्वःता भीत वनरे
शोक यानाः ख्वया जूसां सुन व्वना मयंरे ।
सीकि छनं पासा थनं, संसारया हालरे
सुनां स्वैत यने मफु, नापं पर लोकरे ॥२॥
ब्यर्थेहे शोक याय्गु, दुःखजक ज्वीगुरे
ख्वया जूसां हाला जूसां, म्वाना सुन मवंरे ।
जरा व्याधि मृत्यु ज्वीगु, लोक-धर्म खवरे
सुख दुःख ज्वीगु थन, कर्मयागु हेतुरे ॥३॥
उकें याये माल नर, धर्मकार्य थनरे
न्हयागु जन्म काःसां धर्म, सुख भीत बिइरे ।
थथे लोकधर्म सीकाः दया-धर्म्य् च्वँवरे
थव पर हित ज्वीगु, उद्योग यावरे ॥४॥
उकें तिनि ज्वीगु लोक्य, सुख शान्ति भावरे
नु यो प्रिय बन्धुजन ! धर्म भीसं यायेरे ।
भिक्षु सुबोधया थुलि, निवेदन जुलरे
ज्ञानं खंकाः शोक त्वःताः पुण्यकार्य कावरे ॥५॥

जिगु वन्दना

(भिक्षु अमृतानन्द)

भगवान् छिगु कोमल चरणय् याय वन्दना
जिनं याये वन्दना ॥धु॥
दुःखीयागु उपरय् दया तवम्ह छिहे खः !

अनाथैत सनाथ नं यावम्ह नं छिहे खः ॥१॥

(७२)

फ्वं वःम्ह फ्वगियात बियादिल पुत्र छिसं ।
वथे बियादिल पुत्री कृष्णाजिनी यात नं ॥२॥

जगत्या कारण्य् छिं थःगु ला नं ध्यनाबिल ।
मिखा लिकयानं बिल धन्य ! दानवीर छि ॥३॥

जिनं छिगु ल्यू ल्यू वये थनिनिसे सत्यनं ।
मदु छिगु धर्मबिना शरण भवसागर्य् ॥४॥

शील जिनं पाल्य् याये मैत्री वढय्याये जिनं ।
क्षान्तियागु वस्त्र पुनाः मार युद्ध यायेजिं ॥५॥

जितः दाःवल

(भिक्षु अमृतानन्द)

जितः दाः वल वं, जितः स्याः वल वं,
जितः ब्वः बिल वं जिगु यंकल वं
तई ध्यान सुनां थुगू भाव मन्य्
दई क्रोध वया दिनं नित्य मन्य् ।

जितः दाः वल वं जितः स्याः वल वं,
जितः ब्वः बिल वं जिगु यंकल वं,
गुम्हस्या मदु ध्यान सदा थुकिया
उम्हस्या मदु क्रोध सदा मनया ।

मखु स्वय्यु सदा कतःयागु व ज्या,
बरु स्वय्यु सदा थःत माःगु व ज्या ,
गुम्हस्या थुगू खँय् नित ध्यान दई,
उम्हस्या मन शान्त जुयाः हित ज्वी ।

लोभ समान अग्नि मद्, क्रोध समान काल् ।
तृष्णा समानं नदी मद्, त्वःतेमाः थुगु चाल् ॥
-महाप्रज्ञा

श्रद्धाञ्जली

(महारत्न उपासक)

महाराज त्रिभुवन वीर विक्रम शाह,
स्वर्ग जुल महाराजाधिराज ॥८॥
सुख दुःख न्हयागु जूसां, शान्ति,
शीलय् च्वनिन्ह एकतन्त्र छ्वयाः प्रजातन्त्र हःम्ह ।
थुज्वःम्ह जुजुनं त्वःताः भीतः वन,
गथे लोमकेगु जुजुयागु गुण ॥९॥
राजा, प्रजा सकसितं दुःख शोकय् तथाः,
थःजक भाल सुखावतिभुवनय् ।
हाय हाय महाराजा त्रिभुवन वीर,
दरशन बिये म्वाःक त्वःताः भीतः वन ॥१०॥
दोलछिव न्हय्न्या चिल्लागा पञ्चमी,
च्यागू घण्टाय् जुरिच अस्पतालय् ।
श्री पाँच त्रिभुवन दिवंगत जुयावन,
श्रद्धाञ्जलि थुलि ज्ञानमाला संघया ॥११॥

मन्दिरा रानीया विलाप

हतपत वया प्राण मचा निम्हं गन वन
 न्हापा जूसा ब्वां ब्वां वयाः यो मां धकाःवइ ॥धु॥
 ज्वनावैगु सिसाबुसा निम्हसिनं लाकाकयाः ॥
 ल्यू ल्यू वैपिं प्राण प्यारी गनवन हे तारनि ॥१॥
 योज्यु प्राण जालिंकुमार पुत्री प्यारी कृष्णाजिनी ॥
 माम पापि थन वानाः तःकेहें निम्ह गनवना ॥२॥
 सल किसि न्हयवसाः चिचाःबंक थन वानाः ।
 हरे हरे पुत्र पुत्री गन छवया प्राण स्वामी ॥३॥

विश्वन्तरया सान्त्वना

कीर्तिया लागी मचा खाचा दानबिया,
 निर्दयी दुष्टसम जुया रानी ॥धु॥
 पापी जुये धुन लोकया वृष्टिइ,
 क्षमा फवने छंके रानी ।
 मोहया बसय् वनाः बिलाप छाये याना
 ज्ञानया मिखा कनास्वव रानी ॥१॥
 माता, पिता, प्रिय सुत दारा,
 विषयजाल धकाः सीकि ।
 त्वःतावने मानि थुगु देह सहितं,
 लेनि मखु सुं बाकि रानी ॥२॥
 त्यागया महत्व कनेधुन रानी,
 निश्चय धैर्य याये माल ।
 सितिकं वनी मखु थुगु किर्ति,
 लिपातक लेनीथन बाकि रानी ॥३॥

त्रिरत्न स्मरण

त्रिरत्न नाम अमृत गुलि, लोमके मते सार थुलि ॥६॥
 श्री पञ्च बुद्ध मुनि भगवान्, नामकया थुलि सारवचन ॥१॥
 छिन छिन लुमकि तारे माम्, जगत्या दुःख फुतकि माम् ॥२॥
 करुणामयनं करुणा दयेकि, लोकया पाप भयफुकि ॥३॥

बुद्ध धर्म संघ स्मरण

बुद्ध धर्म संघयागु आशा याना जिनं ।
 छलपोलया नामकासे जुया चानंन्हिनं ॥
 आशायाना जिनं मन पुरय्याव ।
 काम कोध मोहमायासं तुं मन ॥
 यमयागु पासं चिनाधनी छन्हु दिन ॥१॥

सत्य धर्म

सत्य धर्मय् च्वनेगु स्वव सत्य आलम्भ त्वलते मते छिन ॥६॥
 सत्य भूमि जल वायु तेज आकाश दक्व थन प्रकाश,
 सत्यबराबर तीर्थ व्रत मदु वेदशास्त्रं खाल्हानातल ॥१॥
 झिला प्वाथय् च्वनागु ब्यलय् अतिकष्ट सियेधुन हे भगवान्,
 छलपोलया भजन मयाना नितिं थुलि दुःखसिल ॥२॥
 सत्य लुमनि सकसियां नुगलय् सत्य आनन्द सियु जिं धुन,
 सत्य थ्व ज्याला परस परसका सत्यजक च्वनी थ्व संसारय् ॥३॥
 गुम्हसिनं थुगु क्रिया याइ उम्ह सिये बुये म्वाली
 अभयानन्दं धालन्यव साधुपिं क्रिया बलं मुक्ति जुयेगुस्वव ॥४॥

(७६)

मां लुमंका

पार गथे जुइ मामयागु गुणं ।

भक्ति याये मफु प्रभु थ्व पापी मननं ॥धु॥ ।

गरभस तयानं जन्म जितः बियादिल ।

भालपिये मफु मनं बालख जुयानं ॥

कष्टं दुरु धकाः त्वनकल मामनं ।

उगु दुरु अज्ञानस त्वनाजुया रसनं ॥१॥

दुरु धकाः त्वन नं रंग जक हिलका ।

ज्ञान नं स्वव छनं उगु दुरुपिलन ।

माम नं मखंतले ख्वयाच्चवनी कष्ट नं ।

खिच्च कयादीगुलिं कष्टसियादिल मामनं ॥२॥

नये तिये देने धाये मफया छतानं ।

सकतानं दुःखसिया रक्षायात मामनं ॥

नयेमदु नकातल त्वनेमदु त्वंकातल ।

सकतानं ज्ञानबिया रक्षायात मामनं ॥३॥

भति खं ल्हायेसइ म्हितल जुयानं ।

अनेगु प्रकारनं स्यना हइ मामनं ॥

बैस जि जासेवइ ज्ञान दयानं ।

थवकेस खने दुर्थे जगत् क्यन मामनं ॥४॥

दुरुयागु भरनं लहित कष्टनं ।

न्ह्यागु दुःख सिलसानं जययात मामनं ॥

जगत्त्या दरशन बियादिल मामनं ।

मामयागु दरशन न्हयथने मफु जिनं ॥५॥

(७७)

छाय् अभिमान

गरज गुमान खँ ल्हाये मते मन ।

प्यन्हु खुन्हु च्वनेयात छाय् स्वाःगु मायारे ॥
जिगु जिगु गुमान छाय् अभिमानरे ।

हनि कन्हय् जन्मराजां लुत्तुलुया यनीरे ॥१॥
थिरमदु थ्व संसार अनित्य स्ववरे ।

कुम्हाःया घःचाहय् थें हित्तु हिला च्वनरे ॥२॥
सत्संग सत्शास्त्र बिचाःयानातिवरे ।

न्याम्हकाजि बुझय्यानाः दानपुण्य यावरे ॥३॥
ज्ञानगुण दयेवं भक्ति बयावइरे ।

भक्ति दयेवं मुक्तिपद लायुरे ॥४॥
अभयानन्दनं धाल-न्यव साधुपिं ।

आखिरय् छुं मदु थमं याको थःतरे ॥५॥

शान्तिया स्वागत

(सिद्धिरत्न)

सद्भावना स्वांमाल स्वागत ।

विश्वय् दक्व मानवपिन्त ॥६॥
पञ्चशीलय् सकलें तयेत ।

अभयगु सुख धात्थें बीत ॥
जनजीवनया शुमकामनास ।

शान्तिया वातावरणय् स्वागत ॥

(७८)

बुद्ध दर्शन यायेवा

(भिक्षु सुबोधानन्द)

भी वनेवा २, बुद्धया दर्शन याःवनेवा ॥धु॥

वस्पोलयागु सत् उपदेश

भीसनं पालन यायेवा ॥

बुद्धया धर्म दुर्लभ लोकय्

सीकाः शरण कायेत वा ॥१॥

अहिंसा सत्य शान्ति शील

बृद्धि यायेत ग्वाहालि वा ।

लोकय् थुजागु धर्म मदयेकं

शान्ति दैमखु, दय्के वा ॥२॥

बुद्धजुं फुक्क प्राणिपिन्त

क्यनाथकुगु धर्म याये वा ॥

विश्व-मैत्री भ्रातृ प्रेम

दया पूर्ण जीवन हने वा ॥३॥

हाकु-नुगः

(भिक्षु सुबोधानन्द)

गबलय् जक थ्व हाकुगु नुगः यच्चुके पैगु भगवान् ॥धु॥

चीके मफु व अशुद्ध कचिंगः, भन जुल अप्पो मन दूषित ॥१॥

निर्मल स्वच्छ सुन्दर हृदय, बुलुसे च्वंकः वल व क्लेश ।

लोभ, द्वेष, मोह ईर्ष्या, ममतां, न्हयाबलें हाकुसे च्वंकः वल ॥२॥

धर्मयाननं त्याके मफु पाप, दान बियानं फुकेमफु लोभ ।

शील कयानं जुयेमफु शुद्ध, ध्यान यानानं चीकेमफु क्लेश ॥३॥

(७९)

समाधि यानानं मभिंगु, मस्यूगु, प्रज्ञाया ज्ञानं खंके मफुगु ।
थव फुक्क जूगु अभ्यास मगाःगु, हाकुगु नुगलं धन्दा मकाःगु ॥४॥
थुजागु दुर्लभ मनुष्यया जन्म दतनं भिंगु पुरय्याये मफुगु ।
माया मोह जालय् ततःमतःक्यंगु, चाहे मचायेक जीवन फ्वीगु ॥५॥
बिचाः थन याव भुलय् ज्वी मजिल, बुद्धं व्यगु ज्ञान दयेकेमाल ।
न्हिथं थन शीलं हाकुगु नुगः सिला समाधिं नुगःया कचिंगः चीका॥६॥
प्रज्ञाया ज्ञानं शान्तिजः बियाः नुगःया हाकुगु यच्चुक त्वीका ।
पाप व ताप, मभिंगु ब्याक्क, चीकाः नुगः थन यच्चुके माल ॥७॥

त्रिरत्न सेवा

(नमो वागीश्वराय)

याहुने लोक जन त्रिरत्नया चरणसं सेवा भक्ति तयाव ॥८॥
नदिया उवि जुसे नरया आयु वल स्थिरनं मचर्वसे तुं न्ह्याक ।
नरया जन्म जुसे धर्म कर्म मयासेलि लिपातसं नरकसं बास ॥९॥
मोहया बस्य जुसे मायानं त्वकपुसे मखन धर्म मिखानं ।
मयाक परहित मःभालपू परलोक वं व मरनया काल ॥१०॥
बालख खेल लपू बाभासं मभालपू ज्यथासं अलसि दुविक ।
बायावने मानि मवल थव लिसे पिरति धन जन सम्पति ॥११॥
गिरिबर गोपुच्छ बिज्याक धर्मधातु ज्योतिरुप श्री स्वयम्भू ॥
गिरिया सेवा याःसा मम्वाल दुर्गति लाइव परन्तु सुखावति ॥१२॥
स्वहुने परलोक स्वयेमते थुगु लोक स्वहुने हे मन हतास ।
स्वर्ग नरकस वनीगु थुगु लोक, स्वहुने हे मन हतास ॥१३॥
लातले म भालपू मलाइ बैस जुइ ज्याथसं अलसि दुवित ।
लानानं लायेमदु मनुष्यया जन्म, लाइ जुल थव भजनानं ॥१४॥

धयोगु यने मद्दु यत्तले च्वने मद्दु यनि व जन्मया बुवाल ।
 धमया दूतवद्दु पने मफु माम बुबां यने मफु धन सम्पति ॥७॥
 भक्तया बिनति थुलि फुतकि पाप गुलि चरणशरण त्रिरत्न ।
 ल्हाकम्हया द्वनगु क्षमातयेमाल थनि सुखावतिभुवनस छवव ॥८॥

बुद्धयाके प्रार्थना

(भिक्षु सुबोधानन्द)

बुद्धयागु शरण वया, सादर जिगु वन्दना ॥९॥
 धर्मयागु शरण वया, जीवन जिगु अर्पना ॥१॥

संघयागु शरण वया, त्रिकाय जिगु दोहलपा ।
 शुद्ध चर्या दुःख फुकेत, शान्ति कायेत जि वया ॥२॥

जगत् गुरु धर्म संघ, दुःखी जिमिगु प्रार्थना ।
 जन्म जरा व्याधि मरणं मुक्त ज्वीगु श्व कामना ॥३॥

बिब शास्ता करुणामय, दीन दुःखी जिं श्व फ्वना ।
 छिगु शिक्षा-शील समाधि, प्रज्ञा-ज्ञान महादयां ॥४॥

श्वहे शिक्षां दिन हना जिं, लोभ द्वेष मोहादिया ।
 पाप जाल ताप बिडगु वांछवया जुड फयेमा ॥५॥

जगत् प्राणी मौबौपिन्त, हित जुडगु ज्या ज्वना ।
 बुद्ध-धर्म ध्वजा ब्वयेका, शान्ति पथया लें क्यना ॥६॥

भव दुःखया भय ताप, अन्ध ब्याकुल त्रासया ।
 मार कारक बिघ्न बाधा, विनाश याये फयेमा ॥७॥

बुद्ध भगवान् छिं बिउगु श्व, सत्य-मार्गया लें वना ।
 जरा व्याधि भरणा दुःखं मुक्त जिपिं नं जुयेमा ॥८॥

(८१)

अम्बपालीया प्रार्थना

(आशाराम शाक्य)

बुद्धं शरणं गच्छामि-धम्मं शरणं गच्छामि-संघं शरणं गच्छामि
थुल थुल जीवन नित्य मज्जु,

तृष्णा मोह व द्वेषं जाःगु

माया ममतां जालय् लाका,

थःत थम्हं अभिशाप बियागु ।

बुद्धं शरणं गच्छामि ॥१॥

शास्ता छःपिनि शरण वया थौं ,

छवयेका मन खिति ज्ञानमतं ।

अर्पण याना परया निम्तिं

जीवन जिमिसं उत्कर्ष ।

बुद्धं शरणं गच्छामि ॥२॥

सत्य अहिंसा थः थः याइगु,

छःपिनि उपदेशं खंका ।

माया मोह थःत मथीका,

शास्ता छःपिनि शरण वया ।

बुद्धं शरणं गच्छामि ॥३॥

बुद्ध लुमंका

(भ्रामणेर सुदर्शन)

प्रभातजुल प्रियपासा, बुद्धया शरण वनेवा, धर्मया शरण वनेवा ।धु

विश्वय् शान्ति, मैत्री व एकता, हयेत भीपिं वने थौं वा ।

बुद्ध ब्रूगु भीसं लुमंका, दने ई फुत वने थौं वा ।१।

ख्युं थासय् जन आःतक च्वना, तूय् जः धयागु खंके हे म्वाला ।

बुद्धं ज्ञान लाःगु लुमंका, नेपामि दें दें वने म्वाःला ।२।

छिमिगुं तुतिनं छिमिसं चुया, अमृतपवनं छिमिसं हे ला ।

धाधां वसपोल निर्वाण जुल हा, सीकाः थुइकाः वने मखुला ।३।

(८२)

अनित्य लुमंके

(कान्ठा बुद्ध)

जुयेमते स्वार्थी असार जगतय्
वनेमानि छन्हुया दिनय् ख्वख्वं ॥धु॥
बडा बडा राजा धनी, अमिर ।
पल भर बखतय् फकीर ॥१॥
फुक्क बुनिया मतलबि नाता,
दुःखिया उपरय् मबु सुं सहायता
थुलि सीकाः भीसं यायेगु स्व धर्म
अन्त्यसं लाइ सुख धाम ।
सुन्दर भवन, सुन्दर जीवन,
श्व फुक्क सपना समान ॥२॥

बुद्ध--धर्म-प्रार्थना

(धर्मरत्न उपासक)

त्रिरत्नयाके शरण वनाः भी निर्वाण पदवी लायेमा याकनं ॥१॥
दानया पुण्यं लोभ मदयेमा, शीलया पुण्यं द्वेष मदयेमा ।
भावनाया जोरं मोह मदयेमा दानशील भावना बृद्धि याये
फयेमा ॥२॥
श्व संसार धैगु दुःखयागु खानि, दुःख फुकेयात ज्वी माल
ज्ञानी ।
संसारचक्रं छुटय् जुयावनेत, चतुरार्य सत्य खंका च्वने
फयेमा ॥३॥
भिथ्यावृष्टिपिंगु सङ्गत मज्जीमा सभ्यकवृष्टि कुलय् जक जन्म
ज्वीमा ।
न्ह्याथाय् जन्म कायेमा न्ह्यागुजुनि ज्वीमा, बुद्धया धर्मय्
वृद्धचित्त ज्वीमा ४॥

(८३)

अन्धबिश्वासय् गुब्ले मलायेमा, शुद्धगु मार्गय् ब्वाय् वने फयेमा ।
न्ह्याथाय् जन्म जूसां धर्म पासा फुकं मिलय्चलय् ज्वीमा बाया
च्वने म्वालेमा ॥५॥
अत्याचार बृद्धि जुयावैगु बखतय्, पापिपिंगु पुचलय् जन्म
जुये म्वालेमा ।
थुम्ह हे बुद्धया शासन दुबलय्, शुद्धगु मार्ग व फल लाये
फयेमा ॥६॥
मफुसा मैत्रीय बुद्ध जुयेवं मनुष्य धायेका जन्म काये दयेमा ।
वसपोलयागु धर्म ज्वनाः भ्नी, उगुहे जन्मय् निर्वाण लायेमा ।

मनया बहिलिइ

(धर्मरत्न यमि)

भयभैरव हाकुतिना व छ्वया ।

जिमि चित्तस ब्हःगु थ्व स्वान थ्वया ॥७॥

पुजियाये थनि फुकक मित्र मुनाः ।

मनया बहिलिइ भगवान् स्वनाः ॥१॥

फ्य्तुनाः क्वछुनाः भगवान् दु थाय् ।

नुगलय् परिशुद्धगु भाव थनाः ॥

थव ल्हाःज्वलपा पुजियाये मुनाः ।

मनया बहिलिइ भगवान् स्वनाः ॥२॥

थनयागु अशान्ति फुकाव छ्वयाः ।

शुभ शान्ति निकेतन ज्वीक्य धकाः ॥

जिमिसं पुजियाय् प्रसन्न जुयाः ।

मनया बहिलिइ भगवान् स्वनाः ।

फुकस्यां फुक पाप व ताप फुनाः ।

वन्य माल धकाः वरदान फ्वना ॥

(८४)

फुकस्यां पुजियाय् प्रमाद ह्याः ।

मनया बहिलिइ भगवान् स्वनाः ॥४॥

मनया बहिलिइ शुभ भाव तयाः ।

मनया खिति त्वीकेत शील कया ॥

पुजियाये जिपिं फुक्क मित्र मुनाः ।

मनया बहिलिई भगवान् स्वना ॥५॥

सम आदर्श

(भिक्षु सुबोधानन्द)

नेपाल मांया सुपत्र छि खः गौतम बुद्धया शरण वया ।
मानव पुचलय् समतादर्श, क्यनाबिज्याःम्ह संघ स्वना ॥६॥
बुद्धया धर्मय् मदु थन सीकि, जाति भेदया फुक्क ममता ।
तःधं, चिकिधं जाति मदयेका, शिक्षा बिल अन समानता ॥७॥
जाःतं तःधं ज्वी मखु न्हैस्व, शुभ कर्म हे ज्वी तवधं ।
मनु, मनु फुक्क उति खनेगु, चिधं खने मते सुंहे नं ॥८॥
बुद्धं हःगु मनुष्य समाजय्, मानव फुक्क सम ज्वीगु ।
बौद्धजगतय् स्वयेगु दनिस्व, शिक्षा आपालं कायेगु ॥९॥

प्रातः स्मरणीय

(भिक्षु सुबोधानन्द)

दँ दँ पासापिं, द्यो तुइयावल,
बुद्धया दरशन, याःवने तेल ॥१॥
मुनष्यया जन्म, अमूल्य रत्न ।
पुण्य प्राप्त यायेत, थुगु थव जन्म ॥
ज्ञानमिखां कनाः, आः स्वये तेल ।
निन्नादेवीयात, वांछ्वये माल ॥१॥

(८५)

यायेमाःगु शुद्ध, फुक्क यानाव ।
बुद्ध धर्म संघ, शरण काव ॥
भजन याये, ज्ञान-गुण दुगु ।
सुमरण याव, त्रिरत्नयागु ॥२॥
थथे हे भीसं, न्हियं याये माल ।
जीवनया सार, थुलि हे जुल ॥
का, का, पासापिं, भुलय् ज्वी मजिल ।
फुगु पुण्य यानाः, भी वने माल ॥३॥

बोधिसत्त्व आदर्श

(भिक्षु सुबोधानन्द)

भी आर्यपिसं, यानाबिज्याःगु ।
धर्मया कार्य, भीसनं यायेनु ॥४॥
दान यानाव, क्यनाबिज्यात् ।
धन, जन, प्राण त्याग यानाव ॥१॥
मस्यूसा भीसं प्राचीन न्हाय्कं ।
स्वयाव सीकि, मनयात थ्वीक ॥
मणिचूड राजां, राज्य त्वःतावंगु ।
तपस्यां यानाः शिरोमणि ब्यूगु ॥२॥
महासत्त्व राजकुमारं याःगु ।
धुंयात ला, हि, दान ब्यूगु ॥
जन्तु हे जूसां समखनाः याःगु ।
आदर्श भीसं नं नुगलय् थनेगु ॥३॥
राजा विश्वन्तर कुमारं याःगु ।
काय, म्हयाय्, कलाः फुक्क दान ब्यूगु ॥

(८६)

धन्य धन्य दानवीरपिंगु ।
महिमा भीसं याये मफुगु ॥४॥
छुकिया निम्तिं यानाबिज्याःगु ।
बिचार यानाः, सीकाकायेगु ।
पारमिताधर्म, पूर्ण यानाव ।
फुक्क प्राणिपिन्त, सुख बियेत ॥५॥
भीसं नं श्व हे, आर्यपिनिगु ।
अनुगमन यानाः, जीवन हनेगु ।
थुगु पुण्यनं फुक्क सुखी यायेगु ।
परम शान्तिगु निर्वाण लायेगु ॥६॥

मन्यु जुजु

हे मन राजा सारा शरीरया धनी जुयाच्चवंह ॥७॥
भिम्ह मचा दसे च्वन खँव समान,
आशा निराशा निम्ह राजी जुयाच्चन,
मचा, मिसा, ख्वाल स्वयाः अभिमान याये मने,
थिर मदु पासा, हे मन राजा ॥९॥
न्याम्ह काजि बल कयाः थिति निति यानाच्चन,
चन्द्र व सूर्य निम्ह साछि जुयाच्चन,
धर्मया खँ जुक्व रणया खजाना,
मेव मदु पासा, हे मन राजा ॥१॥
गुंगु ध्वाका दसे च्वन सतरुया लँ जुया,
सुबुद्धि, कुबुद्धि निम्ह मन्त्री जुयाच्चन,
कुबुद्धिया खँन्यनाः अहंकार याये मते,
राज्य नाश जुड, हे मन राजा ॥३॥

(८७)

चाव न्हिव निम्ह वूत जन्म राजां, त्वःतातल
अहंकार राजानाप ल्वाये मन यानाः
ढोका दक्व बन्व यानाः, सहरसं द्वाहॉ वइ,
राज्य नाश जुइ, हे मन राजा ॥४॥
काजि, मन्त्रि, मचा, मिसा थव थासं बिसे वनी
धर्म यानाः ज्याया, खँया फल पावय् जुइ,
बैरिया राज्य जुइ, चिनाः, कुनाः तइ,
सो व फ्यनि सुनानं हे मन राजा ॥५॥
ल्हाकम्ह बुद्धभक्त थव मन राजानाप,
भिन मभिन दक्व लिसे लिसे वइ,
भिनया खँ न्यनसा भिन जुइ स्वव,
मभिनया खँ न्यनसा मभिन जुइ स्वव,
अनित्य शरीरया हे मन राजा,
सारा शरीरया धनी जुया च्वंम्ह ॥६॥

वनेनु

Dhamma Digital (धर्मरत्न उपासक)

बुद्धशासनस श्रद्धा भक्ति तयेनु

बुद्ध धर्म संघयागु शरणस वनेनु ।

मायायागु भमरिस हितुहिलाच्चनपिं

ज्ञानयागु द्वंगाया च्वनाः भवपार जुयेनु ॥१॥

दुःखमय संसारस दुःखी जुयाच्चनपिं ।

सत्यज्ञान प्राप्त याना दुःखं मुक्त जुयेनु ॥२॥

दुराचार कर्म ज्वनाः पापय् वुनाच्चनपिं ।

पञ्चशील शिक्षाकयाः सवाचार जुयेनु ॥३॥

स्वारथया व्यवहार

जगतस स्वारथया व्यवहार ॥६॥
 श्व संसारय् सकलया खास, अचम्भ खँ छगू दैगु ।
 गरीब ज्ञानी ज्ञानखँ कनिगु न्यनिपिं जगतय् मदैगु ॥१॥
 साक्क नयाजुय् भिंक पुनाजुय्, पलंगय् विन बितय् याय् ।
 धनया लागी ज्ञान कनाजुय्, स्वामि नाम धायेका जुय् ॥२॥
 ल्हातिई माला मनय्तल काला, ज्ञानया खँजक धाल ।
 न्यनिपिं जनया मति दिक्क ताल, दुःखयागु लँ क्यना
 हाल ॥३॥
 ज्ञानी साधु वने बिहारी, सुया मखु व दासी ।
 गुम्हसिया चित्तय् दै मखु फासी, वहे खः धर्म वासी ॥४॥
 थुज्वपि ज्ञानी सिकामकाल, लोभित भुलनी ज्वनी ।
 गुम्ह जा ल्वभि मन अभिमानी, गथे धाइ वैत ज्ञानी ॥५॥
 स्वारथि ज्ञानी गरज गुमानी, तलवारया धाल समानी ।
 जंगल बासी ज्ञानया खानि थुजापिन्त म्हसिके मानिं ॥६॥
 जगतया प्राणी पितासमानी, जि जुया अतिक अज्ञानी ।
 सकल लोकया हित सुख कामी, बिनति यानासमानी ॥७॥

जीवनी

(धर्मरत्न उपासक)

भ्नी नेपाल मांया रत्न सुगतया

जीवनी सीकि न्यँवा न्यंवा
 शाक्य शिरोमणि गौतम बुद्धया,

जीवनी सीकि न्यंवा न्यंवा ॥६॥
 लुम्बिनी बनया सिमा क्वसं

जुल जन्म उम्ह पले च्वसं ।

(८९)

भूमण्डल हे कम्पन ज्वीका:

प्रकट जूम्ह उम्ह गौतम ॥१॥
सुख विलासया रस काकां,

प्रिय गोपानाप विन सासां ॥
सांसारिक दुःख भ्याः हे मसीका,

मग्न जुल उम्ह गौतम ॥२॥
छन्हु चाहुल नगरयुः न्यंक,

अन रोग बुद्धा मृतखंका ॥
जीवन मांया दुःख फुक्क खंका ,

त्वःतल धनजन राज ॥३॥
फुक्क ज्ञान माला भिक्षु भेषं,

अन बुष्कर तपनं यानाः ॥
कुष्कर चयुर्या निष्फल खंकाः,

ल्वीकल मध्यम मार्ग ॥४॥
फुक्क मार पराजय ज्वीकाः,

दुःखयागु लँपु फुक्क ल्वीकाः ॥
दुःख बिनाशया लँपु नं ल्वीकाः,

बुद्ध गयाय जुल बुद्ध ॥५॥
अन पञ्चवर्गी यतिपिन्त,

सारनाथय् थ्यंक बिज्याना :॥
मध्यम मार्गया धर्मत कँ कं,

ज्वीकल जीवन मुक्त, ॥६॥
उगुरुपं धर्मत कँ कँ,

फुक्क चाहिल गौतम बुद्धं ॥

(१०)

पिन्यादँ तकन धर्म कनाः हे

लोक यात उपकार ॥७॥

जब चयर्दया बैसय् थ्यंकाः

कुशिनगरयागु बन थ्यंकाः ॥

जीवनयागु धर्म तयाजुल,

महापरिनिर्वाण ॥८॥

फुक्क देशया राजापिसं,

उगु अस्थिया चैत्यत दयेकाः ॥

बुद्ध व धर्म संघया गुण,

भक्ति तयाच्चवना खंकाः ॥९॥

परोपकार

(कान्छा बुद्ध)

जगतय् जन्मया सार

यायेगु पर उपकार ॥१०॥

केनातल ईश्वरं हे सुमार्ग कुमार्ग

तोते माल भीसं दुष्टयासंगत

करुणा तलसा पाप मयाः सा

थन दु मुक्तिया द्वार ॥११॥

पाप व पुन्य न्हयागु हे याःसां

गनी मखु ईश्वरं मनुखं सीकि

भोग मयासे गाःगु मखु अन्तय्

पाप धर्मया सार ॥१२॥

मणिचूड बोधिसत्व

हाय हाय मणिचूड सत्व खनाव दया दुम्ह राजा ॥६॥
 निरगत जोग्ययासे जोग्यया दथुनं भयानक राक्षस बल
 राक्षसनं फ्वनाच्चन बिब जित रगत मांस ॥७॥
 राक्षसया छ्वाल सोसे करुणा दयातसे शरीरया मांसं दानबिल
 राक्षसया हर्षजुसे रगत मांस दक्व भक्षयात ॥२॥
 थव रानि पद्मावती पुत्र पद्मोत्तरकुमार बिलापनं मुर्छा जुयावन
 राक्षसरूप देवराजं करुणानं स्वयाबिज्यात ॥३॥
 देवराजं दर्शन बिसे मृतु संजीववासः पासे न्हापायार्थे शरीरजुल
 राजा प्रजा प्रभृतिनं हर्षनं राज्य भोगयात ॥४॥
 ल्हाकम्ह अनाथ जन रक्षायार छल्पोलं अनाथया नाथ जुयेमाल
 संसारस नाम दन मणिचूडया शरण ॥५॥

महासत्त्वया परोपकार

अथिर थव शरीर छाये निदानस याये पंरउपकार ।
 अति हरषनं दनाव रसनं थव हितम्ह बोनाव ।
 वने उभानस म्हिताव बनस अनेक स्वान सोयाव ॥१॥
 अतित तव व्याघ्र जुसेचोन बल हीन शरीर अतिनं गनाव ।
 बालख गरभनं कियाः वेदनां प्राण मलेनिथे च्वन ॥२॥
 खनाव अन अति करुण उत्पत्ति जुयाव मन हिलाव ।
 छोया हसे लित दक्व थव हित वनाव थम याकतन ॥३॥
 दक्व शरीरया त्वयाव तिलहिल खायाः सिमाया चोसं ।
 वनाव वया थासं कियाव शरीरसं दान बिल थव रक्त मांस ॥४॥
 जन्म जन्मयागु धर्म कर्मनं जुल थव सुगत नाम ।
 ल्हाकम्हया थुलि फुतकि पापगुलि ब्यूहुने शरण छिपालिई ॥५॥

(९२)

जीवन भिंके

(भिक्षु प्रज्ञारश्मि)

बुद्ध धर्म संघया सेवा भ्मीसं यायेनु ।
शान्ति ज्ञान लायेत शिक्षा भ्मी दयेकेनु ॥
विद्या ब्वनाः दयेकाः देश भ्मी भिंकेनु ।
मानवमात्र भ्मी एकता जुयेनु ॥

सुशिक्षा याकनं भ्मी दयेके माल । ।
अन्धविश्वास फुक्क त्वः ताभ्मीसं छ्वयनु ॥
लानाच्चन थौ भ्मी सकलें
कण्टकमय जीवनय् यानं भिंकेनु ।

सालेनु पासापिं भ्मी छपाय् जुयाः।
बुद्धया रश्मिं याकनं खंयकेनु ॥
मनय् मदु शिक्षा भ्मी माँबौपिंके ।
पञ्चशील शिक्षा याकनं दयेकेनु ॥

त्वःता छ्वयेनु फुक्क कुचाल कुबानि ।
सुशिक्षा याकनं भ्मी दयेकेनु ॥
आःखुनु भ्मीपिं भुलय्जुये गात ।
बुद्धोपासक भ्मीपिं जुयेनु ॥

वस्पोल बुद्धया पुण्यया क्षत्रय् ।
वनाव पुण्य साधन यायेनु ॥
कायेनु नित्य पञ्चशील शिक्षा ।
प्रार्थना यानाव जीवन भिंकेनु ॥
शान्ति जुइमा सवानं बुद्धया तेजं ॥

(९३)

नसंचा

(सुवर्ण शाक्य)

दं दं सकलं जाग्रत ज्वीसा
कायेनु याकनं बुद्धया शिक्षा
सो सो हुंकन सुर्य्या तेज
सुपांय्यात चीकाः ख्वाःक्यं वोगु
मदुसो भीके यो मयो सुयातं
वैच्वन भीत जाग्रत बिइत ॥धु॥
वैच्वन शीतल समीरनं
खनेदत सो हिमगिरि नं
बियाच्वन पंक्षी नृत्यया शोभा
मधुर स्वरया गुंजन जायेकाः
तायेदत खुसिया सः नं न्ह्याःगु
वैच्वन भी जाग्रत बिइत ॥धु॥
सो सो प्यख्यं बुद्धया रश्मि
क्यं वल भीत शान्तिया मूर्ति
खंकल बुद्धं विश्वया दुःख
वैच्वन भीत जाग्रत बिइत ॥धु॥

त्रिरत्नया नाम

त्रिरत्नया नाम का बुद्ध धर्म संघ धकाः ॥धु॥
भक्तपिनिगु संकष्ट जुइगु फुक तरय् ।
हे प्राणी सुखसी दै दुःख फ्वी भी सकस्यां ॥१॥
संसारय् भी नरजाति मुक्त जुइगु मन्त्र थ्व हे ।
लख चौरासी ह्यु वनेगु मालीमखु सकलें ॥२॥

(९४)

पञ्चभूतय् सार थुलि थुकिया सत्यबलं ।
पारयानाबी धैगु जीवित जीवया आशा ॥३॥
तनमन वचनं सकसिनं त्रिरत्नया नामका ।
क्षणभर जूसां नामका बुद्ध धर्म संघ धकाः ॥४॥

जीवन घाः सीकि

(महाप्रज्ञा)

स्वतसा जगतय् मदु सार छातां,
लिपतय् मन छवै जनया ममतां
व सिना, व फुना, व तना मनसं,
जुल दुःख मनं मथुया व सद ॥१॥
खनसां जनपिं व छवयाच्चवनगु
थव छैय् दुगु चीज फुईगु मखं ।
यदि स्युगु जुसा जगतय् सकलै,
छवये माःगु मखु थन बोध सुखं ॥२॥
अबुया अबु न्हां वयानं अबुपिं,
गन दु थन थौं स्वयेगुव मिखां ।
अमिगु अनुगामि मज्जीमखु सो,
धननं जननं त्वलताव नितां ॥३॥
निन्हुया अभिमान गुमान थव छाये ?
सियकी थव यत्थे मदुगु छातां ।
थुगु ज्ञान मनं खनकी भगतं,
मन मुक्त जुई ममतागु लुखां ॥४॥

(९५)

प्रपंचमार

(महाप्रज्ञा)

वने धकाः प्याहाँ वना, विरागया स्वरगय् ।
पनातल छुकेँ जितः, खने मवु मार रे ॥६॥
न बु मनय् गृहलोभ, न बु मनय् धनय् लोभ ।
अथेनं जि सने मज्य, छुकेँ पना तल रे ॥७॥
स्वःसा खिपः खने मवु, सनसानं सने मज्य,
मोह माया धकाः मवु, तल चिना छुकेँ मस्य ॥८॥
मछिंकथं जुयावल, खालि खमूँ झ्यातुल ।
परिपंच छता वनि, श्वहे खःसा मसिल ॥९॥
गात ज्वी पुण्य जिगु, न्हापायागु जनमया ।
हाःगु नेत्रं नीर धार, उपासक प्रज्ञाया ॥१०॥

जीवन छ्यले सयेकि

(भिक्षु विवेकानन्द)

जीवनयात भिंक छ्यला का ।
कुचालं भीत दुःख बी श्वीकाः ॥

रीस राग नुमलय वतले ।
शान्ति गुबलेँ दैमुख नुगलया ॥

लोभ द्वेष नुगलय् च्वंतले ।
ल्वापु छ्यापु तनिमखु गबलेँ ॥

ल्वापुया बीज लोभ व द्वेष ।
श्वीकाः वांछो जगतं जुक्व ॥

(९६)

नेपालभाषा

(स्व.योगवीरसिं)

प्रेम त्वःताः मातृभाषाया नेम गननं वोइगु ॥धु॥
देशभाषा त्वःलताओ मेव भाषा काःवन ।
सुख त्वःता दुःख मालिम्ह मूर्ख सरिवरि जूवन ॥१॥
उन्नतशील जनपिं गुलि दु श्व सन्सारसं ।
फुक्कसीनं थवगु भाषा प्रेम यानातल देशसं ॥२॥
भाषा थवगु उच्च जूसा दुःख गबलें वइ मखु ।
भाषा थवगु मन्त धाःसा सुख गबलें जुई मुख ॥३॥
नेपालभाषा जीर्ण जूगु अलसी मचासे भिंके नु ।
भारतीय शास्त्रभवनं मान श्वैत बीके नु ॥४॥

भिक्षा

(चक्रमान शाक्य)

कामं; प्रभो जयपता जगतय् ब्वयेक ।
याना प्रभो विजय श्वं फुक राष्ट्र ग्राम ॥

भिन्ध्यः समान बलवान्जुल क्रोध पापी ।
श्वेतः पराजय प्रभो याये फैगु ज्ञाति ॥

व्याधा समान जुलभो जगतय् श्व माया ।
काय् म्हयाय् कलत्र विभवी जुल श्वैगु पास ॥

मोहान्धकार जुल श्रीघन विश्व ग्वल ।
ब्यर्थय् फुना च्वन प्रभु नरयागु चोला ॥

(९७)

कामादि क्रोध सकतां हर याये फय्मा ।
माया व मोह खिपतं जित ची मफय्मा ॥
शीघ्रं प्रभो जि शरणाय वये फैगु शिक्षा ।
शास्ता बियाविसैं जितः फ्वने जिं श्व भिक्षा ॥

सुन्दरीया प्रेम

(धर्मरत्न यमि)

जिमि योम्ह व सुन्दर नन्दलिनाः
वन्य प्रेम समुद्रस लाल कयाः ।
थुगु राजसि वस्त्रत च्चीक्य छवयाः,
न्य याउँक चीवर वस्त्र पुनाः ॥
सुगतं गुगु सौगत संघ स्वनाः
शरणागत लोक गुकी बुकयाः
च्वन दुःख फुकाः बिये माल धकाः,
जि उकी वन्य थौं गुलुपात ज्वनाः
श्व उमङ्ग पप् थ्यन्यवं अन हे,
जुई ब्वेत स्वतन्त्र व स्वच्छ सखे !
थुगु जीवन कण्टक नं अन हे,
थ्यन्यवं फई धर्म-चुपिं ध्यन्य रे ॥
विरहाग्नि श्व शीतल शील कयाः,
अति सिच्चुक स्याय जिं वान्त जुया ? ।
जिगू चित्तस जूगु श्व पातक घाः ।
प्रियया पद-धू जक लैक्य तथाः ।

(१८)

थुगु राज-कुल्य भव-वैभवया,
सुखपूर्णगु जीवनया न्हिछ्वयाः
सिय नं जि मयो, सुर बाद्य तयाः,
रसपूर्ण मनोहर गीत न्यनाः ॥

बरु घोर दिपय् अथवा फय्लचाय्-
अन नं मवुसा घनघोर गुँया
दथु वा सिथया बँस चित्त चिनाः,
सिय नन्दजु अर्हत जूगु न्यनाः ॥

धर्मोदययात

(भगवतीप्रसाद)

श्री भगवान्या दूत जुयाः छ
प्रसिद्ध जू "धर्मोदय" नामं
लय लय पतिकं चाःहुला हुलाः
ग्राहकपिनिथाय् छँय् छँय् ज्वीम्ह ।

खः छ धर्मया लँ क्यनाबीम्ह ।
ज्ञान व गुण संयुक्त जुयाः नं
शिक्षा दीक्षां पूर्ण जुयाः छं
पाठ अहिंसाया गुलि ब्वंका
जनताया मन याइम्ह बोध,

खः छ धर्मया लँ क्यना बीम्ह ।
गन गन छ्युं अन मत कयं वःम्ह
भक्तिमुक्तिया लँ क्यनाबीम्ह,

(१९)

शिक्षा बीम्ह छ प्राणीपिन्त,
सत्ययागु लँय् जक न्ह्याकैम्ह,
खः छ धर्मया लं क्यना बीम्ह ।
थःगु संघ क्वातुक बल्लाकाः
धर्मयागु ध्वाँय् जगतय् वयेकाः
अनेक यानाः भिंउपदेश
लोक हाई धाय्काः जुम्ह
खः छ धर्मया लँ क्यना बीम्ह ।
मांभासं शिक्षा ब्यू वःम्ह
दाजु किजा पासा जू वःम्ह,
प्यदँ फुनाः न्यादँ नकतिनि क्यंम्ह,
तर लिपतय् दीर्घायु ज्वीम्ह ।
खः छ धर्मया लँ क्यना बीम्ह ।

भगवान् बुद्धयाप्रति

(आशाराम शाक्य)

प्रकट जुल दशबल थ्व जगतय् ह्येत मानवता
विश्वयागु कुं कुलामं छ्वयेत दानवता ।
बृद्ध खन वं मृतक खन वं खन वं आतुर नं
भिक्षु नं खन मनस ल्वीकल विश्वया दुःख नं ।
प्रलय जुल मनसं वया अति विश्वया दुःखसं
विश्व दुःख मुक्त यायेगु प्रणय तल मनसं ।
राज त्वःतल पुत्र त्वःतल थःम्ह पत्नी नं
मां व बौ फुक्क त्वःतल वन व जंगल ।
कष्टनल अति यात तप मतिई ल्वीक्के मफु तर छुं
दिक्क जुल अथेसां मनय् विश्वास कैच्वन वं ।

(१००)

कष्टप्रद दुर्गम तपस्याय् मखन वं कल्याण
यात भोजन अल्य बिचाः नं यात अन हेवं ।
ज्ञान खन वं बोधितरु-क्वय् बाल रवि थें हे ।
हर्ष जुल थः सफलताय् अति शुद्ध वालक थें
अमृतघट वत्त सुइत त्वंके धैगु भावं वं
मानसं स्वत योग्यजनपिं निम्हत्तु खंकल वं ।
थुगु प्रकारं ज्ञान धारा बाः वयेकाः वं ।
लोकहित कार्यय् सनाजुल जन्मपर्यन्त ।
धन्य गौतम धन्य वशबल विश्व थित छत्थुं
वैगु मत थित मेगु मत सित ज्ञान वल बुलुहुं ।

प्रार्थना

(वर्णवज्र वज्राचार्य)

भो ! शाक्यसिंह शरण वया थौं
छलपोलयागु चरण ज्वनाव ।
फ्वनागु जिमित बिब बोधिज्ञान
दुःखया सागर पार यायेत ॥१॥
जन्मजुयाबिल लुम्बिनिबनसं
लोकजनपिन्त ज्ञान क्यनेत ।
राजभवनया सुख ऐश्वर्य्य
वांछवयाः बन बार बिज्याम्ह ॥२॥
प्रज्ञाया दृष्टि ज्ञान प्रदीपं
मार बुकल छिं बुद्धगयासं ।
सारनाथसं इना बिज्याःगु
लोकय् दुर्लभ ज्ञानया चिन्ह ॥३॥

(१०१)

कुशीनगरसं निर्वाण जुयाः
मोक्षया लँपु सकसितं क्यंम्ह ।
वसपोलयागु जीवनी खँ श्व
सीकाः भीसं यायेनु उद्योग ॥४॥

पुकार

(महारत्न उपासक)

एकचित्त मजुल जितः, भगवान्या भजनसं
गथेयानाः वयेजिनं, भगवान् छिगु चरणसं ॥६॥
माया मोह गृह जालय, ततःमतः क्यनाच्चन
श्व जाल फ्यनाःजितः, शरण छिं कयादिसं ॥१॥
त्राहि त्राहि हे प्रभु शरण जितः कयादिसँ
बास फ्वने भक्तजनं कोमल छिगु चरणसँ ॥२॥

शान्ति दयेके नु

भी भी सकलें मिलय् चलये जुयाः बिद्या भिसं ब्वंवनेनु ।
बिद्या सयेकाः शिक्षित जुयाः उन्नत जीवन हंवनेनु ॥
अलसीभाव थौं फुक्क त्वःताः जाग्रति भीपिं जूवनेनु ।
धाइ ल्हाई धैगु फुक्क त्वःताः शिक्षा क्षेत्रय् न्ह्याःवनेनु ॥
सयेकाव सीकाः बालक थुइकाः समाज सुधार याः वनेनु ।
शिक्षा क्षेत्रय् विस्तृत यानाः देश उज्ज्वल यावनेनु ॥
भेद व भाव थौं छे त्वःता एकता भीपिं जूवनेनु ।
परस्पर भीपिं सहयोगी जुयाः कार्य क्षेत्रय् न्ह्याःवनेनु ॥
ज्ञानया सुर्धः भीथाय् लुइकाः अन्धकार हतय् यायेनु
अन्धविश्वास फुक्क थौं त्वःताः सत्यासत्य म्हसीकेनु ॥
पुलांगु विचार छे थौं त्वःताः न्ह्यु बिचार याःवनेनु ।
सुख शान्तिं मिलय् चलय् जुयाः जीवन उन्नति यावनेनु ॥

(१०२)

उत्तमगु चीर

(महाप्रज्ञा)

परवतं क्वब्वाःवल निरभ्रर नीर ।
नरकसं पापी जुक वनी समतीर ॥

धर्मसं मन मद्दु, जुई गथे थीर ।
कतः फुके स्वयाजुइ, थःत जुइ पीर ॥

परयात दुःख बियाः थमं नइ खीर ।
नरजन कपटिम्ह गथे जुई धीर ॥

दयातयू दुःखीयात गुम्ह नर वीर ।
उम्हयात ज्ञानयागु उत्तमगु चीर ॥

प्रणाम

(श्रामणेर सुदर्शन)

तथागत ! छलपोलया चरणसं
प्रणाम शत शत प्रणाम !

हृदयाकाशय् अज्ञानया धन
इर्ष्या-द्वेष वर्षा जुयाच्चन

हिंसा-उन्मत्त जुल वसुधा भन
अभ्र जुई गय् शान्ति वर्षा थन ?

तथागत ! छलपोलया चरणसं
प्रणाम, प्रणाम शत शत !

(१०३)

जगतिया मनुजया श्वहे पीर

उर सरिताय् अज्ञान्-नीर

च्याःगु सदि सविया धर्म-दीप

च्याइगु गय् जक धर्म-महीप !

तथागत ! छलपोलया चरणसं

शत शत प्रणाम प्रणाम !

जि जि जक धयाः भ्नी धाये ल्वःमन

स्वार्थ सेवाभाव नुना :

माया मतिना फुक्क फुनावना :

जुइगु गथे निर्वाण-साधना ?

तथागत ! छलपोलया चरणसं

प्रणाम, शत शत प्रणाम !

कयाहुँ

(बोविन्दहरि नेक्)

का का व याया थन का व धर्म

सीकाकया छं थन याव कर्म

लां लां बिकाः गन बास च्वना

भाःपा छु ल्हाना थन याय्गु याना ॥

छु याय् धैगु नुगलय् मच्चंला

हिक्का कयाः छं थन ख्वैगु चाःला

आपालं तापाक 'छ वय् धुंकाः

श्वयाय् धैथें थन छं खा श्वीकाः ॥

(१०४)

त्वः मंक च्वंथे हीकाः मन हित्तु हीकाः :
गाक्कं बिचा या थन त्वः मफीका ॥
न्यना सियाला निन्दुयागु छाया
याना कया हँ थन माःगु काया ॥

शील समाधि प्रज्ञा

(महारत्न उपासक)

बुद्धया शरण वने धर्मया शरण वने संघया शरण वने
वने भी त्रिशरणे ॥धु॥

अनित्य दुःख अनात्मा भीसं लुमंका च्वनेमा ।

चतुर ब्रह्मा विहारय् च्वनाः बुद्धया शरण वनेमाः ॥१॥

शील समाधि प्रज्ञा स्मृति दयेकाच्वनेमाः ।

दान शील भावना न्हिथं यानाच्वनेमाः ॥२॥

स्वागतम्

(भिक्षु सुबोधानन्द)

स्वागतम्, स्वागतम् शान्ति नायक स्वागतम् ॥धु॥

बियाबिज्याकि, दर्शन जिमित,
थनया अशान्ति फुक्क फुकेत ॥

ब्रह्म देवपिनि, पुज्य छि हे खः,
जिमिसनं पूजा, याये योग्यम्ह, ॥१॥

लुम्बिनीयागु घटना जिमित,
लुमनावल थौं, पूजा यायेत ॥

धन्य, धन्य छि बुद्ध भगवान,
महिमा जिमिसनं याये मफु ।२॥

(१०५)

हिंसक नरपिनि, अत्याचार
अनाथ प्राणी, सह याये मफुत ।
बिज्याहुँ करुणामय, छि हे खः,
दुःखीपिनिगु, शरण कायेत ॥३॥
बुद्धरश्मि थन खयेके माल,
अबोध जनपिं, बोधयायेत ।
बुद्ध गयाय् गुगु, लाःगु व ज्ञान,
बिव प्रभु ! व हे जिमित धयान ॥४॥
विश्वय् सकभनं, समता धर्म,
मदयेकं प्राणी, सुखसी मफुत ।
प्रार्थना थुगु जिमि जुल बुद्ध !
पूजा याये थुलि, मनया भाव ॥५॥

पंचशील-धर्म

(भिक्षु सुबोधानन्द)

बुद्धधर्मय् च्वनाः थन, भिंगु शिक्षा कयाच्चवेने ।
त्रिशरण, पञ्चशील, गुण-धर्म खंकाः जिनं ॥
पञ्चशील काये, ओ पञ्चशील काये ॥१६॥

अहिंसाया धर्म सीकाः, स्याये मज्यू सुयात नं ।
दुःख कष्ट बीगु त्वःताः उपकार याये जिनं ॥
स्याये मखु त ओ स्याये मखु त ॥२॥

पर धन खुये मज्यू, मबियेकं काये मज्यू,
ब्यूगु, दुगु रक्षा यानाः ख्वीगु बानि तोता छेव ।
खुये मखु जिं, ओ-खुये मखु जिं ॥३॥

(१०६)

काम मिथ्याचार कर्म, याना जुये मज्जू थम ।
परस्त्री परपुरुष, स्यंका जुये मखु जिनं ।
स्यंके मखु सुं, ओ -स्यंके मखु सुं ॥४॥

भुट्टाखँ छुं ल्हाये मज्जू सत्य तोता जुये मज्जू ।
असत्यया ज्या खँ तोता, सत्य वाक्य ल्हानाजुये ॥
भूःठ मयेल, ओ-भूठ मयेल ॥५॥

सुरापान अय्ला तोना जुये मज्जू थन भ्नीसं ।
थवत नं मेपित नं, हानि ज्वीगु अय्ला भ्नीसं ॥
तोने मखुत, ओ -तोने मखुत ॥६॥

मभिंगु व दुशशीलया, कर्मफल सीकाः थन ।
ज्ञानीजनं सियेका, काव-कर्म भिंके यात ॥
पाप तोते माः, ओ-पाप तोते माः ॥७॥

न्यागू पाप-कर्म तोताः, सदा भिंगु कर्म यानाः ।
पञ्चशील-धर्मयागु, गुण फुक्क सीकाः थन ॥
धर्म-कर्म या, ओ-धर्म कर्म या ॥८॥

थुलि तवधंगु मेगु, धर्म छुंनं मवु सीकि ।
बुद्धयागु-करुणानं भ्नीत धर्म केनावंगु ॥
पञ्चशील खः, ओ-पञ्च शील खः ॥९॥

धर्म धैगु यायेत नरं, सीकेमाल धर्म छु खः ।
थव पर हित ज्वीत, भिंगु धर्म यायेगु स्वव ॥
धर्म सीकाः या, ओ-धर्म सीकाः या ॥१०॥

(१०७)

भगवान्

लानाव बिज्यात छलपोलं अनुत्तर बोधिज्ञान ।
कनाव बिज्यात सकसितं छग् जक मोक्षयात ॥१॥

यानाबिज्यात जन्मपत्तिं अनेनेगु महावान् ।
त्याकाबिज्यात मार सैन्य पारमिताया प्रमाण ॥२॥

केनाबिज्यात छलपोल श्व धर्म भो भगवान् ।
याये छलपोलयात वन्दना जुयाव श्रद्धावान् ॥३॥

मंगल

(महारत्न उपासक)

भी सकसितं मंगल ज्वीगु भगवान् बुद्धं आज्ञा जूगु ॥४॥
देवलोक अपालं मुनाः मंगल ज्वीगु छु खः धकाः ।
देवराज इन्द्रनं धाल गौतम बुद्धयाके न्यने माल ॥१॥
जेटवन विहारय् बिज्याना च्वंम्ह शाक्य मुनि गौतम बुद्धयाके ।
वसपोलयाके देवलोकपिसं प्रार्थना यात मंगल छु खः ॥२॥
बालमूर्खपिनिगु संगत तोताः पण्डितपिनिगु सत्संग या ।
पुजायायेयोग्यपितं पुजायानाज्वीगु श्वहे खः मंगल सुखि
ज्वीगु ॥३॥

मांबौपिनिगु सेवा यायेगु मचाखचा जहानपिं बिचाः यायेगु ।
बंधुवर्गपितं उपकार यायेगु श्वहे खः मंगल सुखि
ज्वीगु ॥४॥

भिक्षुसंघपिं सत्संगयायेगु शुकच्छा यायेमा धर्मयागु ।
चतुरार्य सत्य म्हसीका च्वनेगु श्वहे खः मंगल सुखि
ज्वीगु ॥५॥

(१०८)

शरण वया

(आशाराम शाक्य)

यः तथं थं थौं म्हसीके मफयाः गौतम ! छःपिनि शरण वया ॥१॥
विश्व कहानी लुमना वयेवं छुं थन थीरं मजूगु खनिथें ।
रोग शोक व मृत्यु लुमनेवं जीवन छुं मखु धैगु खें सीथें ॥१॥
मत जः दयेवं छ्युंगु मदथें पीडा वनेवं रोगि न्हिलीथें ।
दुःखं प्यखें च्यु वडगु इलय् छःपिं लुमनाः मन लय्ताइथें ॥२॥
प्यगू सत्य व च्याका लें लुमनेवं छःपिं न्ह्योने भट्ट खनिथें ।
विश्व थ्वक्कः पीडां छ्वैच्वंगु लुमना वयेवं विरक्त ज्वीथें ॥३॥

त्रिशरण

(महारत्न उपासक)

बुद्धया शरण वने धर्मया शरण वने संघया शरण वने
प्रिय पासा सकलें प्रिय पासा भ्नी सकलें ॥१॥

दुःखं सत्य दुःखं समुदय दुःखं निरोध सत्य
दुःखनिरोधगामिनी प्रतिपदा सत्य थ्व प्यंगु आर्यसत्य ॥१॥

अतुरार्य सत्य ज्ञान म्हसीकाः बुद्धया शरण वने
आर्यअष्टांगिक मार्ग्य वनेनु भ्नी सकलें ॥२॥

सम्यक् दृष्टि सम्यक् संकल्प सम्यक् वाचा लहानाः ।
सम्यक् कर्म दयेकाः बुद्धया शरण वने ॥३॥

सम्यक् आजिविका सम्यक् व्यायाम यायेमाः ।
सम्यक् स्मृति दयेकाः सम्यक् समाधिइ च्वनेमा ॥४॥

(१०९)

अंगुलिमाल

(भायम्हयुम्ह-धर्मरत्न ल.पु)

ग्यानावइ जब मन अनमोल हृदय जुयावै डांवाडोल ।
उबलय् मानव म्हतुं श्व धाः बुद्धं शरण गच्छामि ॥

बुद्धं शरणं गच्छामि धम्मं शरणं गच्छामि संघ शरणं गच्छामि

गुबलय् अशान्ति राग दनी ह्याउंगु हियागु फागु दनी ।
हिंसायागु अग्नि छोइ मानवताय् पशु जागृत ज्वी ।
पिनें पिनें न्ह्यू ख्वाःपिं मनूत दुनें दुनें विष ल्होया हइ,
उबलय् मानव म्हतुं श्व धा बुद्धं शरणं गच्छामि

बुद्धं शरणं गच्छामि धम्मं शरणं गच्छामि संघ शरणं गच्छामि

गुबलय् दुःखया समय वई, सत्ययात भूठं कोत्यली ।
थुगु निर्मल पावन हृदय कलंकया सुपाचं तोप्वी ।
अन्यायीपिनिगु वा-फसं छंगु प्राण खानावै थर थर ।
उबलय् मानवम्हतुं श्व धा बुद्धं बरणं गच्छामि

बुद्ध शरणं गच्छामि धम्मं शरणं गच्छामि संघ शरणं गच्छामि

निर्वयता जब लाये लाये ब्वी दयाः जुयावनी अन्त्र ध्यान ।
गुबलय् छम्ह इन्सान जुयानं लोमंकी थःम्ह हे भगवान् ।
छंगु सत्य हर बर चाइ श्रद्धा जुयावनी डांवाडोल ।
उबलय् मानव म्हतुं श्व धा बुद्धं शरणं गच्छामि ।

बुद्धं शरणं गच्छामि धम्मं शरणं गच्छामि सघ शरणं गच्छामि

गुबलय् दुनियाय् प्रेम मदै घृणाय्या पःखा तःजा ज्वी ।
 मायां ममताय् नं गुबुनु काय्मचाया तलबार च्वजाई ।
 पृथ्वी हे फुक्क विनिदिनि खाई अम्बर नं फाता फाता सनी ।
 उबलय् मानव म्हुतं थ्व धा बुद्धं शरणं गच्छामि ।

बुद्धं बरणं गच्छामि धम्मं शरणं गच्छामि संघ शरणं गच्छामि

तापाकाबिल गुम्हसें जनजनया ब्याकुल मनया ब्युंगु फुकं ।
 गुम्हस्या छगू किरणया तेजं थिनावल थ्व विश्व फुकं ।

दीप सत्यया सवां थच्या दया अहिंसा सवां थम्वा ॥
 सुख शान्तिया किचलय् हे जनगण मनया प्रेम थम्वा ॥
 विश्वय् भगवान् बुद्धया थ्वय्मा छँय् छँय् मन्त्र अमोल ॥
 हे मानव नित म्हुतुं म्हुतुं थ्व धा बुद्धं शरणं गच्छामि ॥

बुद्धं शरणं गच्छामि धम्मं शरणं गच्छामि संघं सशरणं गच्छामि

आह्वान

(धर्मरत्न शाक्य)

वा वा सकलें नेपाः निवासी, बौद्धधर्म पालन यायेवा ।
 बुद्धधर्म हे भूगु निम्तिं, मोक्ष बीगु खः कायेतवा ॥धु॥
 सत्य अहिंसा ब्रह्मचर्यया जगतय् ज्योतिं खयेकेत ।
 सदाचार समताया सरिता हाकनं थौ थन न्ह्याकेत ॥

सुख समृद्धि शान्ति हाकनं स्वर्ग पृथ्वी क्वत ह्येत ।
धर्मयागु पदया अविरल ध्वनि, फुक्कसिनं नां कायेत वा ॥१॥

श्व स्वदेश खः मातृभूमि गुम्ह गौतम बुद्ध तथागतया ।
सुमधुर अमृतवाणीं ल्हाःगु बु थन अपूर्व सदज्ञानीपिसं ॥

न्यनाच्चंगु दु थौतक नं थन गुम्हस्या पवरज व्याक्कभनं ।
थुगु स्वदेशया प्रत्येक जनताय् उम्हस्या स्मृति थनेत वा ॥२॥

गुम्हस्या ज्ञान प्राप्त यानाः उगु लंका थौ सुखी जुयाच्चन ।
श्याम, चीन, जापान, कोरिया थ्यंकां शान्ति न्यनाच्चन ॥

बर्मा तिब्बत भियतनाम आदिं, धर्मया धनि थौ जुयाच्चन ।
उगु त्रिपिटक ज्ञानयात थौ भ्नीसं थननं व्वनेत वा ॥३॥

नालन्दा वा तक्षशिलां नं कनाच्चन भारतया बाखं ।
अशोकयागु शिलालेखसं, अंकित जूगुदु बुद्ध वचं ॥

क्यनातःगु दु शैल गुफाय् नं गुकिया अमरगु चिंत फुकां ।
वा वा वस्पोल भगवान्यागु शिक्षा ध्यान तथा स्वयवा ॥४॥

सत्य अहिंसा ज्ञान शीलया जगतय् शुभ सन्देश विल ।
करुणा ततं थःगु हे वचनं मानवताया शिक्षा बिल ॥

प्राणी मात्रं श्रद्धा ततं अट्ट प्रेम क्यनाबिल ।
वा वा उम्ह हे मनीन्द्रयागु वचनामृत थौ त्वं वनेवा ॥५॥

(११२)

मूर्ति दर्शन

(महाप्रज्ञा बौद्ध ऋषि)

बुद्धमूर्ति दर्शनीय पूजनीय महोत्तम ।
मूर्ति खनेवं ज्ञानस्मरण ज्वीगु चित्तय सुचिन्तन ॥१॥
रागमूर्ति रागवृद्धि क्रोधमूर्ति क्रोध हे ।
मोहमूर्ति मोह ज्वीगु ज्ञानमूर्ति ज्ञान हे ॥२॥
तस्मात् मूर्ति शान्तरुपि खनेवं मन नं शान्त हे ।
श्रद्धा मूर्ति दर्शनीय पापचित्त विनाशक ॥३॥

गुण ज्ञान भजन

(धर्म चुडामणि)

श्री बुद्ध भगवान्या शरण वनेनु बारंबार ॥१॥
न्हापा न्हापा युगय युगय बुद्ध जुयाबिज्याये धुपिं । ।
दीपंकर भगवान् शाक्यमुनि ज्वीम्हयात ॥
सुमेघ नाम ब्राह्मण जन्मे भविष्यवाणीइ धयातःथे ।
बारम्बार जन्मकयाः परोपकार यानाबिज्याःम्ह ॥१॥

शील व मैत्रिय भाव समाधिस च्वनाच्वना ।
अति उत्तम जुयाच्वंगु दशपारमिं पुरय्याना ॥
तुषिताभुवनं बिज्यानाव मायादेवीया गर्भय च्वना ।
शुद्धोदनया क्षेत्री कुलय सिद्धार्थनामं जन्मजुया ॥२॥

प्राणीपिनि जन्ममरण दुःख कष्ट जूगू खनाः ।
व हे प्राणीजनपिनिगु दुःख फुकेगु कारणसं ॥
गृहस्थया बखतस नीगुदाया उमेरस ।
गृहसुख त्याग यानाः बनान्तरय बिज्यानाव ॥३॥

(११३)

तपस्या चर्यायानाः वको मार त्याकाछ्वयाः ।

बोधिज्ञानं पूर्णं जुयाः सम्यक् सम्बुद्ध जुयाः ॥
गथे थःमं खंकाकया अथेहे थःमं आचरण केना ।
थःमं खंगु बोधिज्ञान कनेगुली करुणा वंकाः ॥४॥

करपिस खंका सीकाः कंगु क्यंगु मखुगु ।
थःगु दुष्कर निस्वार्थचर्या थमं यथार्थ खंगु ज्ञान ॥
सुख दुःख ज्वीगु हेतु थमं फुक्क ज्ञानं खंकाः ।

थःगु लक्षण भिंकाकेना वर्थेल्वेकाः कनाबिज्यांहम ॥५॥

बहा बही पूजा

(महारत्न उपासक)

पासापिं स्वागत यायेत भासंन्है पासापिं ।
अष्टमि पतिकं बहि बहा भीसं ।
बुद्धया पूजा यायेत ॥६॥
भासँ भासँ पासापिं स्वागत यायेत ।
थुगु बुद्ध पूजा भूभूः मभूः धायेकेत ॥
बहि बहाः सकभनं हितु हिला भीसं ।
बुद्ध भगवान्या पूजा यायेत ॥१॥
भी गुरु शास्ता गन गन बिज्यात ।
अन हे वने भी पूजा यायेत ॥
दाजु किजा तता केहँ भी सकसिनं ।
दानं शील भावना पुरय् यायेत ॥२॥

(११४)

अनित्य संसार

(पं. वै आशाकाजी वज्राचार्य)

अनित्य श्व संसारय् च्वनेमय्ल वनेनु ।
सुखावतीभुवनस बास लाये स्वयेनु ॥धु॥

नदि खुसि न्ह्याना च्वंथे दिन रात वनिगु ।
काल पासा न्हयंने वैगु हालाच्चवनां छुयायेगु ॥

फसय् लाःगु मतसीथे श्व शरीर फुइगु ।
व्यरथनं फुके मते अन्त्ययागु लुमंकि ॥१॥

मायां क्यंकातल भ्नीत प्वःया जालय् केनीथें ।
दुःखयागु भमरीसं चाचाहुलाच्चवनागु ॥
मोह धकिं त्वकपुयाः भालपीया मफयेकाः व्यरथ ॥२॥

तृष्णायागु ध्वंजा ब्वयेकाः जिगु धाधां मगाकाः ।
रागजक नित्य यानाः ज्ञान बुद्धि मगाकाः ॥
क्रोधसं दुःख बियाः थःत दुःख जुयेकाः व्यरथ ॥३॥

सित धाल गनवन कर्मभूमि क्यनीगु ॥
अवलाछि याये लानि थुगु धर्मम्हसीकि ।
जिगु चित्त श्व गुजागु पुण्य याये मगाःगु व्यरथ ॥४॥

नयेत्वने पुने धैगु चित्तजक जिगु ।
श्व पुण्य पासा घयेपुना म्हित्ये सयेके सदानं ॥
च्वने मद्दु यदि भिपिं वने मानि अवश्य व्यरथ ॥५॥

(११५)

औसर थथिंजाःगु नरदेह धायेका : ।
वयेधुन भव चक्रय् यायेमाःगु हमसीकाः ॥
जन्म जुल वुरा जुइन रोगं कयाः सीन ।व्यरथ ॥६॥

जहान सपरिवार इस्त मित्र आदि पासा ।
धनजन आदि छँ बूँ त्वःतावने मानि रे ॥
अभिमान यायेमते हे मन । व्यरथ ॥७॥

स्वरे यन खतय् तयाः द्यवं नं त्वक पुयाः
जात्रा यानाः बाजं थाकाः प्यम्ह पासां कुबिकाः ॥
वने मानि सकलें वहे लँपु छगुली ब्यरथ ॥८॥

न्हयलं चायकि

(माधवी)

दनादिसँ पासापिं भी वने माल ।
आःगात गुलि द्यने न्हयलं चायेके माल ॥धु॥

न्हापायागु समय थौकन्हय् मखुत ।
समयानुसारं ज्या याये माल ॥

जागृत भीपिं जुयाः न्हयब्बाये फयेकेमाल ।
जीवन भीगु व्यर्थ फुके मजिल ॥१॥

(११६)

कत्तरपन भीसं फुक्क त्वःते माल ।
फुर्सत दयेकाः उद्योगी ज्वी माल ॥
सुंक च्वनाः थौ गाःगु हे मखुत ।
शिक्षा लिधंसा काःवने माल ॥२॥

आःतक लाःनि उद्योगी पासापिं ।
उन्नति क्षेत्रय् व्वां वने न्ह्याःपिं ॥
बुद्धया ज्ञान भीसं नं कायेनु ।
वसपोलया शरणय् भी सकलें वनेनु ॥३॥

ज्ञान इनाकायेनु

(महारत्न उपासक)

हे प्रिय मित्र धर्म पासापिं योःसा काः वा ज्ञान इनाः ॥४॥
भगवान् बुद्धं लानाबिज्याःगु चतुरार्य सत्यज्ञान खंकाः ।
वहे ज्ञान इनाव्यूगु भी योःसा काः वा ज्ञान इना ॥१॥

मब्बंस्थे मस्वसे सैमुख सुं न थन दु थन दु योःसा काःवा ।
स्वयादिसँ हालादिसँ ज्ञानया माला योःसा काः वा ज्ञान इनाः॥२॥

ज्ञानं व्यूगु सुख व शान्ति ज्ञानं व्यूगु सुखावति ।
ज्ञानं व्यूगु निर्वाण गति ज्ञान मदयेकं गाःगु मखु ॥३॥

(११७)

जीवनया सुऔसर

(भिक्षु सुबोधानन्द)

जीवन प्रदीप च्यानच्चवलय् ।
बुद्धया शरण वनेगु स्व ॥१॥
मदुथन मेगु भरोसा जगतय् ।
धर्मया शरण कायेगु स्व ॥२॥
मुनिवर बुद्धं दुःखीपिन्त हे ।
ज्ञान दान व्यूगू मानव स्व ॥३॥
शीलय् च्वनाः थन जीवन भिंके ।
मभिंगु फुक्क थन चीकेगु स्व ॥४॥
जन्मया सार धर्म म्हसीकि ।
परम शान्ति व लायेगु स्व ॥५॥
बुद्ध गुरु उगु केनाबिज्याःथे ।
हृदय पवित्र यायेगु स्व ॥६॥
स्वांयापुन्हिया नसंचा
बुद्धया महिमा सीके यात ।
वैं वैं पासापिं सकले वैं ॥धु॥
अलसि भुनाः अज्ञान मुनाः ।
गुलि भ्नी च्वने सकले वैं ।
चेतन च्याकाः अज्ञान न्हंकाः ।
बुद्ध बूगु खः थौं हे वैं ॥१॥

(११८)

स्वार्थ स्वार्तिकाः द्वेषं वचिकाः
मोहं चिकाचवने गुलि दें ।
विश्व लुईकाः थःत हे तंकाः
बुद्धं व्यूगु खः थौहे दें ॥२॥
बुद्धं व्यूगु ज्ञान मुंकाः
शरण वनेत सकले दें ।
जीवन ज्वनाः मरण त्वःताः
निर्वाण जूगु खः थौहे दें ॥३॥

धम्मपद

(धर्मरत्न यमि)

हे जाति बन्धु छिमिसं मन स्वां व्हेंकाः
या पाठ धम्मपद धैगु श्वीकाः ।
सीका धया ति थुकिया पद माछि माछि
त्वंकै श्वया पदं पदं शुभ शान्तिया ति ॥१॥
बांलाक अर्थ थुकिया मथुयाव च्वंसा
सामान्य भिक्षुपिनि लिक्व वनालि न्यंसा ।
श्वी अर्थ अःपुक मनं अल्य मित्र पासां
थें बी सहाय विपदय् अति याई खासा ॥२॥
संसारया सकल सभ्य मनुष्यतय्सं,
तःधंगु खः थुगु सफू न्यने माःगु-भ्नीसं ।
भाःपा सुथय् छपु सिलःजक सां ब्वनाच्वं,
धासैलि छाय् च्वन्यगु श्वैत मबोस्य भ्नीसं ॥३॥

(११९)

पासा श्व स्वर्ग वन्यमाःपिनि मार्ग धैगु,
खः बुद्धिमान जनं गुलि भीत धाःगु,
हे जाति बन्धु छिमिसं मन स्वानं व्हेका,
या पाठ धम्मपद सारगु धैगु सीका॥४॥

नेपाःमि दँ

(स्वयम्भूलाल श्रेष्ठ)

दँ दँ हे नेपाः मि दँ ?

युग युग तक न्हयः वयेकानं, आःतकं छंगु मिखा मचाःनि ।
विश्वय् छु छु ज्वी धुंकल छ आःतकं छुं हे स्यगु मखुनि ॥

दँ दँ हे नेपाः मि दँ ?

हुंकन खंला सुर्द्यः लूगु सुन्दर सुमधुर लाली च्वनाः ।
ग्याफर कायर न्हयःगुलु धायैकाः छजक आः छाय् च्वनाच्चना ॥

दँ दँ हे नेपाः मि दँ ?

सारा विश्व न्ह्याःवने धुंकल, छजक छम्ह हे लिपा च्वंच्वन ।
अज्ञान अयलाखं मस्त जुया, बेहोस जुयाः म्वानाच्चन ।

दँ दँ हे नेपाःमि दँ ?

जगया थुगु पुलांगु चाल, भीसं याकनं वांछ्वये माल ।
न्ह्याःहुँ छ बीमते पलख भतिसां ज्वनाः न्हूगू बिचारया लँपु ॥

(१२०)

दैं दैं हे नेपाःमि दैं ?

नयेमखनाः गुलिं वाथा वाथाकं, गुलिं अपो नयाः प्वाःस्याकाच्चं ।
थन्ज्याःगु समाज हाकुतिनाछ्व न्हू समाजया जग स्वैं छं ॥

दैं दैं हे नेपाः मि दैं ?

शरण वनेत

(अनगारिका माधवी)

नु नु भीपिं शरण वनेनु शास्ता बुद्धयागु शरण वनेनु ॥धु॥
विश्ववन्द्य भगवान् बुद्धयागु चरणस शरण वनेनु ।
मिथ्याभाव फुक्कं हे त्वःताः सम्यक् रूपं जीवन व्हनेनु ॥१॥
वीत रागी बुद्धया गुण चानं न्हिनं नुगलय् तयेनु ।
बुद्धं क्यंगु सत्य मार्गय् अःपुक भीपिं ल्यूल्य वनेनु ॥२॥
प्राणिपिं उद्धारया निम्तिं, थम्हं दुक्ख सियाबिज्याःम्ह ।
करुणायागु खुसिवाः न्ह्याःम्ह भगवान्यागु शरणवनेनु ॥३॥
सुखया तुष्णा चिलः त्वनेथैं तृप्त मज्जीगु धैगु सीका ।
ब्याकबस्तु फुक्क हे त्वःताः सम्यक्सम्बुद्ध धायेका
बिज्याम्ह ॥४॥

नु नु पासापिं

(सिद्धिचरण)

नु नु पासा भी फुक्क जानाः न्हूगु युग हयेनु ।
प्रेम खिपः नित्तु निलाः छं जिं जिं छं चीनु ॥
दुगु नाति कुति फुक्क थाथा यानाछ्वयेनु ॥
ख्वबि भसुकाःया धालय् मयेल च्वने वनेनु ॥

(१२१)

छंगु जिगु जिगु छंगु भी भी भेव मवु ।
न्हिला न्हिलाः म्हिता म्हिताः जीवन नखः हनेनु ॥
छन्त माःसा जिगुका छं, जितः माःसा छंगु ।
छन्त जि वु, जितः छ वु, पूर्ण भीपिं ज्वीनु ॥
खंला खुसि गबलें यूला न्हयायेगु जीवन वैगु ।
चल्लि फिर्ति मंकाः धन भीके वुगु यायेनु ॥

बुद्धप्रार्थना

(भिक्षु सुबोधानन्द)

वया सदा जि भगवान् करजोरि बुद्ध ।
बियाः बिज्याकि करुणांहित ज्वीगु धर्म ॥
आशा गुलि जिगु न्हियं भवपार ज्वीगु ।
भी शाक्यसिंह मुनिजु जितनं क्यनाब्बु ॥

लोकय् छिं हे छम्ह खना अति कारुणिक ।
देवादि प्राणि सकलें हित याः बिज्याःम्ह ॥

शर्णय् वया जिगु मनं शुभ कामना नं ।
दुक्खादि मुक्त जुइगु बिब बोधिज्ञान ॥

पारमिताया भाव

गुरु बुद्ध भगवान्या आज्ञा जुवगु ।
सत व असतया ज्ञान बिबगु ॥

(१२२)

जिं जिगु धयागु मनया वैगु ।
दान धयागु मेगु मवुगु ॥
दैला धयाथे आशा यायेगु ।
श्व ज्वःगु आशाय् चित्त मतयेगु ॥
श्वज्वःगु आशां छुतय् जुयेगु ।
शील धयागु मेगु मवुगु ॥
न्हयागु दुखय्सं सह यायेगु ।
क्षान्ति धयागु मेगु मवुगु ॥
ज्वीगु न्हयागु खनानं मग्ग्याःगु ।
बीर्य धयागु मेगु मवुगु ॥
थःगु मन थमं स्थिर यायेगु ।
ध्यान धयागु मेगु मवुगु ॥
स्थिर जुवगु स्वभाव स्यूगु ।
प्रज्ञान धयागु मेगु मुवुगु ॥

क्रोध

(भिक्षु विवेकानन्द)

क्रोधं धाःशं याये मते मित्र
भिकथं गबलें जुई मखु कार्य ।
भिङ्गु मन मवयाः न्हयाबले ह्वय
अशान्ति जुइकाच्चनेमाः स्वत ॥

(१२३)

त्वाःकतः ब्याक्कं दुश्मन जुइकाः,
च्वनेमाली थःत सुयां मययेकाः ।
दुश्मन क्रोधं नुगलय. स्वच्चाना,
भिंगु धाको वीवं स्यंका ॥
तंम्बो लिस्से भन तंम्बयेगु,
ज्वये ज्वयेपिक मिखां स्वयेगु ।
न्हयाबलें हिमहि चायाः च्वनेगु,
थुलि सिवय् मद्दु ज्या तंकालि तयेगु ॥
सहयाये फःसा सहश्र गुण,
धयागु शिक्षा खः मूलगु मन्त्र,
भाःपा नुगलं कायेमाल मित्र,
धाइ अले जगतं भिमन् अवश्य ॥

ए ख्वबिलु मानव

Dhamma Digital

(अरुण)

थःगु प्रतिज्ञा भंग हे जुईवं, जीवन लक्षय् थ्यंके मफयेवं ।
हीमि चाचां आम्थे ख्वयां, छु दत छन्त ए ख्वबिलु मानव ॥
खजा वज्याय् सफल जूगुसा, लोकया न्हयोःने नां छं तये दै ।
विश्वयात नं भुभुः धायेक, अमर विश्वयन्ं अमर जुइ दै ॥
फुगु चाःगु सःगु व माःगु फुक्कं प्राण हे तक नं पानाः यानाः ।
छंगु व ज्याय् छ असफल जुइवं, जीवन हे छु असफल
जुलला ॥

(१२४)

जीवन संघर्षमय हे खःनि, भ्रम व चःति जा मा हे माःनि ।
धैर्य बुद्धि विवेक सकतां माःधकाः छं क्यनेहे धुंकल ॥
शान्ति प्रियसां मवु थाय्, स्वार्थजक हे जाःगु जगतय् ।
थःत थम्हं म्हमस्यू थासय. छ्वयां छु दै ए छ्वबिलु मानव ॥

जिं जक यानां ज्यूसा

(माधवलाल कर्माचार्य)

जिं जक यानां ज्यूगु जूसा थौतक छु छु मयाना ।
च्वनाः हिमालय वतुक्क फ्यतुनाः, पूसया मासय् खुसिइ दुनाः ।
होम यानाः जिं व्रत बनाः जिं, द्यँ हे मद्यँसे बनाच्वना ।
राजपाट नं छखे वां छ्वयाः चिवर-वस्त्र हे पुनाजुया ।
माया मोह नं सकतां त्वःताः, शून्य लिनाः जिं मोक्ष कया ।
जिं जक यानां ज्यूगु जूसा -

हाःगु सुयां नं न्यने मयेया, ल्हाः व तुतीई नं नकिं कया ।
कपाः फयाः जिं गोलि नयाः जिं सह तुं यानाः सिनावना ॥
सिक्को ताक्को जिं गुलिखे न्यंका, लख नं सफू च्वया ।
छु जक मुंकाः, गुलिजक दयेका, सर्व शक्ति नं कया स्वया ॥
जिं जक यानां ज्यूगु जूसा -

वोगु वसन्तं हाःगु म्ये न्यनाः, आःतलें बिल थ्व खाना ।
मुखू जुयाः अले होगु स्वाँया फ्व, थौं हे भ्वाः जुल मत्ता ।
गोकः गोकः मचा जुया जि, ल्याय्म्ह जुयाः जि बुरा जुया ।
शुकथं कल्प कल्प वन नं, ह्याउजः, ह्यने वो मखना ॥
जिं जक यानां ज्यूगु जूसा-

(१२५)

स्वःतिपाँय

(धर्मरत्न शाक्य)

गुलिजक बांलाः गुलिजक बल्लाः
गृह वन्धनया श्व स्वःतिपाँय ।
गुलि गुलि फ्यनेत प्रयत्न याइ,
उलि उलि स्वत्ती उगु स्वतिपाँय ॥
राग व मोह कूटनितिं हे,
यइपुस्से च्चंकातःगु थन ।
गय् जक च्चफ्वी उगु स्वतिपाँय,
च्चंगु यइपुस्से गृहया बन्धन ।
त्याग याइ जव लोभ मयासे,
वैभव सम्पति आदि फुक्कं ।
मोह वयाः उकियागु बिच्चय् हे
क्वातुका बी भं उगु स्वःतिपाँय ॥

सत्धर्म

(तिक्खीन्द्रिय)

सत्धर्म धैगु बुद्धयागु वाक्य ।
श्रवण यायेदुगु भ्मीगु श्व भाग्य ॥धु॥
शील समाधि प्रज्ञा आज्ञा जूगु ।
भ्मीत माःगु दुःखं मुक्कज्वीगु ॥

(१२६)

हे प्रिय मित्रपिं धर्म पासापिं ।
शिक्षित ज्वीगु सकलें भीपिं ॥१॥

अनित्य दुःख अनात्म स्वंगू ।
लोकय् व्यापक जुयाच्चंगु ॥

उकीया कारण पात्र जुयाच्चपिं ।
सत्धर्म न्यनेत थन भायाच्चपिं ॥२॥

दान शील भावना नित्य भीसं यायेनु ।
श्रवण चिंता योग स्वंगू ज्वनेनु ॥

धर्म कथिकं अमृत त्वंकूगु ।
श्रद्धां भीसं आनन्दं त्वनेनु ॥३॥

थथिजाःगु देशना न्यनेदुगु ।
दाता सभाया अनुकम्पां दुगु ॥

तिक्खीन्द्रिय या हर्षोत्साहं ।
श्व कविता छपु च्वयागु हँ ॥४॥

धाये सः याये मसः

(भिक्षु संबर)

शान्ति शान्ति धाधां, भ्रान्ति जकं याइन छं ।
क्रान्ति महयेकं जा थन, शान्ति बी हे मखुला छं ॥

वाणी छंगु साप बांलाः किन्तु हृदय कटिल छं ।
स्वःसा छं हे खनी छंगु हृदय अःख जूगु नं ॥

(१२७)

छंगु वाणी न्यनाच्चंपिं, आरम्भय् जा बोध जुइ ।
खँ धाःसा ठीक याइ छं, दिक्क मनं मयाइ ज्याक्यनाः याइ।
छन्त छं हे छलय् याः स्व, छं मयाइ मेपित् छुं ।
छंगु मनय् छं हे स्वःसां, छंगु वानि यइला छु ॥
थःत बोध यायेगु त्वःताः, परया बोधय् ज्वी म्हछ ।
थःहे बोध मज्जीकं ला, शान्ति पथय् लाइला छ ।
माःगु ज्ञान ध्यान धाधां, ज्वनाः धूर्तया लंपु छं ।
शान्ति शान्ति शान्तियागु, कहानी कयाः ज्वीगु छं ॥

लुमदं आशा

(भिक्षु सुबोधानन्द)

अतृप्तलोकय् धन जन मायां ।
केवल निन्द्या आशा ममतां ॥१॥
गुलि वन राजा, धनी गरिबपिं ।
इच्छा अपूर्ण, खवै वन सकलें ॥१॥
मोह बश जुल, फुक्क थन भ्रान्ति ।
जिगु जिगु धाधां, दुखसिया जूपिं ॥२॥
गुलि वल, गुलि वन, जिगु थन धाःपिं ।
हुसुलुं वयाः थन, फुसुलुं वंपिं ॥३॥

(१२८)

सीकि मानव छं, छु दु थन सार ।

यनेमदु च्वनेमदु, वै छन्हु काल ॥४॥

जगया थव हे थन, जुयाच्चंगु चाल ।

ज्ञानमिखां स्वव नर, छु याये माल ॥५॥

हथासनं धाल, भुलय् ज्वी मजिल ।

शुद्ध बुद्ध धर्म यानाः, शान्ति काये माल ॥६॥

सत्-संगत

(भिक्षु मेघंकर)

बरु ज्यू याकःचा च्वनेगु, च्वने मज्यू मूर्खतय् नापं ॥७॥

पासा माः थः स्वयाः भिंम्ह मदुसा थः समानम्ह ।

मदुसा बरु या धैर्य, यायेमते तर मूर्खम्ह ॥९॥

भिं ज्वी मखुगु ज्या त्वति छायाधासा उकीया फलं ।

भोग याय्माः लिस्वयानं पश्चात्ताप कयाः मननं ॥१०॥

वाय् दु सर्पया बिष, बिछेया न्हिपनय् बिष ।

भुजिया बिषदु छयँ नय् मूर्खया चिमिसँ प्वाःपतिं ॥११॥

आलवक राक्षस दमन

(धर्मचूडामणि)

श्रीबुद्ध भगवान्या क्षमा करुणा उत्तम स्व ॥१२॥

आलविक देशया जुजु शिकार म्हितः वं बेलस ।

आलवक राक्षस नं ज्वनाः वैत नयेगु स्वत ॥

(१२९)

थःगु ज्यान बच्यु ज्वीत मेवया प्राण बीगु स्वत ।
प्रति दिन भेलया जन भोग ब्युब्युं कैदि फुत ॥१॥

अनं लिपा दुनियाया बालखमचा भोग बिल ।
परया मचा भोग ब्यु ब्युं भिनिदे नं बितय जुल ॥
दुनियाया बालख मचा गनं कायेगु मदयावन ।
मंत्रीजु नं बिनितयात थःम्हहे पुत्र यंकि धाल ॥२॥

थुगु घटना श्री भगवानं समापत्ति ध्यानखंकाः ।
आलवक राक्षसया विमानस थ्यंकः बिज्यात ॥
वसपोल बिज्याःगु सीकाः राक्षस अति क्रोधित जुल ।
क्रोधिभ् राक्षसनं अनेकं शस्त्रं युद्ध यात ॥३॥

न्हयागु बाण, न्हयागु चक्र प्रहार याःसां छुं मजू खनाः ।
क्रोधि राक्षसनं आश्चर्य नं अनेकथं सवाल यात ॥
वसपोलया क्षान्ति उत्तरं त्याकाव शान्त यानाः ।
उम्ह क्रोधि राक्षसयात धर्मज्ञानं बोधयात ॥४॥

प्राणीया ला नयाच्च्वंम्ह अन्न आहाराः चित्तवनाय् ।
शीलनियमं सवाचारया ज्ञान बुम्ह जुयावल ॥
उजोगु हे अवस्थास मंत्रीजु नं थ्यंकः वल ।
न्हिन्हिछिया आहारा धकाः जुजुया पुत्र मंत्री बिल ॥५॥

आलवक राक्षसनं बुद्धयात चढ्ययात ।
बालसहितं मंत्रीयात राजायाथाय् छवयाबिज्यात ॥
थःम्ह पुत्र लित हःगुलिं राजारानीनं हर्षयात ।
राजारानी पुत्र व प्रजा राक्षस हितं उद्धार यात ॥६॥

(१३०)

दश पारमिता

(महाप्रज्ञा)

दानया धर्म पूर्णगत बुद्ध, दानबल अधिकं हितकर शास्ता ।
दानया वर्णनं सुखकर शब्द, दानया पारमिता गुणपूर्ण ॥१॥

शीलया धर्म पूर्णगत बुद्ध, शीलबल अधिकं हितकर शास्ता ।
शीलया वर्णन सुखकर शब्द शीलया पारमिता गुणपूर्ण ॥२॥

नैष्कर्म्ययाधर्म पूर्णगत बुद्ध, नैष्कर्म्यबल अधिकं हितकरशास्ता ।
नैष्कर्म्यया वर्णन सुखकर शब्द, नैष्कर्म्यया पारमिता
गुणपूर्ण ॥३॥

प्रज्ञाया धर्म पूर्णगत बुद्ध, प्रज्ञाबल अधिकं हितकर शास्ता ।
प्रज्ञाया वर्णन सुखकर शब्द, प्रज्ञाया पारमिता गुणपूर्ण ॥४॥

वीर्यया धर्म पूर्णगत बुद्ध, वीर्यबल अधिकं हितकर शास्ता ।
वीर्यया वर्णन सुखकर शब्द वीर्यया पारमिता गुणपूर्ण ॥५॥

क्षान्तिया धर्म पूर्णगत बुद्ध, क्षान्तिबल अधिकं हितकर शास्ता ।
क्षान्तिया वर्णन सुखकर शब्द, क्षान्तिया पारमिता
गुणपूर्ण ॥६॥

सत्यता धर्म पूर्णगत बुद्ध, सत्यबल अधिकं हितकर शास्ता ।
सत्यया वर्णन सुखकर शब्द, सत्यया पारमिता गुणपूर्ण ॥७॥

अधिष्ठानया धर्म पूर्णगत बुद्ध, अधिष्ठानबल अधिकं
हितकर शास्ता ।

अधिष्ठानया वर्णन सुखकर शब्द, अधिष्ठानया पारमिता
गुणपूर्ण ॥८॥

(१३१)

मैत्रीया धर्म पूर्णगत बुद्ध, मैत्रीबल अधिकं हितकर शास्ता ।
मैत्रीया वर्णन सुखकर शब्द, मैत्रीया पारमिता
गुणपूर्ण ॥१॥

उपेक्षाया धर्म पूर्णगत बुद्ध, उपेक्षाबल अधिकं हितकर शास्ता ।
उपेक्षाया वर्णन सुखकर शब्द, उपेक्षाया पारमिता
गुणपूर्ण ॥१०॥

ज्ञानमाला

सः स्वीकृतां नं न्यंगु मखु
थुगु ज्ञानमाला म्ये
ध्वाश्वीक न्यंकां ध्वा थुगुमखु
गथेजक ध्वां जुइयःथे ॥धु॥

बाः वइगु इलय् खुसि पने मफुसा
गंगु खुसिया बोष छु वै
सर्गः स्वयाः अले थुकलं बिया
थःगु ख्वालय्तुं गथे मलाई ॥१॥

जिपीला हालिपिं हे खः
हाला हे जक च्वने

बुद्ध व धर्म संघ लुमंकाः
थुइकाकायेफक्व थःगु मनय् ॥२॥

बुद्ध व धर्म संघया ज्ञान
तयेमाः नित्य नुगलय् ध्यान
मनु जुयाः स्वानाच्चनाया
थःत दयाच्चनी सदां मान ॥३॥

(१३२)

मारं धाइगु

(महाप्रज्ञा)

थनवा ! छु ? छ नं धरमात्मा जुल ।
कुलया व्यवहार श्व फुक्क हुल ॥१॥

थन इष्ट व मित्र मिलय् मजुसे ।
मन मान धयागु छातां मतसे ॥२॥

थन म्वाःगु सना सुख तोःते मते ।
धन हीनम्ह व्यक्ति जकं श्व मते ॥३॥

गन जन्म जुयागु नयेगु धकाः ।
थन शील कयाः छ अभागिम्हका ॥४॥

मारयात लिसः

(महाप्रज्ञा)

हेमार, छं थन वयाः कुलधर्म धाःगु ।
जिं स्यू स्वधर्म कुलयागु ज्वनाव तयगु ॥१॥

धार्थेगु माःगु कुलधर्म जिं मत्वःता ।
दुख्खैगु बीज जक जिं थन थौं श्व त्वःता ॥२॥

धार्थेगु धर्म परपीडा मयायगु धैगु ।
इष्टादि मित्र सकलें थन प्रेम ज्वीगु ॥३॥

भागी जि सत्य धर्म सुख यागु खानि ।
शास्ता श्व धर्म पिटकय् जुल बुद्ध ज्ञानी ॥४॥

(१३३)

सर्वार्थसिद्धया प्रतिज्ञा

(महाप्रज्ञा)

वज्रं वयाः जिगु शिरय् प्रहार यावसांः
चक्रं थथे थन वयाः, जिगु शीर फाःसां ।
आदित्य हे नभ पथय् तम नं मवोसां ।
थौं जा जि जङ्गल वने अन दुःख जूसां ॥१॥
सन्तोष भोजन नयाः गिरि बास याये ।
ज्ञानं सु-लाभ नदिया जल पान याये ॥
लोकय् असार सकतां गन पत्नि पुत्र ?
थौं जिं श्व त्याग थन याय् धुन राज छत्र ॥२॥
पाःगू मखू श्व धन राज्य, सुखाभिलाषा ।
थौं हे तुरन्त हकि अश्व, श्व हे जि आशा ॥३॥

सुर्तिया अम्मल

(महाप्रज्ञा)

सुर्तिया अम्मल फैलय् जुल अनेक प्रकार बनय्जुल
थज्याःगुलिं ज्ञान हीन जुल, मोक्षया मार्ग पनीगु जुल ॥१॥

धन दौलत नं नाश जुल, तृष्णां बास जुडुगु जुल ।
स्थेँ, स्वं रोग बढय् जुल, चिलमं बिलम्भ याइगु जुल ॥२॥

थमनं बिचार याये माल, कतःयात श्व खँ कने माल ।
स्यूसा सकलेँ खुसि जुल मस्यूसा त्वेँपिं तम्बैगु जुल ॥३॥

(१३४)

दत्तले सुखं त्वनाजुल, मदयेवं वँय्थे हालाजुल ।
“सुनां बी” धैथे आश जुल, आशा नं होला जुइगु जुल ॥४॥
ध्यान याःसां स्थिर मजुल, भल् भल् आशा उकी जुल ।
बरु नसा त्वःते अःपुल, अम्मल त्वःते थाकुल ॥५॥
उगुतिं सियेका काये माल, अम्मल बाधक सीकेमाल ।
गुम्हसें थुगु बिष त्वःतल, उम्हसें सुख सीगुजुल ॥६॥

तृष्णा

(सिद्धिचरण श्लेष)

आयु फुनावन शक्ति गनावन
तंगु मखु थुगु तृष्णा ॥६॥
हः फुकं हाया देह सिमाया
छोइ छन्हु हुरु मसानय् ।
धर्म मुनेमफु कीरति तये मफु
काल खुसि च्वन न्हयाना ।

Dhamma **जीवनी** digital

(भूपालसिंह प्रधान)

“माः” निमायागु उद्धृत

भीगु ज्या -१

भाःपा पुन्हिया तिमिलां मगाः थें
जः छुं तनाबीत थ्व भीगु देसय्

जन्मय् जुयादीम्ह व शाक्यवंशय्
बुद्धैत तयेवा नित भीगु हंसय् ।

प्रकट -२

स्वांयापुन्हिया जोग लाकाः प्रकट जुयाबिज्यात भगवान् ॥६॥

थःछँ वंम्ह मायादेवी लुम्बिनीबनस थ्यनेवं ।
ब्यथा ज्वीकाः सिमा-क्वय्सं प्रकट जुयाबिज्यात भगवान् ॥१॥

स्यनाच्चवंपित स्यनेगु निम्तिं बारंबार जन्म कयाः नं ।
गाःथें मच्चवनाः शाक्यकुलय् प्रकट जुयाबिज्यात भगवान् ॥२॥

लुम्बिनी द्योःपिं -३

जन्म काःगु सीवं सुगतं लुम्बिनीबनयतुं द्यःपिं वयाः ।
लुम्बिनीबनयतुं द्यःपिं वयाः प्रार्थना फक्व यात ॥६॥
ब्रह्मा विष्णु महादेव शारदा गणेशपिं ।
थः थः बाहानं क्वहां वयाः प्रार्थना फक्व यात ॥१॥
अपसरा गन्धर्वत प्याखं हुलाः म्ये हाहां ।
स्वर्गनं स्वां-वा गाकाः प्रार्थना फक्व यात ॥२॥

लायकुलिइ-४

शुद्धोबनं काय् बूगु सीकाः ॥६॥
मुंकाः लस्कर बनसं छ्वत ।
किसिम्हय् गयका मन्त्री नं छ्वत ॥१॥
कायेमचा तयाहयेत सुखपाल बियाछ्वत ।
ध्याँय् पताः ब्वयेकाः देय् फुक्क छाय्पिल ॥२॥

(१३६)

छँखापत्तिं धुं मत च्याकातल ।
लावा लस्करं मंगल हायेकाहल ॥३॥
वेसय. थ्यनेवं थः हे वयाव ।
वादिं व्ह्वं लायुकुलिइदुतकाल ॥४॥

मथूगु ग्वसाः -५

सुनानं मस्यू बिधातानं ग्वःगु ग्वसाः ॥धु॥
थौ सुख जुल धकाः लय् लय् तायाजूसां ।
कन्हय्सिगु छु दु ग्वसाः ॥१॥
थथिंजाम्ह काय् बुयाः न्हय्नु जक दयेवं ।
स्वरे वंगु माम्ह सिना ॥२॥
शुद्धोबनं जुजुया जुयाः न काय्मचा ।
चमानापं च्वने माल व्हना : ॥३॥

पूर्वलक्षण -६

प्रभु गौतम तःधी जुयावयेवं क्यनाहल थःगुगुण ॥धु॥
विद्याया निम्तिं बौम्ह गुरु तयाः ।
भतिचा जक स्यनेवं सयेका कयाः माक्व क्यनाहल थःगु
गुण ॥१॥
देवदत्तं लःहँय्यात घाःपाः ज्वीक कय्कू खनाः ।
थंमं लानाः वासः पाकाः म्वाकाः त्वःताछ्वयः क्यना हल
थःगु गुण ॥२॥

(१३७)

बौया जाः -७

वनिगु न्यनाः सुगतं देय् तोता ।
यानातल उपाय मछ्वयेगु ॥६॥
थाय् थाय.पत्तिं महल दयेकाबिल ।
बांबांलाक छायेपातःगु ॥१॥
गनं स्वःसा सिसाबुसा सःगु ।
गनं स्वःसा स्वांन्हःगु ॥२॥
गनं स्वःसा लः न्हयाः खने दु ।
भंगः हाःगु सः नं न्यने दु ॥३॥
नृत्य गान बाद्य आदि ।
रस रंग यायेत माक्व दु ॥४॥
बांबांलाःपिं च्योःभवातिं तयाबिल ।
थ्यंकाबीत माःमाःगु ॥५॥

महयोःगु मन -८

गबलें ज्वी मखु मणि काँच ॥६॥
चाया तःलय् न्हयाक्व तःसां मणि मणि तुं ज्वी ।
वैगु गुण मबयेके फैमखु सुनानं ॥१॥
विषय्य् भुलय् यायेत न्हयाक्व याःसां जतन ।
शुद्ध बुद्ध सुगतया हिलिमखु सुमन ॥२॥
सुख भोग्य् भुलय् यायेत न्हयाक्व जाल प्यनातःसां ।
उम्ह गौतमया मच्चं मन थातं ॥३॥

(१३८)

लँसो वनेगु -९

गौतमया मन विषयरसय् भूलय् मजूगु खनाः ॥१॥
बिहाः यानाब्यसा चीला पाशं धकाः ।
लमि छवत भौमचा मायेकेत लोम्ह ॥१॥
लमितय्सं ल्वीकावल लोम्ह कन्या गोपा ।
माक्व अह्य् यात मन्त्रीत सःता ॥२॥
देय् न्यंक छाय्पिल ध्वाँय् पताः ब्वयेका ।
लँसो व जुजु नं जिक्क बांलाकाः ॥३॥

विवाह -१०

श्री युवराजया इहि नं देश भक्क-धायाच्चन ॥१॥
भौमचा थ्यनेवं लसकुस यानाः,
चमाम्हस्यां ताःचाज्वंकाः दुने यन ।
क्वछुनाच्चवंम्ह भौमचायात
तीजक, गाचो उइकाः माम्हं थीक स्वत ॥१॥
भौमचा खनेवं अति खुशि जुयाव,
सकसितं सिरपाः धाक्व बिल ।
गुलिसितं वसः बिल गुलिसितं तिसाबिल

लमियात छँ बुँ नापं, चूलाका बियाव छवत ॥२॥
सकलें प्रजातसें दम्पतियागु,
जय जयकार मानय् यानाः

(१३९)

जुजुया छय्मचा याकंन,
स्वये दयेमा धैगु आशा यायां ,

सकलें थःथः छँसं वन ॥३॥

गोपाया काय्-११

सो तःम्हसिगु आशीष पुरये मज्वी मखु ॥१॥
जुजुया लाय्क् अधिकं न्हयाइपु वः च्वँ आपाः खनेदु ।
अन्तपुरय् नं दुहाँ जूपिं मिसात नं आपाः खनेदु ॥१॥

गुरु पुरोहित मन्त्रीगणपिं सकलें च्वनाच्चंगु दु ।
चुकय् दथुइ बाछै बाजं थानाच्चपिं नं दु ॥२॥

जोग बिचाः यानाच्चपिं जोशी ब्रम्ह यक्व दु ।
फोगिंतय्सं मोमो यात फयां फक्व न्हयोःने लाकुलाकुं ॥३॥

शुद्धोवन जुजु इतिमिति क कं बारंबार न्यनाज्वीगु ।
“छु जुल हाँ गथ्य जुल हाँ” धयार्थे हालाजक ज्वीगु ॥४॥

मुसुमुसु न्हयुन्हयुं दिदिअजि पिहाँ वल आशा यानाः छँ बुँ ।
सकसिनं थ्वीकाकाल “गोपाया काय् ब्रू” ॥५॥

निमित्त खना-१२

वसपोल गौतमया मच्चं मन थातं ॥१॥
काय् ब्रू खँ न्यनाः सकलें लय्ताल ।
बौम्ह धाःसा पाशं चीला धैथें ग्यानाजुल ॥१॥

(१४०)

मन थातं मच्चनाः मन स्थिर याये धकाः ।
चाःहुले मतिइ तयाः रथय् च्वनाः पिहाँ वन ॥२॥

धुसि लुलुं तुतां चुयावःम्ह ज्याथः छम्ह खनाः ।
सकलें ज्वीमानि ज्याथः धैगु सीकाः ॥३॥

रोगं कयेकाः चातावानाच्च्वंम्ह रोगी छम्ह खनाः ।
सकसितं रोगं कै तिनि धैगु सीकाः ॥४॥

कूतालय् द्यःने तयाः सिथं यंकूगु खनाः ।
छन्हु सकलें सी मानि धैगु सीकाः ॥५॥

श्व संसार मिथ्या धैगु भाःपा ।
वःम्ह यति छम्ह खनाः लिहाँवल मन हिलाः ॥६॥

Dhamma Digital
छँपिने -१३

जंजाल त्वःताः वने इच्छा यानाः वनावल छन्हु
वाचा इलय् कुमार ॥७॥

द्यनाच्च्वंपिं काय् कलाःया ख्वाल निम्हेसिगुं
मायां भुलय् ज्वी थें तायाः यानाः बांलाक त्याग ॥९॥

थः सल म्हसं च्वनाः छन्दक ल्यूने तयाः ।
वन पिहाँ लायक् त्वःताः सुनानं मसीक ॥१॥

(१४१)

थ्येनवं बनय् बीचय् वक्व वसः तिसा त्वयाः ।
थमतुं हे आसँ ध्यनाः पासा लित छ्वयाहल ॥३॥

मालाजूगु छु ?-१४

दुःख कष्ट आपाः ननं प्रभुं माला जूगु छु ? ॥१॥
यात संगत नं साधु माहात्मातय्गु
अमिगु खँय् नं चित्त तयाः न्यंगु मखु छुं, प्रभुं माला
जूगु छु ? ॥१॥

लोभ क्यानाः आपालं बिस्वसार जुजुं ।
वैतनं हाकुतिनाः त्वःता वनाः नं प्रभुं माला जूगु छु ? ॥२॥

नैरञ्जना खुसिसिथय् उरुबेला धाःथाय् ।
खुदँ तक्क तपयातं ल्वीके मफुगु प्रभुं माला जूगु छु ? ॥३॥

नये त्वने फुक्क तोता क्वँय् छँगुं बाकि यानाः ।
थथिभनं सह यायां दुःख सियानं प्रभुं माला जूगु छु ? ॥४॥

ग्यानापुसे च्वपिं मारं छ्याकाः छ्याकाःनं ।
छत्तिंहे मग्यासे धैर्य चित्त यानाः प्रभुं माला जूगु छु ? ॥५॥

बांबांलाःपिं मिसात वयाः मोह यायेत स्वतनं ।
मोह छत्तिं मजुसे मन स्थिरयानाः प्रभुं माला जूगु छु ? ॥६॥

(१४२)

लूगु-१५

ल्वीका काल प्रभुं माःगु ज्ञान ।
जुल सम्यक् संबुद्ध प्रभुं ॥१॥

बोधिवृक्षया क्वसं च्वनाः ।
स्वायापुन्हि तुं लाकाः प्रभुं ॥१॥

मनया कचिंगः पुनाव छ्वयाः ।
यचुगु बुद्धत्व लानाः प्रभुं ॥२॥

जन्म जन्मया कार्य सिधःगु ।
खनाः आनन्द ज्वीक प्रभुं ॥३॥

इनाजूगु -१६

मजू संतोष थःजक भिंकाः ॥१॥

बुद्ध ज्ञान ल्वीके धुनानं ।
मतिइ ल्वीकल जग उद्धारया ॥१॥

सारनाथ आवि थाय्थासय् चाहुलाः ।
अमृतरस कथा जुयाच्चन पौंकाः ॥२॥

स्वर्ग पाःताः सकभनं बिज्यानाः ।
कनाजुल सम व अहिंसाया महिमा ॥३॥

(१४३)

हानं लायकुलिइ -१७

जन्म जुयाः ज्ञानिपिंत तरय् यायेगु मतिस तयाः प्रभुं ॥१॥

भिक्षुसंघं नं नापं मुंकाः कपिलवस्तु बिज्यानाः प्रभुं ।
त्वाःत्वाः पतिं ज्ञान व्युब्धुं वं लाय्क् थ्यंकः बिज्यात प्रभुं ॥१॥

लाय्कुलिइ दुहाँवनाः भोजन यात थःगु नियम मत्वतुसे प्रभुं ।
अबु व कलाःपिं फुक्क ख्वःपिंत चित्तवुभ्य् ज्वीकल व प्रभुं ॥२॥

पञ्चशील दशपारमितादि सकतां विल न्यंकाव प्रभुं ।
थथ्येहे फुक्क दाजु किजापिनिनं कंकाबिल न्हां मिखा प्रभुं ॥३॥

निर्वाण -१८

जुल निर्वाण तथागत प्रभुया ॥१॥

आनन्द भिक्षु नापं संघत न्ह्येःने तयाः ।

सकसिनं तुलुतुलु स्वयाः च्वनाच्चवँक ॥१॥

स्वांयापुन्हिया जोगतुं लाकाः ।

कुशीनगरय् सिमाक्वसं ॥२॥

बुद्धया प्रतिनिधि धर्म व संघ तयाः ।

अलेतिनि थः निर्वाण जुयावन ॥३॥

बुद्धया शरण-१९

नुरे वनेनु सुगतया शरण ॥१॥

राजकुमार जुयाः च्वनाच्चवँह् ।

शाक्यमुनिया वनेनु शरण ॥१॥

(१४४)

सुख संपत्ति फुक्क वानाव वंम्ह ।
शाक्यमुनिया वनेनु शरण ॥२॥

भोग कष्ट निता लनाः बुद्धजु जूम्ह ।
शाक्यमुनिया वनेनु शरण ॥३॥

थाय् थाय्पतिं ज्ञान बियाज्जूम्ह ।
शाक्यमुनिया वनेनु शरण ॥४॥

भूनापं स्वंगुलिं उद्धार याःम्ह ।
शाक्यमुनिया वनेनु शरण ॥५॥

स्वी च्यागू मंगल

(भीमराज शाक्य)

बाल मूर्ख जन संगत मयायेगु ।
पण्डित ज्ञानी संगत यायेगु ।
श्वहे खः उत्तम मंगल बुद्धं कंगु ॥धु॥

पूजनीयपिन्त पूजा यायेगु ।
योग्यगु देसय् बास यायेगु
न्हापायागु जन्मय् पुण्य दुम्ह ज्वीगु
थगु मनयात वसय्त्तयातयेगु ॥१॥

अति सःस्यूम्ह बहुभुत ज्वीगु
बोष छुं मदुगु विद्या सयकेकेगु
विनय आचारण सःस्यूम्ह ज्वीगु
वचन बोलि बांलाक खँल्हायेगु ॥२॥

(१४५)

मां-बौपिन्त टहल सेवा यायेगु
स्त्री पुत्र-पुत्री भरण पोषण यायेगु
आकुल ब्याकुलज्वीगु ज्या छुं मयायेगु
श्रद्धापूर्वक दान बियेगु ॥३॥

धर्मयात बांलाक आचारण यायेगु
थःथितिपिंत फक्व ग्वाहालि यायेगु
दोष छुं मदुगु बांलागु ज्या यायेगु
अकुशल ज्या यायेगुलिं बचय् ज्वीगु ॥४॥

मभिंगु ज्यां फक्को तापाकाचवनेगु
अय्लाः श्वे आदि सेवन मयायेगु
उत्तमगु कार्यय् अलसि मचायेगु
योग्यम्ह व्यक्तियात गौरव तयेगु ॥५॥

अभिमानि मजुसे कोमल ज्वीगु
प्राप्त जूगुली संतोषी ज्वीगु
परयागु गुण लोमंकामछवयेगु
बेला बखतस धर्म श्रवण यायेगु ॥६॥

न्ह्यागु हे ज्याखँ य् सहनशील तयेकेगु
सत्पुरुषया खँ न्यने अःपुकेगु
भिक्षु श्रवणापिन्त दर्शन यायेगु
बेला बखतय् धर्म खँ छलफल यायेगु ॥७॥

तपस्या अभ्यास दयेकाचवनेगु
शुद्ध ब्रह्मचर्य पालन यायेगु

(१४६)

चतुरार्य सत्य खंकाच्चनेगु
निर्वाणयात साक्षात्कार यायेगु ॥८॥

अष्टलोक धर्मचित्त कम्प मज्जीगु
शोक संताप दुःख मतायेगु
क्लेशरूपी धू मदयेका च्वनेगु
काम आवि प्यंगू भय मदयेकेगु ॥९॥

बुद्ध दर्शन

(भाईमान)

भीषिं सकलें बुद्धया दर्शन याः वनेवा ॥१॥

शान्तिया पुजाभः ज्वनाः ।

बुद्ध भगवान्या न्हयःने च्वनाः ।

शील प्रार्थना भीसं यानाः बुद्धया दर्शन याः वनेवा ॥१॥

Dhamma Digital

अलसि मचासे भीषिं मुनाः ।

जन्म जुयागु सार क्यनाः ।

माया मोह जाल फ्यनाः, बुद्धया दर्शन याः वनेवा ॥२॥

विश्व शान्ति यायेगुनिम्तिं ।

अहिंसा धर्म जगतय् क्यनाः ।

धर्माभूत व्हालाबिज्याःम्ह बुद्धया दर्शन याः वनेवा ॥३॥

(१४७)

भजन

भगवान् भजन या हे नर प्राणी स्थिर मवु जिन्वगानी
प्राणी छन्हु त्वःता वने मानी ॥धु॥

अर्व खर्व बुम्ह हे जूसां, डाक्टर वैद्य अनेक जूसां ।
होशियारीम्ह चलाख खःसां, छन्हु त्वःता वने मानि ॥प्राणी ॥
जि जिगु धाःपिं घमण्ड याःपिं, स्वर्गलोक त्याकाकापिं ।
गुलि वल गुलि वन जगतय् थुजापिं, नाश जुयाः
अभिमान ॥प्राणी॥

चय्प्यंगूलाख हितुहिला, वया, चैतन्य चोला नरतन श्वकया ।
बुद्धया ग्रन्थ न्यनेगु वया नं, छाय् जुया छ अज्ञानि ॥प्राणी॥
सुखया आशा कयाच्चवना धाःसा, कष्ट अनेक नइगु पासा ।
आशा त्वःता भजन याःसा, जुइमखु छंगु हानि ॥प्राणी॥
बुद्धरस धैगु न्हयाको काःसां दैगु, खुं लुच्चा न ठगय्याये
मफैगु ।
जन्म मरणसं कष्ट मनैगु, मुंकि आःतक लाःनि ॥प्राणी॥

भीगु जीवनी

श्व मन गबलें मजू थन स्थिर प्यन्हुखुन्हु चवनावनेगु
अनित्य शरीर ॥धु॥
गुला भिला प्वाथय् चवनाः गरभया पीर,
गरभनं प्यहाँ वयाः अज्ञानि शरीर ॥१॥
न्यादें खुदें म्हिताः नया बालख शरीर,
च्यादें भिदें बसानिसें विद्यायागु पीर ॥२॥
भिन्यादें दःसानिसें जुभन शरीर,
साक्क नयाः भिंक पुनाः मिसायागु पीर ॥३॥
मिसापास दसनिसें जंजालया पीर,
जंजालस भुलय् जुजुं बुढाया शरीर ॥४॥
सकसिकें हेला जूगु बुढाया शरीर,
छँया धन्दा काकां कालयागु पीर ॥५॥

(१४८)

दानवीर विश्वन्तर

नु यो रानी त्रिरत्नया जप ध्यान याये ॥६॥
दानशाला दयेकाव दान पुण्य याये ।
हस्तीरत्न दान यासे राज्यसं बिज्यात ॥१॥
थव पुत्र जालिनकुमार पुत्री कृष्णाजिनिं मैया ।
महारानी सहित नं तपोवन वने ॥२॥
दक्क लोक बिरहनं छवयाव लिसे वल ।
दौलथ द्रबय बियाः लोक वुभ्य् यात ॥३॥
रथस ज्वजलपा हयाः सल दान याये धुन ।
मृगबनया मृग वयाः रथ न्ह्याकायन ॥४॥
रथ दान याये धुन, पुत्र पुत्री लुकुंछिसे ।
नुयो रानी राजकुमारी पर्णशाला थ्यन ॥५॥
स्वाँन फल बनया शोभा स्वव रानी कोकिल हाल ।
जय नमो बुद्धयागु जप ध्यान याये ॥६॥
इन्द्रया छल जुल पुत्र पुत्री दान यात ।
कविर नं थव खँ ल्हात सुभगति लाये माल ॥७॥
नरपति प्रताप नं रानी दान यात ।
रानीया सुचित जुल मन हर्ष जुल ॥८॥
थव राज्यस थ्यन राज्य भोग यात ।
ल्हाकम्हया तन मन याहुने जगत उद्धार ॥९॥

(१४९)

विचार

वया धर्म या फतले, निन्दु, प्यन्दुया श्व ज्यु वतले ॥१॥

पछुतावय् जुइ औसर वंकाः, अभ्यन्तरया ज्ञानं खंकाः,
लोमंके मते न्हिं नुगलय् ॥१॥

रत्न थें जाःगु तन भीगु मनंतुनाथें सिद्ध याये ज्युगु,
वनी न्हिं औसर द्यंतले ॥२॥

अभिमान त्वःति प्राणी छन्दु त्वःता वने मानिः,
श्व संसारय् च्वंतले ॥३॥

नये त्वने पुने जक आशा कयाच्चवन धाःसा पासा,
भव पार जुइगु गबलय् ॥४॥

पुकार

(राग मल्लार)

जल बृष्टि जुये माल बुद्ध भगवान् ।
सत्व प्राणि उद्धार याये माल भगवान् ॥
आकुल व्याकुल जुल प्राणिपिन्त ।
मजुसैं मजिल जलबृष्टि थाकनं ॥
वयेमाल सुपाँच प्यंगू दिशा नं ।
घननन घनननं हाला वयेमा मेघ नं ॥
भलललल भललललनं बिजुलिया ज्योति नं ।
भररररं वरषय् घनघोर शब्द नं ॥

(१५०)

त्रिरत्न लुमंकि

(मीमबहावुर)

बुद्धं शरणं गच्छामि, धम्मं शरणं गच्छामि,
संघं शरणं गच्छामि ॥धु॥

विश्वय् जन्म जुको प्राणी छन्हु सिनावने मानि ।
नित्य मखु सीकि प्राणी, अनित्यया फुक्क जुनि ॥

श्वीकाः प्राणी म्हुतुं श्व धा बुद्धं शरणं गच्छामी ।
मां बौ दाजु किजा केहें थजु काय् म्हयाय् योःम्ह कलाःथजु ॥

सुंनं यः धकाः यने मद्दु, मयः धका सुंन च्वनि मखु ।
श्वीकाः सकसिनं म्हुतुं श्व धा बुद्धं शरणं गच्छामि ॥

जगतय् ज्ञान मद्दयाः हे लोभ मोह क्रोध जुल ।
लोभ व पाप बृद्धि जुयाः सुख शान्ति मद्दया वनी ॥

सुख शान्ति दयेकेगु जूसा अमूल्य मन्त्र जपया ।
बुद्धं शरणं गच्छामि ॥

जीवन सार यायेगु जूसा सुख पद लायेगु जूसा ।
अत्याचार याये मते कुकर्म चित्तं तये मते ॥

सदानं मन्त्र जपय् श्वया बुद्धं शरणं गच्छामि ।
पापं बचय् ज्वीगु जूसा पञ्चशील पालनया ॥

हिंसा मयायेगु हे धर्म खः दान शील महान् खः ।
गबलें त्वःते मते श्व मन्त्र बुद्धं शरणं गच्छामि ॥

(१५९)

दरशन

बुद्ध भगवान् दरशन विवच्छिं,
जीवन जिमिगु भिकेत ।

ज्वनावया थौं हृदयपलेस्वाँ
श्री चरणय् पूजा यायेत ॥धुवा॥

मद्रु थन जिमित छिसम सुं,
सरणागत जूवोपिं नं ।

शरण वया छिगु पालिक्वसं,
बास विव प्रभु जिमित नं ॥१॥

खना थ्व जगतय् छिगु महिमा,
विश्वया कुं कुलापिइ थ्यकं ।

अहिंसा धर्म प्राणी समखना,
विश्वयात शान्ति ब्यू भाःम्ह ॥२॥

मध्यम मार्गया सत्य थ्व दयेकाः
दुःखीपिन्त तरये यावम्ह ।

विश्वनायक शान्ति वायक,
अमर कीर्ति छिगु थ्व खः ॥३॥

छिगु शासनया बछि समय,
मानव धायेकाः जन्म कया ।

अहो ! थ्व भाग्य जिमिगु नं खः,
बुद्धया शरणय् जिपिं वया ॥४॥

जन्म व बोधिज्ञान लाःगु,
परिनिर्वाण स्वाँयापुन्हि ।

थौं छिगु दर्शन पूजा शरण,
काये दुगुलिं हरष जुया ॥५॥

(१५२)

कविर राजकुमार

सुन्दर राजकुमार ॥६॥

हे सुन्दर सुलक्षण संयुक्त जुल चूडामणि दुम्ह,
कविर कुमार व्यरथनं फुत लोकनाथ ॥१॥

हाय हाय प्राणसमान राजकुमार, वानाव थनि दुःख,
शत्रुया निर्दयनं व्यरथनं फुत राजकुमार ॥२॥

गुगु थास जन्म जुल राजकुमार, गुगु थासं फुत,
सपनासं मखनाथे व्यरथनं फुत लोकनाथ ॥३॥

विद्याधरी देवीनं आज्ञा जुल अष्टमि ब्रतनिं याव
ल्हाकम्हया विनतिसं लोक रक्षा यात लोकनाथ ॥४॥

बितय् जूगु

(महारत्न उपासक)

जीबन बितय् ज्वीन प्राणी भगवान् भजन या प्राणि ॥६॥

खालिं वया थ्व जगतय् खालिं हानं वने मानि ।
घडि घडि क्षण क्षण बितय् जुजुं फुइन थ्व शरीर ॥१॥

बुद्ध शरण वने धकाः गर्भ नं प्याहाँ वया ।
मायाजालय् भुलय् जुजुं फुइन थ्व शरीर ॥२॥

त्रिरत्नया नाम काव बुद्ध धर्म संघ धकाः ।
ज्ञानमाला हालाच्चन लोमंके मज्यू धकाः ॥३॥

(१५३)

करुणा कहानि

(आशाराम शाक्य)

प्यखें त्वपुल व्यं सुपाचं,
जीवनपथ जिमि खेले मन्त ॥१॥
वयेधुन च्वनेधुन स्वये धुन भगवान्,
जीवनकिचलय् ब्वां ब्वां जुइधुन ।
मन भ्रान्ति जुल जग कम्प जुल,
थःत थमंतु लोमके धुन ॥१॥
पंकज होथेजीवन होयेमा,
जीवन ज्योति खयेके मफु ।
प्रज्ञोपाय मदयाः जिमित,
जीवनचक्रय् हिलाजुया ॥२॥
ऋतु परिवर्तन जुइत जिमिसं,
हिलावयाच्चवना वुःख सवां ।
गुलिखे सुखया कल्पना प्रभु,
कम्प जुयाः भन स्यनावन ॥३॥
ल्हाः ज्वजलपा वया हे भगवान्,
बुद्ध व धर्म संघया शरणाय् ।
कना श्व जिमिगु करुण कहानी,
अर्पण याना शास्ता जिमिसं ॥४॥

(१५४)

जन्मसार

(भिक्षु सुबोधानन्द)

बुद्ध धर्म संघया शरणनिं काव
पासा जन्म सार याव पासा ॥धु॥

सुथ न्हापा दनादिनाः थवमन शुद्धयानाः,
बुद्ध धर्म संघया शरणनिं काव पासा ।
जन्म सार याव पासा जन्म सार याव ॥१॥

दुर्लभ थुगु जन्म सदां चवने मदु थन,
अनित्यया ज्ञानं खंकाः धर्म कर्म याव पासा ।
थुलि सार खव पासा थुलि सार खव ॥२॥

गुलि जन्म काये धुन ज्ञान लाये मफु थन,
हित्तुहिलाः ख्वयाजुयाः अज्ञानिनं दुःखसिया ।
ज्ञान मदयाः पासा ज्ञान मदयाः ॥३॥

बुद्ध गुरुं लाःगु ज्ञान बोधिसिमा क्वसं चवना,
आगुर्य सत्य ज्ञानं बिल दुखं मुक्त जुल थन ।
ज्ञान कावरे पासा ज्ञान कावरे ॥४॥

अविद्या व तृष्णा फुकाः शान्ति अनुभव याना,
मध्यमया मार्ग्य वनाः शान्तिपद लाव पासा ॥५॥

(१५५)

भीगु देय्

(धर्मरत्न शाक्य)

श्व विश्वय् पुण्यभूमि देश ॥धु॥

श्री स्वयम्भूया दर्शन यायेत, मञ्जुश्रीनं प्रकाश याःगु ।
नेमुनिपिसं पालन याःगु, सुन्दर भूमि नेपाः श्व विश्वे ॥पु.१॥

सूर्यवंशी कुल गौतम बुद्धया, जन्म जूगु पवित्र भूमि ।
गुम्हसें मानवधर्म कनाः थौं, विश्ववन्द्य भगवान् धाये
कल ॥पु.२॥

स्वेगु दनि सो वंशावलिसं, नागार्जुन, शान्तिकर, भृकुति ।
थुमिगु कीर्ति संस्कृति आदि, धन्य धन्य थुगु देश भीगु ॥पु.३॥

आःतकनं दनि भीगु देसय् थाय् थाय् पतिकं पुलां पुलांगु ।
महाबौद्ध व विहार गुलिखे, स्तूप व चैत्यत न्यंक जाःगु ॥पु.४॥

श्व हे देशया पालक भी जुजु, श्री ५ महेन्द्र वीर प्रतापी ।
यानादीगु दु चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलन भीगु देसय् ॥पु.५॥

पीनिगु राष्ट्रया श्रद्धालु जन, श्रद्धां नत जुल भीगु देस्वयाः ।
श्वैच्वन गगनय् धन्य धन्य खः, बुद्धभूमि थुगु देश भीगु ॥पु.६॥

बुद्ध भीम्ह खः भीगु देय्याम्ह, धर्म भीगु खः मानवधर्म ।
मानवमात्रं पालन यायेनु, बुद्ध धर्म श्व महान् विश्वय् ॥पु.७॥

(१५६)

लोमंके मते

भवजंजालय् भुलय् जुल प्राणि, थःगु हे मखुगु बानि ॥धु॥

जहान परिवार थ्व धन सम्पति विषयभोगया खानि ।
गुगु जा थःत दइमखु अन्त्य त्याग याये निश्चय मानि ॥१॥
थजाःगु अनित्य बस्तुसं भुलय् जुयाः सुख धकाः लय्तायाच्च्वनि ।
विवेक बिचार मयासे स्वैतं काक्व पाक्व यायेथे सनि ॥२॥
मलाकाः लिपतय. पछुतावये जुयाः दुःख भोग यानाच्च्वनि ।
आवंतुं याव एक चित्त यानाः भगवान् भजनया प्राणी ॥३॥
अन्त्यस थुजागु भरोसा बिइमह भक्तया उपरय् दनि ।
थुजाम्ह बुद्धया नाम कायेगु लोमंके मजिल प्राणी ॥४॥

सुमरण या

हे मन सुमरण या भगवान् ॥धु॥
जिगु जिगु धाधां थःथ ल्लाव्वां छुयाये धनवान् ।
इमां खाचा दाःथे दायेकाः वने मानि छन्हु प्राण ॥१॥
धन जन गाःसां दैमखु पासा अन्त्यय् यागु सामान् ।
सःगु स्यूगु दया धर्मया फल जक यने दइ न्हां ॥२॥
भी फुक्क प्राणि छन्हु वने मानि त्वःताः धन जनमान ।
छाय् थ्व तन्ता न्हिथं धन्धा याये मफुगु छुं दान ॥३॥
पलेस्वां हलय् च्वंगु लःथे स्थिर जुइमखु प्राण ।
थौं वनिला कन्हय् वनिला मदु न्हिं भीगु ठेगान ॥४॥

(१५७)

नुगः मछिं

खुलु खुलु मिं मन मसियाः मथुयाः, अयनं थ्व मन तृष्णाय्

हे बु ॥धु॥

छन्त छु बत अय् मन धारे, आःतकं उखे थुखे ब्वां ब्वां जुजुं ।

काल बिल उगु थुगु छत्तिं मद्गु न्ह्यलय् ज्वलय्थे सितिबंगु॥१॥

तज्याः भ्यगःया मतिनाय् प्यपुनाः, मुक्तिया धनप्वः तोतोफ्यु ।

इचा व द्यवंनय् सुलाकासा म्हिताः निर्वाणया जः मथु

मस्यु ॥२॥

वसन्त

श्री महामञ्जुश्री रसनं नेपाल स्वयाव ॥धु॥

सिंहया म्हस गसे चन्द्रहास खङ्ग ज्वँसे

निम्ह देवी निखे तसे ।

नाग बास दहनस रतनया पलेस्वान,

ज्योतिरुप बरशन यासे ॥१॥

लख दको त्वलताव नागराजपिंत,

द्वादश तीर्थ दयेकाबिल ।

तैतिस कोटी देव वया ज्योति रुप पूजायात,

स्वयम्भूया नाम जुल ॥२॥

चन्द्र देव राजा वया ज्योति रुप तोक पुसे,

शान्तिपुर नाम दये कल ।

ल्हाकमया विनतिसं क्षमा तयेमाल प्रभु,

बारम्बार नमस्कार यासे ॥३॥

(१५८)

प्रार्थना

(भिक्षु प्रज्ञानन्द)

बुद्ध धर्म संघ बिना मेवे शरण मद् जिमित ।
भव भय दुःख फुकेत, पूजा जिमिसं यावया ॥१॥
पारमिता फुकं पुरय्यानाः, पञ्चमार जितय् यानाः ।
बुद्ध जूम्ह सर्वज्ञया, भाव भक्ति यावका ॥१॥
कोटि अनन्त बुद्धपिनि, बोधिवृक्ष मूलय् च्वनाः ।
गाथा उदान श्व हे ब्वना, माक्व तप पूर्णयानाः ॥२॥
अनेक जातय् जन्मजुयाः घोर दुःख सिया ।
माला जुया बारं बार खंके मफु गृहकार ॥३॥
आः जिं खन हे कालिगढ तृष्णा निर्मूल याये धुन ।
मखु संसार चित्त आः जिं जुयेधुन असंगत ॥४॥
सूर्य कोटि रश्मि दुम्ह आकाश थें गुण दुम्ह ।
छक्वः लोकय् हानं जन्म जुइ मखु श्व अन्तिम ॥५॥
भक्त भ्नीपिं सकल मुनाः यायेगु पासा गुण गान ।
दुर्लभ श्व नरजन्म फुके मते ब्यरथन ॥६॥

पंचशील

(भिक्षु विवेकानन्द)

तथागतया शरण वया ॥१॥

पाप व ताप मनया क्लेश, फुकेत शील काः वया ।
याये मखु हिंसा खुये मखु पर धन
याये मखु ब्यभिचार ल्हाये मखु भुठानं ॥१॥
त्वने मखु माबक सुरा पाननं त्वःते थुलि जिनं, पालन शीलनं
बान व शीलं मनयात भिंका, तथागतया शरण वया ॥२॥
थुल थुल छुं नित्य मज्जुगु तृष्णा अहंकारं दुःख थन ब्यगु
पञ्चशील पालन धर्म हे, जीवन सकलया थन भिनिगु ॥३॥

(१५९)

अनित्य

(बौद्ध ऋषि महाप्रज्ञा)

मयेल मयेल मयेल मयेल,
श्व जगतय् च्वने मयेल ।
कायेगु भरोसा छुं हे मखना,
छु च्वने श्व सनिसारय् ॥धुवा॥

नित्यगु छुं हे मदुगु जगतय् ,
आशा सुखया बिचार ।
सुख छत्तिं मदु दुःखया खानि,
श्व जगतय् च्वने मयेल ॥१॥

बांला भाःपा च्वना श्व लोक,
थीवं प्वी मन हीक ।
सोसा बांलाः प्वी यो हीक,
श्व जगतय् च्वने मयेल ॥२॥

धन जन दःसां शान्ति मदैगु,
मदुसा ज्वीगु गरीब ।
दःसां दुःख मदुसां दुःख ,
श्व जगतय् च्वने मयेल ॥३॥

सःसां स्यूसां तःधं जूसां,
स्वेमफुपिं दुगु लोक ।
मसः मस्यूसां हेला ज्वीगु,
श्व जगतय् च्वने मयेल ॥४॥

महाप्रज्ञा बौद्ध ऋषिया,
विरक्तभाव जुयाव ।
वे धुन शास्ता बुद्धया शरणय्,
श्व जगतय् च्वने मयेल ॥५॥

(१६०)

भक्ति

(भीमबहादुर)

यायेनु भक्ति सदां यायेनु पुण्य सदां ।
बुद्धया शरण वना धर्मया शरण वना संघया शरण वना ॥६॥
पुण्य याणाः गथे स्वर्ग मवनी, पाप याणाः गथे नर्क मवनी
पाप याणां वनी मखु स्वर्ग, धर्म यांना वनी मखु नरक ॥७॥
श्व नर बेह शुद्ध याणाः, धर्म यायेनु शील्य च्वनाः
पाप व ताप मभिंणु धाको वांछवयेनु क्वातुक ज्वनाः ॥८॥
पर या उपरय् करुणा दयेमा कुबिचार चित्तय् गबलें मदयेमा
थःत न्हयामसिन न्हयागुहे यासां सहः याये फयेमा सह
याये फयेमा ॥९॥

थःगु छुं मदु

(भीमबहादुर)

जिगु जिगु धकाः हाला जुल, छंगु धैगु छुहे वत ॥६॥
सिनावनेवं गन वन धन सुंनानं छुं नं ज्वनामवं ।
मां बौ दाजु किजा फुकं थन, सुं नं लिसे वःगु मखु ॥७॥
धन सम्पतिया लोभ याणाः भ्नी सीम्वाःपिं थें सनाच्चवना ।
आखिरय् वने माल फुकं वानाः वने मफु सुं नं छुं हे ज्वनाः ॥८॥
नापं ज्वनावनेगु जूसा याये माल दानपुण्य थन ।
अले दैछन्त छंगु धकाः ज्वनावनेत पुण्य धन ॥९॥
याये माल भाव भक्ति थन, बुद्धया शरणय् वना ।
अन्तिम दिन थ्यनिगु बखतय् काय्मह्याय् सकलें ख्वया
च्चनी ॥१०॥
तर ख्वःसां हाःसां त्वःतावनी आखिरय् यंके छुं हे मदु ।
या थन पुण्य साधना बुद्धया शरणय् वना ॥११॥

शरणागत जु

भजनया सकस्यां त्रिरत्नया नाम ।
बुद्ध धर्म संघ त्रिरत्नया नाम ॥१॥
बुद्ध शरणं, धम्म शरणं ।
संघं शरणं गुरु त्रिशरणं ॥१॥
नमो बुद्धाय नमो धर्माय ।
नमो संघाय नमो रत्नत्रयाये ॥२॥
सुं मद्दु मेपिं भ्कीत आधार ।
बुद्ध धर्म संघ भगवान् जपिं ॥३॥
त्रिरत्न लुमंकि परमार्थ थुलि ।
संसारय् जुल मूल आधार ॥४॥
त्रिरत्नयाके शरणागत हूँ ।
त्वःति पापया व्यवहार ॥५॥
अनित्य संसार थ्व असार ।
त्वःति दुःखया व्यवहार ॥६॥

लुम्बिनि

लुम्बिनि लूगु शान्तिया जः बुद्धरश्मि व सिचुगु खः
राग द्वेषया मोह जाल चीकावम्ह व गौतम खः ॥१॥

स्वांयापुन्हिया स्वागतयाःगु व विन लुमंकातःगु खः
बुद्धया जन्म बोधिज्ञान निर्वाण जूगु विं थ्व हे खः ॥१॥

नीगुदँ बैसय् त्यागी जुयाः माया ममता वांछ्वःम्ह खः
प्राणीपिंगु दुःख फुकेत शान्तिया ज्ञान माः वंम्ह खः ॥२॥

(१६२)

बोधिसिमाक्वय् ध्यान यानाः सम्बुद्धया पदलाःम्ह खः
सारनाथया मृगदाबनय् भिक्षुसंघया जग स्वम्ह खः ॥३॥
सम्यक दृष्टिया ज्ञान ज्योति विश्वेत न्यंकूम्ह शास्ता खः
विश्वय् थौतक ययेकाच्चंगु सुगत बुद्धया शिक्षा खः ॥४॥
अहिंसा धर्म प्राणीपितं शुभ शान्तिया लँ क्यम्ह खः
थः परया शान्ति ज्वीगु जगतय् ज्ञान ब्यू वःम्ह खः ॥५॥
अविद्या तृष्णा क्लेश जालं मुक्त जुडगु ज्ञान कंम्ह खः
चय्दँ दयेकाः कुशीनगरय् निर्वाण शान्ति काःवःम्ह खः ॥६॥

भार मदयेका जयया भगवान् भजय्या

थास थास वनाः धर्म प्रचार याये पाप मदयेकाबीम्ह छि
भवभय मदुम्ह भजय्या ॥१॥
भक्तपिनि मन भिंके निम्ति , जातिपतिकं जन्म कयाव
पार यात भवया ॥२॥
विश्वसंभासं वीर स्वरुप अबला आदिजातिपतिकं
अगुवा जूम्ह भजय्या ॥३॥
भक्तया श्रद्धां दान बिल धाःसा ननानं फलया बदला
बियाः केनाच्चन सत व असतया ॥४॥

राग-मल्ला, ताल-प्रताल

बुबाजु विश्वन्तर रक्षा जिमित याव ॥धुवा॥
बालख जिमित थुलि दुःख छाये बुबा ।
सहश्र कोटि बिनति खँ नि ल्हाये बुबा ॥१॥

(१६३)

माम वया ख्वया च्वनी बोधनिं याव बुबा ।
मामं हैगु फल फुल जिमित बीत धकाः ॥२॥
चिनाव दायाव सालाव यन बुबा ।
यो मां यो मां धकाः ख्वयेका लुतु लुया यन बुबा ॥३॥
मामं बियाः म्हिते जिमित सल किसि वनि ।
व जिपितुं भालपाव चित्त तथा चोने माल ॥४॥
दाजु जालिम कुमार भिजि निम्ह फुत थनि ।
करुणा कृपा मदुम्ह ब्राम्हणया ल्हाःतय् लात ॥५॥
क्ये हे मैजा कृष्णाजिनी त्रास चाये मते मैजा ।
करमसं चोसे हलगु भोग भीसं याये माल ॥६॥
यायेनु आः भीनं बुबाजुया गुण गान ।
थुगुलि जनमसं दर्शन याये गात भीत ॥७॥
बुबाजुया मनोबान्छा सिद्ध जुये माल ।
सत्त्व प्राणीपिं सुखावती बास लाये माल ॥८॥

स्तुति

धूप दीप च्यानाः भक्ति यानाः त्रिरत्न चरण आशा याना ।
याना आरती भक्त मुनाः दया ति भगवान् दुखि अनाथ खनाः ॥

आरती

भूपालसिंह प्रधान

“माः” निमाः यागु उदघृत

शाक्यकुलमणिया आरती याना ॥धु॥

मन-तन-इतायात श्रम-चिकनं बुलाः ।

बोधिज्ञान मत च्याकाः आरती याये फयेमा ॥१॥

(१६४)

पचि-पचि यानाजुया नुगःमिखां मखन्ना ।
क्यने माल भललल मोह-धकिं चीकाः ॥२॥
जय भगवान् शाक्यमुनि गौतम ।
जय जय जय जय बुद्ध भगवान् ॥३॥

आरती

बुद्ध धर्म संघयागु कोमल चरणसं ।
आरती याये जिनं आरती याये ॥धु॥
भावभक्ति मनयत्तयाः त्रिरत्तया शरणय् वना ।
सत्त्व प्राणी सुखि जुडमा बुद्धयाके
थुलिफ्वनाः आरती याये ॥१॥
धूप च्यानाः वीप च्यानाः भक्तजन फुक मुनाः ।
जगतया दुःख वक्व फुकाबिव भगवान्
आरती याये ॥२॥

आरती

आरती याये प्रभु, सर्वज्ञ बुद्धया ,
भाव भक्ति जिनं अथे अथे मसिया ॥आ॥
राज्यभोग त्वलताव जंगल बिज्याःम्ह ,
जगतया उपरे करुणा तवम्ह ॥आ॥१॥
बोधिवृक्ष सिमातःलय तपयाना बिज्याःम्ह,
मारगण दक्व यात जितय् यावम्ह ॥आ॥२॥
वेवगण दक्वसिनं पूजा याकम्ह,
जगतया प्राणीपिन्त, उद्धार यावम्ह ॥आ॥३॥
दक्व प्राणि सकसिनं भजन यात,
बुद्धया दासनं आरती यात ॥आ॥४॥

(१६५)

आरती

आदि बुद्ध नामकासे आरति याये ॥आ॥
नमो बुद्ध नामकासे आरति याये ॥धु॥
महारथ राजपुत्र महासत्त्व नाम दन,
परयात उपकार यात ।
रसन म्हितल जुल जंगलया लँस थ्यन,
ब्याधिनिद्या महाकष्ट खन ॥१॥
उद्धार याये मनं माया दक्व त्वलताव,
थवंगु जीव दान बिल ॥
धन्य धन्य धकाः धाल ब्रम्हा विष्णु महेश्वरं,
आकाशनं स्वां वा गाकाहल ॥२॥
भुवनस मवुगु जुल करुणाया खानि जुल,
जय नमो बुद्ध धकाः धाल ।
अज्ञानीनं ल्हासे तया द्वन थास क्षमायाव,
करजोरी सहश्र बिनति ॥३॥

आरती

नित्य याव आरती, बुद्धभगवान्या ॥धु॥
प्रेमयां स्वां तया, शीलया सुगन्ध ।
धर्मया सिन्हःतयाः, स्मृतिया मतच्याका ।
भक्तिया नैवद्य, ध्यानया जल ।
मनयागु भुइस तया, प्रज्ञाया ज्योति ।
थुगु आरतीसं, ज्ञान विचारक ।
बोधित नरनारी, निर्वाण लाइ ।
बुद्धया वासनं धाल न्यव साधुपिं ।
जय जय आरती याये शाक्यमुनिया ।

(१६६)

त्रिरत्नया शरणाय्

जगतय् धैतःगु रत्नमध्यय्, परमोत्तमगु रत्न श्व हे ।
नुगः चक्काकाः म्हुतुं श्व धा, बुद्धं शरणं गच्छामि ॥
बुद्धं शरणं गच्छामि, धम्मं शरणं गच्छामि,
सघं शरणं गच्छामि ॥धु॥

राग व द्वेष मोह फुकाः सम्यक्सम्बुद्धत्व लानाः ।
विद्या-चरनं युक्त जुयाः, सुगत व लोकया विज्ञ जुया ॥
लोकया अनुपम सारथी हाकनं, द्यः व मनुष्यया गुरुजुयाः ।
भाग्यवान्म्ह बुद्ध धकाः बुद्धया शरणाय् जिपिं वया ॥१॥
बुद्धं शरणं गच्छामि, धम्मं शरणं गच्छामि,
सघं शरणं गच्छामि

बांलाक देशना जूगु हनं, थनया थनहे खंके फुगु ।
पलख धकाःनं पीम्वाःगु सोवा धकाःनं क्यनेज्युगु ॥
निर्वाणपाखे तप्यंगु, विज्ञपिसं थःथम्हं हे ।
विचार याःसा श्वीकेफुगु, धर्मया शरणाय् जिपिं वया ॥२॥
बुद्धं शरणं गच्छामि, धम्मं शरणं गच्छामि,
सघं शरणं गच्छामि ॥

धर्मय् अनुगम ज्वीसःपिं तप्यंगु मार्गय् न्हयावपिं ॥
निर्वाण हेतु मन्वःतुपिं आदर गौरव तयेल्बःपिं ॥
आवाहन व सत्कार तथा दान दक्षिणा बील्बःपिं ।
वन्दनीय व पुण्यक्षेत्रसम, संघया शरणाय् जिपिं वया ॥३॥
बुद्धं शरणं गच्छामि, धम्मं शरणं गच्छामि,
सघं शरणं गच्छामि ॥

बुद्धया भण्डा

(पागल बाबा) मूल हिन्दी भाषं भाय् हयूहम

धर्मरत्न शाक्य, त्रिशुली

जगतय् ज्ञां मदुपिन्त जुइ मखु सन्मान ।
 सत्यं हे जय ज्वी धैगु भीगु चिं च्वय् लाइ ॥
 जोरया ब्यु दुःख ब्यु, गुलि जक जिमित दुःख बी फु,
 विश्वय् भगवान् बुद्धया भण्डा, गुबलें क्वछुके फैइ हे मखु ॥धु॥
 बुद्धं शरणं गच्छामि ! धम्मं शरणं गच्छामि !

सघं शरणं गच्छामि !

बुद्धया समय स्वार्थीपिसं, थःगु ढोंग क्यनावन ।
 अश्वमेध नरमेध यज्ञ नं, ब्राह्मणपिसं यानावन ॥
 मति लूगु शास्त्र दयेकाः, मनुयात ध्वं लानावन ।
 थःगु स्वार्थया निमित्तं ईमसं थःगु राग हालावन ॥
 ऐ दुष्ट ! थये ज्ञां मदुपिन्त गुलिजक छं ध्वं लाये फैस्वये ॥विश्वे
 मानवताया पाठ ब्वंकेत, पूजावारी छम्ह वयावना
 रुढीबादी समाजयात नं, श्रद्धा-शील स्यानावन ॥
 समानता व समतायागु जगतय् घःचाः हिइकावन ।
 जनजनपिन्त भिपिं यायेत, भिगु उपदेश न्यंकावन ।
 क्रन्ति दनावल ग्वःफय् दथें गुबलें रोकय् मज्जीकथं ॥विश्वे
 भारतभूमिइ दुष्टपिसं, अत्याचार यानावन ।
 मेहर कुलया पापिम्ह जुजुं, आपालं मनूत स्यानावन ॥
 इस्लामं नं अत्याचारं बौद्ध पिनिगु-छेंया धयनावन ।
 शशांक राजां बुष्टगु भावं बोधिवृक्ष नं छ्वयेकावन ।
 आःजिमित स्यकिपिं फुकं, थः हे चा जुयाः फुनावन ॥विश्वे
 थिनाः वल थौं पुलांगु धर्म, सलंसः दै तक्क भवाः जूगु ।
 उदय जुल उम्ह शान्तिया नायः, गुम्हसे जगतय् ज्योति बिल ॥

(१६८)

बुद्धं बैरीभाव फुकाः नं, सत्ययापाठ ब्वंकावन ।
सत्य अहिंसा वाणीद्वारा, अमृतया रस प्वंकावन ॥
आः जा समय न्हयोयाःने व हे वल, बुद्धया धर्म वहे वल ॥ विश्वे
मनं बिचाःया थ्यंकः वइ परिवर्तन आः हःसां जिल ।
छध्वः जुयाः हे सकलें भीपिं बुद्धया शरण्य् वने माल ॥
प्रेमया भाव विषय वां व्छयाः समताया गुण हाले माल ।
अले ज्वी कल्याण छिमित, बुद्ध धर्म थः नाले माल ॥
पवित्र खः भगवान्या धर्म विश्वं अपनये यानाहला ॥विश्वे
क्वच्छुय् हे मखु बुद्धया भण्डा, ब्वयेकावल थौं बाबानं ।
द्वपिन्त लं क्यनाः नं हाकनं, दिव्य प्रकाश क्यनाबिल ॥
थःत थम्हं हे भिं याये सयेकि, बुद्धं थ्व उपदेश बिल ।
सत्यं हे जक जय ज्वी धैगु, मुद्रा लेख्य् धयातल ॥
बुद्धया शरण्य् मवंसा, भीपिं पागल पश्चात्ताप जुइ ॥विश्वे०

तृष्णा

(बौद्ध ऋषि महाप्रज्ञा)

तृष्णाया महिमा जगतय् ॥धु॥
वया ईश्वरं दयेकातःगु थन जिं छुं मखना ।
थः थःपिन्त माक्व थम्हंतुं दयेकातःगु खना ॥१॥
इन्द्रिययागु तत्व विधान, अन्धा जुइ अज्ञानी ।
मायाजालय् ततःमतक्येनाः, दुःख सियाच्चवन प्राणी ॥२॥
प्यार जूगु नं तृष्णां यानाः थः थः स्वारथ निम्तिं ।
मनया चञ्चल जूगु समेतं तृष्णा बुगुया निम्तिं ॥३॥
लोकय् अनेक जुयाच्चवंगु नं तृष्णायागु हेतु ।
प्रज्ञाज्ञान मनं मखंगु बाधा मेगु मखु ॥४॥

(१६९)

शील धर्म

(महारत्न उपासक)

पञ्चशील धर्म स्यंकाः छुयाये धर्म मेगु ॥१॥
द्यःयात धाधां करपिन्त स्याइगु,
करपिन्त स्यानाः कुल धर्म धाइगु ।
दया माया मवुगु पूजा यानाजुइगु,
स्वारथ भरय् यात थःगु ॥१॥
प्राणीपिन्त स्यानाः गथे धर्म ज्वीगु ,
दुःख ब्यम्हयात सुख गथे ज्वीगु ।
प्राणीपिन्त स्यानाः धर्म ज्वीगु जूसा,
मेगु धर्म छुयाय् माःगु ॥२॥
पाप यानाः नं धर्म धयाज्वीगु,
मत्यःगु कर्म दुःख भोग याइगु ।
हिंसा धइगु पापया मूलगु,
जन्म पतिं दुःख ज्वीगु ॥३॥

Dhamma Digital

भीगु लँपु

(लाभरत्न तुलाधर)

अति दुर्लभ मानव भीगु जुनि
मथुयाः थ्व बरोबर ब्यर्थ वनि ॥१॥
थन वैगु अर्थे जक म्वाय्त मखु
दुःख पीर फफं जक सीत मखु
बरु खः दुःखया समुवाय दथुइ
कुतलं अरहत पद लाय्गु लँ पुइ ॥१॥
उम्ह बुद्ध लुमंकि सुनां जगती

(१७०)

निरवाण उपाय क्यनाः सुगति
सकलें जगया फुक प्राणीप्रति
समभाव खनाः बिल ज्योति भति ॥२॥
तर हा ! श्व मनूत छु धैगु गति
न म्हसीकल थः न कतः छफुति
चिकिहाःगु लँपु जक ज्वीगु थिति
श्व थितिं छन्हु ज्वी नरयागु इति ॥३॥

बोधिवृक्ष

(कविकेशरी चित्तरधर "हृदय")

अय् लँय् जूपिं थन वा थन वा
केवल जिगु खँ ब्यु छको न्यना
धयाच्चवना जिं मद्दिक आः नं
योःसा कावा ज्ञान इनाः

जिगु जुल वंगलसिमा धकाः नां
तर यक्व जिके ज्ञान खनाः
बोधिवृक्ष नां बिल लोकं हे
योःसा कावा ज्ञान इनाः,

फरफर फरफर जिगु हः संसो
स्थिर मवु सकतां वनिगु फुनाः
धाःगु मखा ज्वी हानं मेगु
योःसा कावा ज्ञान इनाः,

अति तांन्वःपिं जिगु क्वय् थ्यन्यवं
सिचुयाः नं चिकु चाःगु खनाः
सुख नं लिपतय् दुःख हे धैगु
योःसा कावा ज्ञान इनाः,

(१७१)

हाया वन्यवं जिगु हः हानं
न्ह चुलि जायावःगु खनाः
चित्तवृत्तिया स्वभाव सीगु
योःसा कावा ज्ञान इनाः,

बुद्ध जुयावन युलि हे युइकाः
गौतम जिगु क्वय् माःछि च्वनाः
प्रिय पासापिं छिमि नं उगु हे
योःसा कावा ज्ञान इनाः,

यशोधराया मुल्य् राहुल

("सुगतसौरभ" महाकाव्यं)

चित्तधर "हृदय"

तारागणया मध्यय् शशि थें
धर्म सैन्यया सेनापति थें
भिक्षु संघया न्हयः न्हयः वःम्ह
सीकि पुता छं छं बौ हुंम्ह ।

Dhamma.Digital

वसन्तऋतुया मारुत ध्वाँय् थें
सुन्दर स्वांया सौरभ न्हयाः थें
श्रावक गणया न्हयः न्हयः वःम्ह
सीकि पुता छं छं बौ हुंम्ह ।

कयकुगु बालायागु च्वका थें
इन्द्रियया न्हापा मन ब्वाः थें
सौगतगणया न्हयः न्हयः वःम्ह
सीकि पुता छं छं बौ हुंम्ह ।

(१७२)

घःचाःया न्हयः घःमाः वै थें
सुकातिया न्हयः न्हयः मुलुन्हयः वंथें
पुद्गल गणया न्हयः न्हयः वःम्ह
सीकि पुता छं छं बौ हुंम्ह ।

उत्तम बोधिव्रतया मूल
समाधि प्रज्ञा लिचकाः शील
वैथें सकस्यां न्हयः न्हयः वःम्ह
सीकि पुता छं छं बौ हुंम्ह ।

क्षमा, दयाया ख्वाः थज्याःम्ह
दुःखी जनया त्वाय् थज्याःम्ह
दकलय् अःपुगु न्हूगुं लें क्यंम्ह
सीकि पुता छं छं बौ हुंम्ह ।

फयाः निपा ल्हाः धाः हुं पुता छं
महाश्रमण हति अंश जितः नं
यक्व रत्न, धन, संपदा थूम्ह
सीकि पुता छं छं बौ हुंम्ह ।

नुगः यो मि

(दुर्गालाल श्रेष्ठ)

रागमि नुगलय् गुन्हुं गुन्हुं न्वय्का
छतपत जुइमते बिन्ति मन्
भय व अशान्तिं लितुमतु लीका
भः भः न्हुइमते भाःप्यु मन्

सुख थें च्वंसां दुख हे जक न्हां
माया ममता त्वःति मन्
च्वंतले निन्हुसां बुद्ध लुमंकाः
शान्ति सुखं च्वन्थ सय्किमन्

(१७३)

रथया ल्यू ल्यू घःचाः वैथै
जन्मलिसै वै मरण मन्
मृत्यु मयःसां छन्हू ला सकलै
वन्यमा वैथाग्र शरण मन्

भी रोगी तिनि

(सामरत्न तुलाधर)

पीर दुखं अति झ्यातुगु जीवन
मय्ल थ्व ला अन्याः जुल बाः
सिच्चुक नुगलं बुद्ध लुमंकाः
वचनामृतया श्वीक्य सवाः !

थौ थ्व जुनी थुलि दुख धाःसा
वैगु जुनी भं गुलि जक ज्वी
तःजिगु वैभवया खँ छखँ ति
थौया थुलि नं दुर्लभ ज्वी ।

थौ रोगी भी, रोग अविद्या
वासः ज्ञां खः माःगु त्वने,
स्वांमा गंकाः, हा चन्य धुंकाः
चां जक फै मखु वैत थने ।

स्वां व सिन्हः व किगलं कय्काः
धुं व इतालं कुं गय्काः,
पूजा धाधां ज्वी धुन भीपिं
गुरुया सत्य लँ तोफीकाः ।

सीकं चाय्कं बा मथुयाः नं
थौतले गुलि नं द्वंक्य धुन
बुद्ध लुमंकाः वा पाफय्के
द्वंगु लिसा काय् मखुत हनं ।

(१७४)

खसुतिं वाय्काः स्वां नी जू थें
मन नी ज्वीके शील-लखं !
स्वच्छ पवित्रगु नुगलं याकनं
भाःपी थुजिक बुद्ध-वचं ।

न्यागू शील

(लाभरत्न तुलाधर)

श्व नुगः यचुकाः बुन्य बुद्ध स्वने,
जनजीवनया जिन धर्म हने,
सकस्यां हित निम्ति मुनाः सकलें
जनसंघलिसे थुलि शील फ्वने

वसुधा छगुलिं परिवारसखा
जन, जीव समस्त जहान मखा !
पशु पंछि व कीट-पटंग मनू
मखु, काय् मखु प्राण सुनां सुइगुं ।

भ्रमयागु हिचःति मुनाःलि थन
जतनं हिल्यवं जुइ ब्रव्य धन
थुलि सम्यक वृष्टि तयेनु मनय्
मतसे श्व मिखा परयागु धनय्

गुलि नं बु मिजं व मिसा जनपिं
फुक दाजु-किजा व तता क्यहय्येपिं
मिजलय् मतकीत भनाः सिइ थें
फुय् म्हाःल बुलाः व्यभिचार लिसें ।

(१७५)

मृदुभाषि, विनम्र जुयाः न्हयचिले,
तर पावन सत्य लँपुं मचिले
गुबले श्व मनं खँ असत्य मल्हाय्
परया नुगलय् अपशब्द मयाय्

अति तःजि श्व संपतियागु धुकू,
सत ज्ञान, विवेक व बुद्धि-पुखू !
बुलुके मखु लः पटमूर्ख जुया :
उगु त्याज्य नसाय् मबभत्त जुयाः ।

सम्यक् माग

(सामरत्न तुलाघर)

धरती मांया संतति भीषिं,
सकले उतिकं मांया योषिं
थुगु भूतलसं स्वर्ग क्वकाय्त्
सत्य-खँ भीसं सीक्य न्हयज्याय्त् ।

कुशल विचारं मन-स्वां व्हय्के,
विनय सुगन्धं मेगु नस्वाके,
चीकाः च्वन्थमाः दुष्ट विचार
दुर्बल मनया दमनिय मार ।

निर्धनया थुगु पूंजि मफुइगु
निर्बलया थुगु शक्ति मबुइगु
जागृति मत खः च्याइगु नुगलय्
सत्य फुकं ल्वी थुकियागु जलय् ।

(१७६)

न्ह्याथाय् जूसां वकलय् न्हापा,
भीगु थ्व मन थ्यं गुलिखे तापाः
याय् नु उकिं भी चित्त एकाग्र,
पूर्वक्यत थौ ज्या खँ समग्र ।

आरती

(दुर्गालाल श्रेष्ठ)

बुद्ध जितः माः धर्म जितः माः
संघ सिबे मरु मेगु ।
थुलि हे खः जिगु धन हे
भगवान् रत्न जितः म्वाः मेगु ।

जिगु मन ज्वीमा बुद्धं प्याःगु
धर्म जि मनु ज्वीगु,
संघय् प्रभु जिं थः खन्य फय्मा
थुलि हे खः जिं फ्वनेगु ।

आश-निराशा दुख-सुख धैगु
चा व न्हि थें थन वैगु
सुख ब्युधाय् मखु, बरु व मिखा ब्यु
दुःख हे सुख थें खन्यगु ।

जू थें ज्वीकाः, याः थें याकाः
वाक्कु छिनाः सह याय्गु
शान्ति थ्व हे खःला हे भगवान् !
मखुसा मेगु छु याय्गु ?

(१७७)

आरती थुगु क्षीण शिथिल जः
प्रभु सो फिरिफिरि संगु
खः श्व नुगः जिगु भःभः न्हुगु
चरणय् प्रभु छिं कैब्यु !

भगवान् भजन या

(आनन्द शाक्य)

श्वः संसारय् तरय्जुये योसा, भगवान् भजन या
मायाः जंजालं छुटय्जुये योसा, भगवान् सुमरण या ॥धु॥

१

स्यायेमते प्राणी कायेमते मबिकं, ल्हायेमते मखुगु खँ ।
यायेमते व्यभिचार त्वनेमते अय्लाः श्वँ, थुलि शील पालन या ॥

२

करुणा दयेकि सम खने फयेकि, मन न्हयाबलें यच्चुकि ।
काम क्रोध लोभ मोह म्हसीकि, शील जलं फुक्कचुइकि ॥

३

चतुरार्यसत्य छगुहे नित्य, मेगु फुक्क अनित्य ।
आर्यअष्टांगिक मार्ग छगुहे, निर्वाण-पव-लक्ष्य ॥

४

जगतय् गुरुं कनाबिज्याःगु, श्वहे सत् उपवेश ।
पालन याव फुकाछ्वये योसा, जन्म-मरण-शेष ॥

मनकामना

(भिक्षु अमृतानन्द)

स्यंकाः सदां थःगु मन परदोष खंकाः,
छाय् सो जुये कर्किया गुलि दोष गन बु ।

(१७८)

यक्व यःके बुगु दोष न्हियं लुमंके,
परदोष स्वयेमखु जिनं यःगु दोष खंके ॥
धाःसां मज्यू भल भल परदोष खंकी,
त्वत्वपुयाः थःगु दोष परदोष न्यंकी ।
थःहे छम्ह अतिभिंम्ह जुयाक्यनी वं,
कर्कियागु शुद्ध-गुणयात हाकलं इली वं ॥
खंकाबिइ यदि जिगु गुणदोष क्लेश,
कल्याणमिन्न जुइ व अति वन्दनीय ।
धन्य धकाः थःगु दोष छ्येनं फयाकाये,
फय्मा सदा थुलि जिगु मनकामना खः ॥

शरण

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

बुद्धया शरण वया धर्मया शरण वया ।
संघया शरण वया जि, मेव मवु शरण गुरु ॥धु॥
ज्वनातया सांसारिक बस्तु सुख ज्वीगु आशं ।
सुखी ज्वीगु गन लोकय् स्थिर मवु छुं नं ॥१॥
खना लोकसं बयावक्व हे फुनावंगु कमशं ।
बयावया नं फ्वी दै, गन थव यत्थे ॥२॥
छुं हे सार मवु थन जिं खन मिथ्या न्हां वक्व हे ।
कया कयागु फुसुलु सुख जुइ थन लोकय् ॥३॥
हेतुं हे जक लोकय् सकतां दैवःगु संसार ।
हेतुबिना मवु छुं नं , वुसा वहे निर्वाण ॥४॥
असार लोकय् सुखया आशं शान्ति मजू गबलें ।
शान्ति दैगुया आशं वया गुरु शरणय् ॥५॥
महाप्रज्ञा ज्ञानविना नं जीवन फुइ सितिकं ।
उकिं जि गुरुया शरणय् वया फुकं त्वलता ॥६॥

(१७९)

अष्टांग उपोसथ शील पालन यायेगु

(भिक्षु महाप्रज्ञा)

जगत्या नाथ करुणाया खानि ।
दक्व प्राणिपिन्त दयातैगु बानि ॥
भजलपि त्रिलोक नाथया नाम ।
उपासं च्वनेत वने माल धाम ॥
तिसां मतियेगु शुचि वसः पुनेगु ।
काय व वाक्य चित्त शुद्ध यायेगु ॥
शरण वने अन बुद्धया चरणय् ।
अष्टाङ्ग शीलय् च्वने मन भिंकाः ॥
दक्व प्राणिपिन्त करुणा तयाव ।
याये मखु हिंसा शस्त्र ज्वनाव ॥१॥
परयागु बस्तु प्रेम जुयाच्चंगु ।
काये मखु खुयाः लोकयजनपिंगु ॥२॥
व्रतया दिनसं याकःचा द्यनेगु ।
ब्रह्मचर्य्या यानाः सु-कमर्स च्वनेगु ॥३॥
ल्हाय् मखु जिनं मखुगु वाक्य ।
सत्यवादी युद्धके भगवान् शाक्य ॥४॥
अय्लाः श्वे मवपान जुक्वं ।
तोते जुल जिनं मादक धाक्वं ॥५॥
बान्हिं लिपा थौया नये मखु धात्थे ।
छकोः जक पालं याये जुल सत्यं ॥६॥

(१८०)

नृत्य, गीत, वाद्य, लोक तमासा ।
स्वये मखु , थाये मखु श्व कराल खासा ॥७॥
माला क्वखायेगु नस्वाःचिकं ब्वीगु ।
सिन्हःतीगु आदिं त्याग याये माःगु ॥८॥
नाइसे बानलाःगु तजाःगु लासासं ।
द्यने मखु सुखनं उत्तमगु खातासं ॥९॥
शीलय् च्वनाः छन्हु न्हिछि शुभ कर्म याये ।
धर्मोपदेश गुरुपिंगु न्यनाः ज्ञान काये ॥
ब्वीधौ पुरां थव चित्त परिशुद्ध याणाः ।
नरजन्म सार यायेगु थुगु धर्म घाना : ॥

(क) प्राणिहिंसाया कर्मविपाक

(भिक्षु सुबोधानन्द)

मेपिन्त स्यानाः सुखी थः गथे ज्वी ।
पाप याणाः नं शुभ फल गये बी ॥१॥
परप्राणि स्यानाः सनाः गुम्ह ज्वीगु ।
उम्हनं उजाःगु दुःख भोग सीगु ॥२॥
हिंसादि कर्म पशु पंक्षि स्याः ज्वी ।
मत्यःगु कर्म दुःख भोग याः ज्वी ॥३॥
स्यायेगु व पालेगु श्व पापकर्म ।
अधर्म धैतःगु सीकि श्व कर्म ॥४॥
द्योःया नामं बा थःगु हे स्वार्थ ।
न्हयाथाय् हे स्याःसां ज्वीगु व पाप ॥५॥

(१८१)

हिंसाया पापं मृत्युः गु व कर्म ।
अनेकथं हे ज्वी दुःखी वीन ॥६॥
अल्पातिअल्प आयु जुइगु ।
रोगादि कष्टं अशान्ति ज्वीगु ॥७॥
अनेक जन्मय् स्याः वैगु पाः वैगु ।
व दुःख भोग हिंसां हे वइगु ॥८॥
गथे प्राणिपिन्त स्यानाः थमं ज्वी ।
उगु कर्म बदलां थःनं अथे ज्वी ॥९॥
हिंसा-कुकर्म मखु न्हिं स्व धर्म ।
अत्याचार थव खः पापैगु कर्म ॥१०॥
धर्म धयाः व स्यानाः व ज्वीगु ।
पापं पुनीगु फल दुःख बीगु ॥११॥
हिंसादि कर्म परदुःख ज्वीगु ।
धर्म मखु न्हां सीकाव तेगु ॥१२॥
लोकय् सु-धर्म फुक सुखी यायेगु ।
अहिंसादि कर्म सुखशान्ति कायेगु ॥१३॥
बुद्धादिपिसं क्यनाबिज्याःगु ।
सत्तमार्ग ज्वनाः भ्नी वने माःगु ॥१४॥
प्राणिपिन्त उपकार धर्म ।
करुणा तयाव ज्वी सुख पूर्ण ॥१५॥

(ख) अदत्त-दानया कर्मविपाक

परबस्तु प्रेम जुयाच्चंगु छ्वीगु चित्तकया यनी ।
दुःख ज्वी लोकया चित्तय, चौरकार्य अत्यन्तनं ॥१॥

(१८२)

थमं यथा हरण परब्रव्य तथा निश्चय बह फल ।
उगु कर्म दुःख ज्वी यःत धनय् हानि बरिब्रतां ॥२॥
परब्रव्य काइगु कालय् , खन धाःसा महाभय ।
प्रहारं कष्ट बी लोकं, राजदण्डादि बन्धन ॥३॥
“खुं” धकाः नाम ज्वी लोकं, मान इज्जत नाश ज्वी ।
कदापि सुख ज्वी धायेगु नास्ति जुयाः सिनावनी ॥४॥
सिनानं नरकया बास, दीर्घ काल महादुःखी ।
महाकष्ट, महासास्ति महाशोक सदा मनय् ॥५॥
तस्मात् ख्वीगु कार्य तोताः शीलय् सदा मन ।
पञ्चशीलय् च्वंम्ह व्यक्ति पुण्यकार्यय् सदा सुखी ॥६॥

(ग) व्यभिचारया कर्मविपाक

परस्त्रीगमन याः ज्वीगु, पत्निवर्त विनाशन ।
गुम्ह स्त्रीया स्वामीया चित्तय्, पत्नि हेतुं स-पीडित ॥१॥
बृद्धि ज्वी शत्रुया राशि, सदा चित्तय्, अशान्तता ।
सदा भयं व्याप्त ज्वी चित्तय् व्यभिचारीम्ह व्यक्तिया ॥२॥
रोग ज्वी अकर्मया हेतुं, गुप्त रोग अभाषणी ।
सरमं वैद्यया न्हयःने, हित्तुहीकाः कनाच्चनी ॥३॥
परजनं याइगु निन्वा दया-माया मतः भति ।
न्हिच्छि न्हिच्छि चच्छि चच्छि, हृदयतापं पुनाच्चनी ॥४॥
ज्ञान बुद्धि हीन ज्वीकाः, स्त्रीया रुप लुयाच्चनी ।
नयेगु त्वनेगु त्याग यानाः , धावा ज्वीगु कयं कयं ॥५॥
कामया राग जाग्रत यवि नारी लुइ मनय् ।
सुमनभाव हृदयसं प्राप्त नास्ति, सवामल ॥६॥

(१८३)

सुकर्म फल ज्वी नास्ति, सदा कामं महादुःखी ।
कुकर्म बृद्धि ज्वी वैत, सुख शान्ति विहीन ज्वी ॥७॥
परस्त्री भ्रष्ट याः ज्वीम्ह थःम्ह स्त्री नं तथा अन ।
गृहलक्ष्मी पत्नी भ्रष्टं, गृह नाश जुयावनी ॥८॥
इन्द्रियय् मद्दु सम्भार रात्रि गल्लिइ हिलाजुइ ।
खुं ला अथवा व्यभिचारी ला, धकाः अन्यं तइ मनय् ॥९॥
खंका-सीकाः परजनं ज्वनाः सास्तीः व दुःख बी ।
यना थानाय् वण्ड वा फराड, याइ निश्चय सीकि न्हां ॥१०॥
धर्म ज्ञानय् हीन चित्त, व्यभिचारीम्ह व्यक्तिया ।
मृत्युपश्चात् भव तिर्यकय् तस्मात् परस्त्री असेवन ॥११॥

(घ) मिथ्यावादीया कर्मविपाक

मिथ्यावादीम्हया चित्तय्, शुद्ध चित्त सु-बुर्लभ ।
वचन व मनया भाव, असमान जुइ गुम्ह ॥१॥
याइगु भाषण मिथ्या, हित्तु हीकाः कुचित्तनं ।
जुइगु न्यंम्हया चित्तय्, खःगु धात्थे थ्व भालपा ॥२॥
अन ज्वी न्यंम्हया हानि, थुगु पाप सुनां क्ववी ।
अवश्यं भ्रुःठवादिं हे, भोग याइ विपाक थो ॥३॥
यदि नरं भ्रुःठ धकाः स्यसां, “मिथ्यावादी” थ्व भालपी ।
लिपतय् वं खःगु हे धाःसां, ज्वी मखु निश्चय मनय् ॥४॥
वाक्सिद्धि हीन जुया भं भं, लोके व निन्चित ।
पश्चातय् दुःख ज्वी चित्तय्, दंसां बंसां अशान्तता ॥५॥
उगु चित्तय् ज्ञानया वृष्टि, नास्ति ज्वीगु थ्व निश्चय ।
वेश तोताः मृत्युया कालय्, नरकबासं महादुःखी ॥६॥

(१८४)

मिथ्यावादी गुम्ह नर, सर्व पाप व पूर्णता ।
तस्मात् मिथ्या अभाषणीय, सर्व शास्त्र प्रमाण वु ॥७॥

(ड) सुरापनया कर्मविपाक

मद्यपान महाअन्धा, होस ज्ञानादि नाशक ।
पण्डितं हे मन ची थाकु, मुख्यात छु धायेगुदु ? ॥१॥
निश्शाहारी मजूसां हे, मनैतः वश दुष्कर ।
मद्यपान त्वनाजूमह वैत धायेगु छु जिं मस्यू ॥२॥
पुण्य, पाप, मस्यू चित्तं, दुःख कष्टय् वुनाच्चन ।
सुरापान पुण्यया नाम नास्ति जुयाः कलिं थियू ॥३॥
धर्म हानि, कलह बीज मान इज्जत विनाशक ।
अज्ञानं वुन पापय् सो ! मद्यपानं निथी-स्वथी ॥४॥
ज्ञानतत्व मनोशक्ति नरजन्म थव लोकसं ।
दुर्लभ नरया जन्म, सुरापानं फुकाछोत ॥५॥
यदि सुरापान याये वःसा, स-चिकंगु प्रदीप थें ।
सुरापान यदि याये मदुसा, अ-चिकंगु प्रदीप थें ॥६॥
उम्ह नरं ज्ञानिपिं पण्डित, खन धाःसा मखं पहः ।
नापं मद्यपान याः ज्वीपिं, मखंकं मनजा मच्चवं ॥७॥
पत्नीया फुत आभारण, गृह, क्षेत्र सुधां फुत ।
धन नाशं बनया बास, काय् छय्, छ्वी थ्यंक मानहीन ॥८॥
ऋण क्यंकाः, नामनं स्यंकाः, भ्रष्टकार्य महादुःखी ।
अहो दुःख ! अहो शोक ! मूर्खाचार भयंकर ॥९॥
सुशीली गुम्हज्वी लोकय्, सुखी शान्ति जुइ मनय् ।
भो लोक ! थुगु शील पञ्च यायेगु पालन श्रेष्ठता ॥१०॥

(१८५)

शान्ति-गान

(आनन्द शाक्य)

नेपा देश भीगु शान्ति क्षेत्र भीगु
बुद्ध धर्म संघया रश्मिं खै च्वं च्वंगु ॥ धु ॥
स्वयम्भू आदि बौद्ध स्तूप व
चैत्य भ्रुः भ्रुः धाया च्वंगु
गौतम आदि बुद्ध पिनिगु
पादया चिन्हं छायेपिया च्वंगु
रश्मिं खै च्वंगु । ॥ १ ॥

श्रावकयान महायान व
बज्रयानं थिना च्वंगु
लक्ष्य छगु हे भाव छगु हे
केवल शान्ति मोक्षयागु ।
रश्मिं खै च्वंगु । ॥ २ ॥

अनेक जाती अनेक धर्म
अनेक थिति रीतिं जाःगु
अयनं मदुन्हां मैत्रीया भावं
धर्मया नामे कचवं धैगु
रश्मिं खै च्वंगु । ॥ ३ ॥

बुद्धया भूमी ब्वलंपि भी
शान्तिया पाठ न्ह्याबलें भीगु
म्हगसय् हे नं स्वयेगु मयो भी
स्वैगु दुःख कष्ट धैगु
रश्मिं खै च्वंगु । ॥ ४ ॥

श्री बुद्ध जुय

दशपारमिता पूर्ण यानाः
दशबल भ्रिके दयके नु
बोधिसत्वया लेंपु ज्वनाः
बुद्ध भीपिं जू वनेनु ॥ धु ॥

(१८६)

दानया बलं कपटिया, मनं भीसं हिकेनु
शिलया बलं दुःशिलया मन, भीसं प्विकेनु ॥ १ ॥

क्षमाया बलं अन्यापिया, मन भीसं सीकेनु
बिर्यया बलं दुश्मनया, मन भीसं त्याकेनु ॥ २ ॥

ध्यानया बलं एकाग्र, मन भीसं यायेनु
प्रज्ञाया बलं मोह अबिद्या, भीसं फुकेनु ॥ ३ ॥

शक्तिया बलं दुःख दरिद्रय, भीसं तंकेनु
उपाय् बलं सुख संसार, भीसं देकेनु ॥ ४ ॥

प्राणिधि बलं प्रण प्रतिज्ञा, भीसं यायेनु
ज्ञानया बलं संबोधि चक्षु, भीसं छुयेनु ॥ ५ ॥

शरणा क्या

(आनन्द शाक्य)

तथागत ! छलपोलया चरणस शरण वया ॥ धुं ॥

मिखा दया: नं खंके मफया:

ल्हा तुति दःसा छचले मसया:

मनू जुया जिपिं जन्म कयानं

मनू जुया थन म्वाये मसया:

इर्ष्या द्वेष व मोहं लिचका, थःत थम्हंतुं तंका जुया ॥ १ ॥

दानी विश्वन्तर महासत्व नं

युगु हे चोलां सिद्ध जुल

थुगु हे चोलां शाक्य कुमार

गौतम 'बुद्ध-रत्न' जुल

हाय ! जिपिं जक नांचा दया:नं, भुमरिस तुं हिला जुया ॥ २ ॥

हाय् जिपिं थौं गनला, गनला ?

धैगु नापं छुं मसिका च्वना

न्हथाय् स्वःसां ख्युया ख्युजक

धे धे च्वीका दयका च्वना

छटपट ज्वीका पचिपचि यांयां, जःयागु आशं जिपिं वया । ॥ ३ ॥

(१८७)

आरती

नित्ययाये आरती (२)

बुद्धया गुण हावरे ।

बुद्धया गुण हावरे

धर्मया गुण हावरे ॥

॥ धु ॥

धुप च्यानाः दीप च्यानाः

भक्तजन फुक्कः मुनाः

भाव भक्ति मनेतयाः

बुद्धया गुण हावरे ॥

॥ १ ॥

त्रिलोक नाथ

(दि. संघमहानायक प्रज्ञानन्द)

Dhamma.Digital

वक्कलि छु स्वया जिगु ख्वाल छं
ध्वरिगिना वनिगु मखुला श्व देह ?

यायेमाःगु शीलादि भावना मयास्ये ।
छु खनी जितः छं मोहय् भुले जुयाः ॥ १ ॥

जिमदु लोकेय् नाम रूप धर्मय् ।
खंकि छं जिगु, निर्वाण सत्य ॥ २ ॥

धया बिज्यात, त्रिलोक नाथं ।
शरण वया जिपिं, पालि छिगु क्वसं ॥ ३ ॥

(१८८)

भगवान् छःपिं

(आशाराम शाक्य)

दुःखं प्यब्धं च्चु वैगु इले, याये फैं मखु जिं धैर्यं मनय्
जीघन केवल दुःखं जाःगु, अनुभव जकहेतइगु इलय्
भगवान् छःपिं लुमना वइगु, बुद्धम् शरणम् गच्छामि
वल-वन-नल-त्वन-केवल-थुलिहे, -जीवनया ज्या भीगु थन ?
प्रश्न दना वइ भीगु न्ह्योने सदा, उत्तर मदया सुंक अले
भगवान् -छःपिं लुमना वैगु धम्म शरणम् गच्छामि - धम्म शरणम् गच्छामि
अविरल धारा जी ख्ववि हायेका, गन वने गन च्वने जुइगु इलय्
शील, समाधि व प्रज्ञा लुमनाः मन जिगु अतिकं सिचुइ बलय्
भगवान् छःपिं लुमना वइगु, संघ शरणम् गच्छामि - धम्मं शरणम् गच्छामि

बुद्ध लुमना वै गुबलय्

बुद्ध लुमना वै गुबलय्
लुयावै भगवान् नुगलय्

(दुर्गालाल श्रेष्ठ)

जः लुया वः लिसे ख्युं चिलावं थें
निभालं खःलिसे खसु ब्वया वं थें
थःत म्हसिया वै गुबलय्
लुयावै भगवान् नुगलय्

ज्ञानया वचनं अमरित त्वनार्थे
करुणाया पुखुली मोल्हुया च्वनार्थे
सिञ्चुसे च्वनावै गुबलय्
लुयावै भगवान् नुगलय्

न्हायकं स्वयार्थे छम्हसित मेम्हं
थःतथमं हे खना थें प्रेमं
स्वयगु चलनवै गुबलय्
लुयावै भगवान् नुगलय् ॥

श्री महामञ्जु देव

(वसन्त)

विज्याक श्री महामञ्जुदेव वासन नेपाल
सिंहयां म्हस गसे चन्द्रहास खड्ग ज्वसे
निम्ह देवीपनि साथ यासे ॥
नागवास दहनस सुवर्णया पलेच्वस
ज्योति रूप स्वयम्भू प्रकाश ॥ १ ॥

कालिया प्रमुखन नागराजापनि हयाः
थिथि रस यासे च्वन ।
सुखन कोकिल आदि चक्रवंस हंसनं
अनेक जलपछिया वास ॥ २ ॥

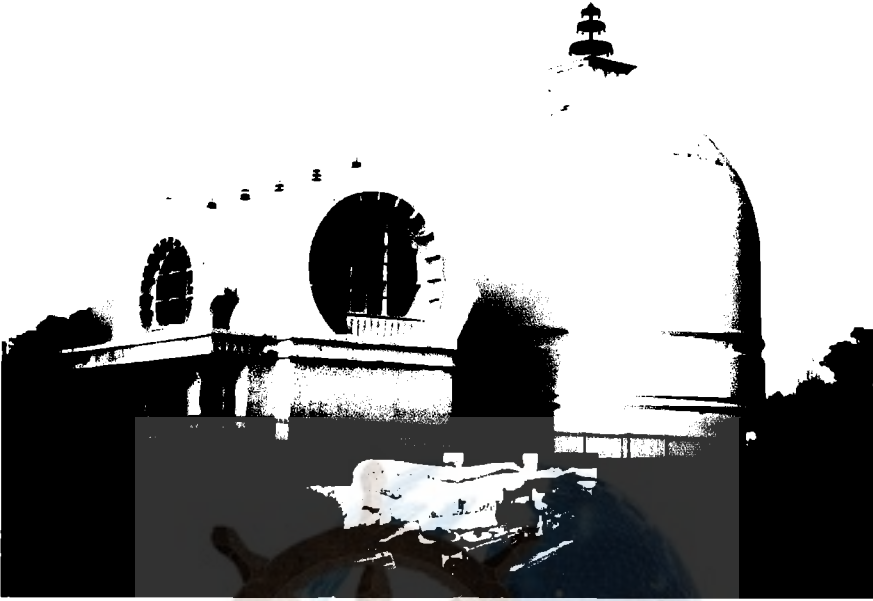
अगाढ दह खना लखस क्वब्बाये ग्यानाः
कांपोतल परबत वनाः ।
देव दैत्य मनुष्यया मनयागु भावस्वयाः
परबत ध्यनाः लख छ्वना ॥ ३ ॥

नागराजापनि हया दहनस वासब्रिया
स्वयम्भूया दरशन यासे ।
प्यगवल सिलया ख्वाल रंगवर्णसहकाल
नरपति राजेन्द्र विक्रम ॥ ४ ॥

माहा भिनिष्क

(पुण्य रत्न शाक्य)

- शुद्धोदन काल पिर, कुमारं गंभिर
निम्ह निखे कैच्वन थःथःगु पीर ॥ धुं ॥
१. कुमारं नगरे ल्वगी, बृद्ध सीम्ह खनाः
छम्ह साधु लँय् खना, कोथीकः स्वल वं
गातगात रथ न्हयाके गात रथ दिकि २
छन्दक म्हाल थौ रथ लित यंकी २
  २. नृत्य गणीकया सुर सुधा, लायकू दुने
मथ्यू वैत छतिं मथ्यू शुद्धोदनया जाले
हृदय भन् उद्वेग, माहा भिनिष्कमणे २
मनंमनं धैच्वन, सीब्बीया पुसा, न्हँके २
  ३. भुइभाय् दन अन, लायकू न्यंक अहो
इतिमिति कन माबौ राज परिषद् दक्को
यसोधरां ख्वँ ख्वं, पुत्रैत न्वाकल २
पुता छं बौनं, थुलि याइगु मसिल २
  ४. चांचां वनाः अन्मा खुसि, सिथे थँका धाल
छन्दक कन्थक ल्याँहुँ छिपिं निम्ह जानाः
राज्य तोतागु चिं थ्व, बस्त्र केना ब्यु फेना २
वये तिनि छन्हु जि मुक्तिया मार्ग ज्वनाः २

कुशिनगर

सारनाथ

बुद्धगया

ज्ञानमाला भजन खलः, स्वयम्भू